

Analýza projektů v rámci programu LIFE

Zpracovatel

Integra Consulting s.r.o.
Sudoměřská 1243/25
Praha 3, 130 00
Česká republika

IČ: 275 66 617
DIČ: CZ275 66 617
office@integracons.com
+420 774 541 484

Zpracovali:

Jan Dušek, Michael Hošek, Michal Kešner, Julie Lusková, Kateřina Zemanová

Zadavatel

Ministerstvo životního prostředí
Vršovická 1442/65
Praha 10, 100 10
Česká republika

Ministerstvo životního prostředí

Spolufinancováno
Evropskou unií

Analýza vznikla v rámci projektu LIFE for Czechia s příspěvím unijního programu LIFE

Integra Consulting s. r. o. je členem konsorcia
INTEGRA Group, v rámci kterého se soustředí především na hodnocení
a využívání přírodních zdrojů s důrazem na biodiverzitu.

Obsah

1. Úvod	1
2. Metodika.....	2
3. Karty projektů – LIFE NAT, BIO	3
4. Karty projektů – LIFE ENV.....	27
5. Karty projektů – LIFE CLIMATE.....	48
6. Karty projektů – LIFE CET	70
7. Diskuze	87
7.1. LIFE NAT/BIO	87
7.1.1. Celkové způsobilé výdaje.....	87
7.1.2. Příspěvek od Evropské komise.....	87
7.1.3. Počet partnerů v konsorciu	87
7.1.4. Počet zahraničních partnerů	87
7.1.5. Státy realizace	87
7.1.6. Související podprogram.....	88
7.1.7. Rozloha realizace.....	88

7.1.8.	Doba trvání.....	88
7.1.9.	Typ koordinujícího příjemce.....	88
7.1.10.	Lokalita.....	88
7.1.11.	Témata.....	89
7.1.12.	Způsob udržitelnosti výsledků.....	89
7.1.13.	Komeracionalizace výsledků.....	89
7.1.14.	Přenositelnost výsledků.....	89
7.1.15.	Publicita, PR.....	89
7.1.16.	Osvětová činnost pro veřejnost.....	90
7.1.17.	Využití výsledků předchozího výzkumu.....	90
7.1.18.	Prioritní druhy a stanoviště.....	90
7.1.19.	Zařazení druhu a stanoviště do seznamu.....	90
7.1.20.	Vznik záchranného programu.....	92
7.1.21.	Stupeň ohroženosti druhu.....	92
7.1.22.	Součást sítě Natura 2000.....	93
7.1.23.	Chráněná území.....	93
7.1.24.	Nákup půdy.....	93
7.1.25.	Zapojení dobrovolníků.....	93
7.1.26.	Zapojení soukromého sektoru.....	93
7.1.27.	Variabilita a počet aktivit.....	93
7.1.28.	Druhy/habitaty.....	94

7.1.29. Typy managementu	94
7.2. LIFE ENV.....	97
7.2.1. Celkové způsobilé výdaje.....	97
7.2.2. Příspěvek od Evropské komise.....	97
7.2.3. Počet partnerů v konsorciu.....	97
7.2.4. Počet zahraničních partnerů.....	97
7.2.5. Státy realizace.....	97
7.2.6. Související podprogram.....	98
7.2.7. Rozloha realizace.....	98
7.2.8. Doba trvání	98
7.2.9. Typ koordinujícího příjemce.....	98
7.2.10. Lokalita.....	98
7.2.11. Témata.....	99
7.2.12. Způsob udržitelnosti výsledků	99
7.2.13. Komeracionalizace výsledků.....	99
7.2.14. Přenositelnost výsledků	100
7.2.15. Publicita, PR.....	100
7.2.16. Osvětová činnost pro veřejnost.....	100
7.2.17. Využití výsledků předchozího výzkumu.....	100
7.2.18. Vznik patentu.....	101
7.2.19. Demonstrační nebo pilotní projekt.....	101

7.2.20.	Využití zisku ke spolufinancování	101
7.2.21.	Důvod výběru pilotních / demonstračních lokalit.....	102
7.3.	LIFE CLIMATE.....	102
7.3.1.	Celkové způsobilé výdaje.....	102
7.3.2.	Příspěvek od Evropské komise	103
7.3.3.	Počet partnerů v konsorciu.....	103
7.3.4.	Počet zahraničních partnerů	103
7.3.5.	Státy realizace.....	103
7.3.6.	Související podprogram.....	104
7.3.7.	Rozloha realizace.....	104
7.3.8.	Doba trvání	104
7.3.9.	Typ koordinujícího příjemce	104
7.3.10.	Lokalita.....	104
7.3.11.	Témata.....	105
7.3.12.	Způsob udržitelnosti výsledků	105
7.3.13.	Komeracionalizace výsledků.....	105
7.3.14.	Přenositelnost výsledků	106
7.3.15.	Publicita, PR.....	106
7.3.16.	Osvětová činnost pro veřejnost.....	106
7.3.17.	Využití výsledků předchozího výzkumu.....	106
7.3.18.	Využití výsledků pro municipality.....	107

7.3.19.	Zapojení obyvatel.....	107
7.3.20.	Demonstrační/pilotní projekt.....	107
7.3.21.	Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	107
7.3.22.	Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	108
7.4.	LIFE CET	109
7.4.1.	Celkové způsobilé výdaje.....	109
7.4.2.	Příspěvek od Evropské komise	109
7.4.3.	Počet partnerů v konsorciu.....	109
7.4.4.	Počet zahraničních partnerů.....	110
7.4.5.	Státy realizace.....	110
7.4.6.	Související podprogram.....	110
7.4.7.	Rozloha realizace.....	110
7.4.8.	Doba trvání	110
7.4.9.	Typ koordinujícího příjemce	111
7.4.10.	Lokalita.....	111
7.4.11.	Témata.....	111
7.4.12.	Způsob udržitelnosti výsledků	111
7.4.13.	Komeracionalizace výsledků.....	112
7.4.14.	Přenositelnost výsledků	112
7.4.15.	Publicita, PR.....	112
7.4.16.	Osvětová činnost pro veřejnost.....	113

7.4.17.	Využití výsledků předchozího výzkumu.....	113
7.4.18.	Koneční příjemci výsledků.....	113

8. Shrnutí.....115

8.1.	LIFE NAT/BIO	115
-------------	---------------------------	------------

8.2.	LIFE ENV.....	116
-------------	----------------------	------------

8.3.	LIFE CLIMATE.....	117
-------------	--------------------------	------------

8.4.	LIFE CET	118
-------------	-----------------------	------------

1. Úvod

Finanční nástroj pro životní prostředí neboli L'Instrument Financier pour l'Environnement (LIFE) je nástrojem Evropské unie, který podporuje aktivity související se zlepšením životního prostředí a klimatu. Program pomohl od roku 1992 financovat a realizovat více než 5 500 úspěšných projektů za téměř 6 miliard euro napříč celou Evropou. Hlavními cíli programu je přispět k přechodu na udržitelné, oběhové, energeticky účinné hospodářství založené na energii z obnovitelných zdrojů, které je neutrální z hlediska změny klimatu a odolné vůči změně klimatu a současně přispět k zastavení a úbytku biologické rozmanitosti a k řešení degradace ekosystémů. Od 1. dubna 2021 je program LIFE řízen Evropskou výkonnou agenturou pro klima, infrastrukturu a životní prostředí (CINEA).

V současné době probíhá v Evropě více než tisíc projektů. Evropská komise na ně vyčlenila pro období 2021 až 2027 5,45 miliard euro. Oproti předcházejícímu období jde o šedesátiprocentní navýšení finančních prostředků. Zároveň byl program LIFE rozšířen o pilíř Přechod k čisté energii. Podpora projektů je tak směřována do čtyř podprogramů: Příroda a biologická rozmanitost, Oběhové hospodářství a kvalita života, Zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a Přechod na čistou energii.

Cílem tohoto dokumentu je zpracování analýzy podpořených českých i zahraničních projektů v rámci vyhlášených evropských výzev programu LIFE v aktuálním programovém období, tj. od roku 2021. Analýza probíhala na základě kritérií dohodnutých s objednatelem. Celkově bylo popsáno a zhodnoceno 45 projektů, 11 projektů v podprogramu Příroda a biologická rozmanitost, 11 projektů v podprogramu Oběhové hospodářství a kvalita života, 11 projektů v podprogramu Zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a 12 projektů v podprogramu Přechod na čistou energii.

Tento dokument dále popisuje metodický postup zmíněné analýzy. V další části jsou popsány všechny shromážděné informace o analyzovaných projektech ve formě karet jednotlivých projektů. V diskuzi jsou dále jednotlivé projekty v rámci podprogramů popsány z hlediska sledovaných kritérií. Na závěr jsou v souhrnu uvedeny společné rysy úspěšných projektů.

2. Metodika

Předkládaná analýza vychází ze struktury unijního programu LIFE. Jednotlivé projekty jsou hodnoceny kritérii na základě obecných ukazatelů programu LIFE, jako jsou například celkové způsobilé výdaje, doba trvání nebo využití výsledků předchozích výzkumů. Projekty jsou hodnoceny také pomocí specifických kritérií, která vycházejí z příslušných podprogramů programu. Jedná se například o to, zda v rámci projektu podprogramu Příroda a biologická rozmanitost (LIFE NAT/BIO) proběhl nákup půdy, případně vzniknul záchranný program.

Hodnocené české i zahraniční projekty byly vybírány v rámci vyhlášených evropských výzev programu LIFE v aktuálním programovém období, tj. od roku 2021. Upřednostňovány byly projekty, u kterých bylo možné na základě prvotního screeningu předpokládat vyšší míru dostupných informací nutných pro hodnocení dle zvolených kritérií. Zároveň byly projekty do seznamu doplňovány s cílem rovnoměrného rozložení projektů mezi jednotlivými podprogramy a lety podání projektového návrhu do výzvy.

Kritéria jednotlivých projektů jsou představena na následujících stránkách na tzv. kartách projektů. Informace o kritériích jsou dále zasazeny do kontextu jednotlivých podprogramů a porovnány mezi jednotlivými projekty. Vzhledem k tomu, že do této analýzy byly zařazeny jen úspěšné projekty, lze předpokládat, že společné rysy a převažující charakteristiky projektů v jednotlivých podprogramech mohou indikovat vlastnosti přispívající úspěšnosti projektu.

3. Karty projektů – LIFE NAT, BIO

Karta projektu č. 1

Název projektu	LIFE in Salt Marshes
Akronym	LIFE22-NAT-CZ-LIFE in Salt Marshes
ID	LIFE22/NAT/CZ/101113725
Popis	Cílem projektu LIFE in Salt Marshes, s plným názvem Komplexní ekologická obnova degradovaných a zanikajících slanisek moravské Panonie, je zlepšení aktuálního stavu jihomoravské zemědělské krajiny, která trpí ztrátou biodiverzity, sníženou schopností retence vody a špatnou kvalitou vod (a posléze i půd) na mokřadních lokalitách zařazených do soustavy Natura 2000. Do projektu je zahrnuto 8 evropsky významných mokřadních lokalit, na kterých se historicky vyskytovaly nebo vyskytují typické druhy slanisek. K obnově těchto lokalit budou využívány tradiční způsoby obhospodařování (pastva a seč), i experimentální metody, např. výsevy původních poloparazitických druhů rostlin za účelem potlačení růstu invazních druhů a výsevy regionálních směsí osiva pro obnovu původní mokřadní flóry. Na všech lokalitách budou podrobně sledovány charakteristiky vodního režimu a kvalita vody (obsah živin, pesticidů a jejich reziduí). Ke zmírnění dopadů odvodnění a znečištění vod budou na některých lokalitách instalována biotechnická opatření. Projekt je založen na úzké spolupráci s dotčenými obcemi, Jihomoravským krajem, místními zemědělci a dobrovolníky. Výsledky a zkušenosti budou sdíleny na mezinárodní úrovni.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	4 740 514 EUR
Příspěvek od EK	3 176 145 EUR
Počet partnerů v konsorciu	4
Státy realizace	CZ
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	5,06 km ²
Doba trvání (més.)	77
Typ koordinující příjemce	akademický
Typ lokality	8 lokalit EVL v jihomoravské zemědělské krajině
Témata	Invasive species Grasslands Pollution control Amphibians Birds Plants High Nature Value farmland
Způsob udržitelnosti	aplikace, příklady dobré praxe, vznik 8 nových plánů péče
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	ano

Název projektu	LIFE in Salt Marshes
Publicita, PR	web, sociální síť
Osvětová činnost pro veřejnost	informační a vzdělávací akce pro veřejnost, výukové programy a exkurze pro školská zařízení
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	ano
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	1340* Vnitrozemské slané louky
Vznik záchranného programu	ne
Stupeň ohroženosti druhu	
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano
Zahrnuta chráněná území	ano
Nákup půdy	ne
Zapojení dobrovolníků	spolupráce s místními zemědělci a dobrovolníky
Zapojení soukromého sektoru	je možné (příležitost pro místní zemědělské a jiné subjekty)
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	vnitrozemská slaniska
Typy managementu	Tradiční způsoby obhospodařování (pastva a seč), i experimentální metody, např. výsevy původních poloparazitických druhů rostlin za účelem potlačení růstu invazních druhů a výsevy regionálních směsí osiva pro obnovu původní mokřadní flóry. Ke zmírnění dopadů odvodnění a znečištění vod budou na některých lokalitách instalována biotechnická opatření.

Karta projektu č. 2

Název projektu	PREvent, Detect and combAT the spread Of SiluRus glanis in south european lakes to protect biodiversity
Akronym	LIFE21-NAT-IT-PREDATOR
ID	LIFE21-NAT-IT-PREDATOR/101074458
Popis	Cílem projektu LIFE PREDATOR je bojovat proti šíření a dalšímu zavlečení sumce velkého (Silurus glanis) do jižní Evropy, kde je cizím invazním druhem, a přispět tak k uplatňování nařízení EU č. 1143/2014 o invazních nepůvodních druzích v jihoevropských jezerech. Systém včasné detekce založený na environmentální DNA bude testován a vyvinut ve 48 jezerech v Itálii a v Portugalsku; stejný systém bude testován ve 2 jezerech v České republice jako referenční stav v prostředí, kde je druh původní.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	2 847 410 EUR
Příspěvek od EK	1 708 444 EUR
Počet partnerů v konsorciu	7
Státy realizace	CZ, ITA, PRT
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	60
Typ koordinující příjemce	státní
Typ lokality	celkem 50 vodních ploch (23 jezer Itálie, 25 umělých nádrží v Portugalsku a 2 v ČR)
Témata	Public and Stakeholders participation Fish River basin management Invasive species Freshwater
Způsob udržitelnosti	metodika - kontrola šíření invazního druhu, zamezení nových introdukcí
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	ano - pro replikaci výsledků projektu je vytvořena Jihoevropská skupina pro management sumců (SEMG).
Publicita, PR	web, sociální sítě, dále v ČR také negativní publicita v souvislosti s pochopitelnou "nevolí" sportovních rybářů
Osvětová činnost pro veřejnost	Zvyšovat povědomí veřejnosti a cílových skupin o dopadech invazních druhů ryb, zejména sumce, prostřednictvím komunikační a osvětové kampaně. Jsou organizovány masivní osvětové kampaně zaměřené zejména na rybáře (nejméně 400 000), ale také na širokou veřejnost, přičemž se očekává, že na konci projektu bude osloven 1 milion lidí, včetně 12 000 školních dětí.

Název projektu	PREvent, Detect and combAT the spread Of SiluRus glanis in south european lakes to protect biodiversity
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	ne
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	-
Vznik záchranného programu	-
Stupeň ohroženosti druhu	-
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano (pouze PRT a ITA)
Zahrnuta chráněná území	ano
Nákup půdy	ne
Zapojení dobrovolníků	ano, rybáři
Zapojení soukromého sektoru	ano (zejména v souvislosti s odchytem a prodejem sumce)
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	sumec velký (<i>Silurus glanis</i>)
Typy managementu	Vyvinout, otestovat, používat a šířit účinný systém včasného odhalování daného druhu v jezerech; Testování metod odchyty za účelem výběru nejlepší selektivní a účinné metody, Vytvoření místního oběhového hospodářství.

Karta projektu č. 3

Název projektu	Concrete actions for maintaining wolves wild in anthropogenic landscapes of Europe
Akronym	LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF
ID	LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF/101074417
Popis	Projekt LIFE WILD WOLF se zaměřuje na zlepšení, nebo alespoň udržení příznivého, stavu z hlediska ochrany populací vlka, které přetrvávají/expandují do evropské, člověkem dominující krajiny. Smyslem projektu je zlepšit podmínky pro sdílení území mezi vlky a lidmi v městských a příměstských oblastech, aniž by došlo ke ztrátě ekologických rolí a kulturní identity divokých vlků a místních komunit. Toho bude dosaženo vhodným řízením kritických situací, kdy vlci vykazují vysokou toleranci vůči lidem, což vyvolává reakce strachu a negativního postoje, které brání jejich dlouhodobé ochraně a soužití s lidmi na úrovni EU. Cílem projektu je vytvořit solidní technickou základnu, vypracovat provozní protokoly, které budou testovány a hodnoceny z hlediska účinnosti a efektivity a významně tak přispět k co nejvhodnějšímu zvládnutí kritických situací, kdy se volně žijící zvířata přibližují k lidem v městských a příměstských oblastech.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	7 028 148 EUR
Příspěvek od EK	5 265 454 EUR
Počet partnerů v konsorciu	18
Státy realizace	HRV, CZ, DEU, GRC, ITA, PRT,SVN, SWE
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	56
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	Chorvatsko - Gorski kotar, Lika and Dalmatia Česká republika - severní Čechy Itálie - Piedmont, Majella National Park a další Německo - Dolní Sasko Řecko - Parnitha National Park Portugalsko - Peneda-Gerês National Park a okolní pohoří Slovinsko - Dinaric Region & Alpine area Švédsko - Värmland
Témata	Ecological coherence Forests Awareness raising - Information Environmental training - Capacity building Mammals Urban biodiversity

Název projektu	Concrete actions for maintaining wolves wild in anthropogenic landscapes of Europe
Způsob udržitelnosti	metodika, aplikace
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	ano, Plán replikovatelnosti, jehož cílem je vyvinout strategii, která pomůže replikovat efekty projektu.
Publicita, PR	webové stránky projektu lifewildwolf.com, sociální sítě, na webu píše, že budou připravovat tiskové zprávy, konference a specializované workshopy
Osvětová činnost pro veřejnost	komunikační materiály a osvětová činnost; vzdělávací aktivity pro veřejnost i školy za účelem lepšího porozumění chování vlků a dále interakcí mezi vlkem a psem
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	ano
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	<i>Canis lupus</i>
Vznik záchranného programu	ne
Stupeň ohroženosti druhu	Zvláště chráněný druh: KO; Červený seznam: CR; Směrnice o stanovištích: Příloha II a IV
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano
Zahrnuta chráněná území	-
Nákup půdy	ne
Zapojení dobrovolníků	ano, participativní sběr dat
Zapojení soukromého sektoru	ano (Slovenia Forest Service a Guarda Nacional republicana jako partner)
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	<i>Canis lupus</i>
Typy managementu	Zvýšená schopnost zvládat vlky a lidské chování v kriticky vnímaných situacích v příměstských oblastech. Snížení návyku vlků na antropogenní zdroje potravy a ztráta jeho ekologické role v důsledku snížené přítomnosti atraktantů pro vlky v příměstských oblastech, včetně dostupných hospodářských zvířat. Lepší porozumění chování vlků místními lidmi a participativní sběr dat. Lepší pochopení vazby mezi hybridizací a habituací/smělostí. Vylepšené odhady nezákonného zabíjení a zmírňování základních příčin.

Karta projektu č. 4

Název projektu	Improving degree of conservation of Natura 2000 target species and habitat types through improvement of river connectivity
Akronym	LIFE22-NAT-HR-Improve River LIFE
ID	LIFE22-NAT-HR-Improve-River-LIFE/101114250
Popis	Hlavním cílem projektu Improve River Life je zachování a zlepšení stavu populace pstruha obecného, endemického druhu, který je světovým unikátem a obývá pouze několik vodních toků v povodí Jaderského moře v Chorvatsku, Bosně a Hercegovině a Černé Hoře. Pstruh obecný je v současnosti ohroženým druhem a v některých řekách, které dříve obýval, již vyhynul. Projektové aktivity jsou zaměřeny na obnovu biotopů a populací pstruha obecného v řekách Jadro a Vrljika, které patří mezi poslední zbývající biotopy tohoto druhu. Hlavní důraz je kladen na zajištění podélného propojení říčních ekosystémů odstraněním umělých bariér nebo zajištěním jejich průchodnosti pro nerušený pohyb rybích druhů po proudu i proti proudu.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	4 736 406 EUR
Příspěvek od EK	3 552 302 EUR
Počet partnerů v konsorciu	4
Státy realizace	HRV
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	60
Typ koordinující příjemce	státní
Typ lokality	Chorvatsko
Témata	River connectivity, improvement of habitat conditions, <i>S. obtusirostris</i>
Způsob udržitelnosti	aplikace
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	Projekt plánuje předat získané zkušenosti a poznatky kolegům v sousedních zemích, zejména v Bosně a Hercegovině, s cílem vytvořit v povodí Neretvy další kapacity pro ochranu pstruha obecného jako endemitu této oblasti.
Publicita, PR	-
Osvětová činnost pro veřejnost	-
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	ne

Název projektu	Improving degree of conservation of Natura 2000 target species and habitat types through improvement of river connectivity
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	-
Vznik záchranného programu	
Stupeň ohroženosti druhu	ohrožený (EN) a endemický druh vyskytující se v EU výhradně v Chorvatsku
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano (blíže nespecifikované lokality na vodních tocích Jadro a Vrljika)
Zahrnuta chráněná území	ano
Nákup půdy	ne
Zapojení dobrovolníků	-
Zapojení soukromého sektoru	ne
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	pstruh jaderský <i>Salmo obtusirostris</i>
Typy managementu	odstranění umělých bariér v oblasti rozšíření druhu, zajištění průchodnosti, další ochranná opatření z hlediska ekologických nároků druhu

Karta projektu č. 5

Název projektu	Prevention and management of adverse impact of ornamental invasive alien plant species on endangered habitat types and species of EU importance
Akronym	LIFE22-NAT-SI-LIFE OrnamentallIAS
ID	LIFE22-NAT-SI-LIFE-OrnamentallIAS/101107725
Popis	Program LIFE OrnamentallIAS se zabývá problematikou okrasných invazních druhů rostlin (IAP), jednou z největších hrozeb pro biologickou rozmanitost, na třech úrovních: prevence, včasné varování a rychlá reakce (EWRR) a řízení. Prevence je řešena prostřednictvím zvyšování povědomí a podporována komunikací se zúčastněnými stranami a širokou veřejností s cílem omezit nové zavlékání okrasných rostlin do přírody z městských oblastí a likvidaci zahradního odpadu. Modernizovaný systém EWRR má za cíl zabránit dalšímu šíření IAP, zastavit a zvrátit úbytek stanovišť a druhů volně žijících živočichů a rostlin a umožnění úspěšné eradikaci nebo alespoň zvládnutí IAP.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	7 860 114 EUR
Příspěvek od EK	4 716 068 EUR
Počet partnerů v konsorciu	10
Státy realizace	SVN, HRV
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	72
Typ koordinující příjemce	státní
Typ lokality	Na Slovinsku budou zahrnuty tyto oblasti: Vrbina, Volčeke, Tržiška Bistrica, Sava, Posočje, Planinsko polje, jezero Cerknisko s Cerkníščicou, Nanoščica, Tivoli Landscape Park, Rožnik a Šišenski hrib, Jovsi, Cerje. V Chorvatsku – Sava – Strmec, Bregana.
Témata	invasive alien species, preventive measures, management, early warning system, nature conservation, biodiversity
Způsob udržitelnosti	metodika, aplikace
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	Trvalým zařazením klíčových aktivit do různých plánů, které budou realizovány většinou až po skončení projektu. Výsledky budou přeneseny do dalších oblastí a odvětví a budou důležitým základem pro další výzkum a vývoj. Důležitou součástí projektu je nadnárodní přenos znalostí Slovinsko - Chorvatsko a společný rozvoj aktivit.

Název projektu	Prevention and management of adverse impact of ornamental invasive alien plant species on endangered habitat types and species of EU importance
Publicita, PR	-
Osvětová činnost pro veřejnost	ano, jedním z cílů je zvyšování povědomí široké veřejnosti s cílem omezit nové zavlékání okrasných rostlin do přírody z městských oblastí a likvidaci zahradního odpadu
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	ne
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	-
Vznik záchranného programu	ne
Stupeň ohroženosti druhu	-
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano
Zahrnuta chráněná území	ano
Nákup půdy	ne
Zapojení dobrovolníků	-
Zapojení soukromého sektoru	-
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	invazní druhy rostlin (v tomto případě okrasné)
Typy managementu	Prevence, účinnější nakládání se zahradním odpadem, výzkum alternativního využití materiálu, vývoj účinných metod řízení invazivních druhů rostlin s ohledem na účinnost obnovy stanovišť, zařazení výsledků do různých plánů, které budou realizovány většinou až po skončení projektu. Dále má být obnoveno 100 ha stanovišť.

Karta projektu č. 6

Název projektu	Developing best practices in butterfly conservation in Central and Eastern Europe
Akronym	LIFE21-NAT-SK-LIFE Metamorphosis
ID	LIFE21-NAT-SK-LIFE-Metamorphosis/101074487
Popis	Projekt Metamorphosis se zaměřuje na ochranu 15 druhů motýlů uvedených v přílohách II a IV směrnice EU o stanovištích ve třech členských státech (Slovensko, Maďarsko a Rumunsko) a na typ stanoviště 6210 Polopřirozené suché trávníky a křoviny na vápnitěm podloží (Festuco-Brometalia) - důležité lokality orchidejí. Cílem projektu je zlepšit podmínky výskytu cílových druhů prostřednictvím vhodného managementu stanovišť a obnovy již vyhynulých populací. Přispívá k zastavení úbytku opylovačů a zlepšení propojenosti sítě chráněných území.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	5 498 521 EUR
Příspěvek od EK	3 299 109 EUR
Počet partnerů v konsorciu	5
Státy realizace	SVK, HUN, ROU
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	79
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	30 lokalit významných pro Společenství (SCI), z nichž většina se nachází na Slovensku (20 SCI).
Témata	Grasslands Ekologická soudržnost Bezobratlí Zemědělská půda vysoké přírodní hodnoty
Způsob udržitelnosti	metodika, aplikace, koupě, pronájem
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	šíření znalostí a know-how projektu v různých lokalitách, regionech a členských státech EU, kde se vyskytují cílové druhy, prostřednictvím účasti na akcích, konferencích a vytváření sítě s vazbou na evropský systém monitorování biologické rozmanitosti.
Publicita, PR	přehledná charakteristika projektu na webových stránkách https://broz.sk/projekty/life-metamorphosis/
Osvětová činnost pro veřejnost	Zvýšení povědomí zúčastněných stran a veřejnosti o cílových druzích, ochranných opatřeních a jejich významu prostřednictvím projektu zaměřeného na mapování motýlů a řady popularizačních aktivit (školní program, 4 filmy, 30 dobrovolnických akcí, 24 komentovaných prohlídek a 13 informačních panelů);

Název projektu	Developing best practices in butterfly conservation in Central and Eastern Europe
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	ne
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	Druhy motýlů: <i>Colias myrmidone</i> <i>Callimorpha quadripunctaria</i> <i>Euphydryas aurinia</i> <i>Euphydryas maturna</i> <i>Eriogaster catax</i> <i>Lopinga achine</i> <i>Lycaena dispar</i> <i>Lycaena helle</i> <i>Phengaris arion</i> <i>Phengaris nausithous</i> <i>Phengaris teleius</i> <i>Parnassius mnemosyne</i> <i>Parnassius apollo</i> <i>Pseudophilotes bavius</i> <i>Zerynthia polyxena</i> ; Stanoviště: 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinnové porasty na vápňitom podloží (*dôležité stanovištia Orchideaceae)
Vznik záchranného programu	
Stupeň ohroženosti druhu	nejohroženější druh projektu: žluťásek barvoměnný (<i>Colias myrmidone</i>) je ve většině střední Evropy vyhynulý, v EU je kriticky ohrožený.
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano
Zahrnuta chráněná území	ano
Nákup půdy	ano, nejméně 30 ha
Zapojení dobrovolníků	ano, celkem 30 dobrovolnických akcí
Zapojení soukromého sektoru	-
Variabilita, počet aktivit	vysoká/dobře a srozumitelně prezentovaná
Druhy a habitaty	Druhy motýlů: <i>Colias myrmidone</i> <i>Callimorpha quadripunctaria</i> <i>Euphydryas aurinia</i> <i>Euphydryas maturna</i> <i>Eriogaster catax</i> <i>Lopinga achine</i> <i>Lycaena dispar</i> <i>Lycaena helle</i> <i>Phengaris arion</i> <i>Phengaris nausithous</i> <i>Phengaris teleius</i> <i>Parnassius mnemosyne</i> <i>Parnassius apollo</i> <i>Pseudophilotes bavius</i>

Název projektu	Developing best practices in butterfly conservation in Central and Eastern Europe
	<i>Zerynthia polyxena</i> ; Druh stanoviště: 6210 Suchomilné travinnobylinné a krovinné porasty na vápnom podloží (*dôležité stanovištia Orchideaceae)
Typy managementu	Mapování, genetický screening vybraných druhů; Restituce (vypouštění uměle odchovaných jedinců) nebo translokace jedinců z dostatečně silných populací; Obnova biotopů (s využitím osvědčených postupů pro cílové druhy motýlů); Odstraňování náletové vegetace, prořezávání lesů, vytváření širších ekotonů mezi lesy a pastvinami; Podpora přechodu od intenzivního obhospodařování velkoplošných monokulturních travních porostů k extenzivnímu využívání mozaiky biotopů s úpravou režimu pastvy, snížením počtu zvířat na plochu, upřednostněním smíšených stád, ponecháním nepokosených linií vegetace a solitérních stromů a keřů a vyloučením mulčování z postupů hospodaření; Jedním z cílů je dokonce vytvoření 3 nových lokalit, zařazených do sítě Natura 2000 a 10 dalších lokalit jako ohniska biologické rozmanitosti.

Karta projektu č. 7

Název projektu	Conservation and return of steppe birds to lowlands of Slovakia
Akronym	LIFE21-NAT-SK-LIFE 4 STEPPE BIRDS
ID	LIFE21-NAT-SK-LIFE-4-STEPPE-BIRDS/101074480
Popis	<p>Projekt Steppe Birds je zaměřený na ochranu a obnovu biotopů, které představují vhodná stanoviště pro vybraných deset druhů ptáků břehouš černoocasý, mandelík hajní, vodouš rudonohý, tenkozobec opačný, čírka modrá, poštolka rudonohá, výreček malý, linduška úhorní, tuhýk menší a tuhýk obecný.</p> <p>Projektová území představují převážně vlhké a suché stepní biotopy s mělkými mokřady degradovanými intenzivním zemědělstvím, nevhodným hospodařením nebo naopak absencí vhodného hospodaření. V současné době dlouhodobě přetrvává nepříznivý stav vybraných stanovišť, což vede k poklesu početnosti populací vybraných druhů ptáků nebo k jejich úplnému opuštění stanovišť. Klíčovým cílem projektu je snížit silný negativní dopad na cílové druhy a jejich biotopy nastavením vhodných managementových opatření, jako jsou: obnova extenzivních travních porostů, obnova vodního režimu a mokřadů a také vytvoření hnízdních příležitostí.</p>
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	6 657 660 EUR
Příspěvek od EK	4 460 630 EUR
Počet partnerů v konsorciu	2
Státy realizace	SVK
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	72
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	CHVÚ Cerová vrchovina – Porimavie CHVÚ Dolné Považie CHVÚ Dunajské luhy CHVÚ Lehnice CHVÚ Medzibodrožie CHVÚ Ostrovné lúky CHVÚ Parížske močiare CHVÚ Senianske rybníky CHVÚ Žitavský luh
Témata	-
Způsob udržitelnosti	-
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	-
Publicita, PR	-

Název projektu	Conservation and return of steppe birds to lowlands of Slovakia
Osvětová činnost pro veřejnost	Komunikační a osvětové aktivity osloví více než 520 155 lidí včetně široké veřejnosti, ale také klíčových zúčastněných stran. Bude zapojena aktivní účast a spolupráce s místními zemědělci, komunitami a 600 dobrovolníky.
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	-
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	-
Vznik záchraného programu	Vypracování národního akčního plánu ochrany (pro SK) pro mandelíka hajního (<i>Coracias garrulus</i>) a břehouše černoocasého (<i>Limosa limosa</i>)
Stupeň ohroženosti druhu	-
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano
Zahrnuta chráněná území	ano
Nákup půdy	ano, vykoupeno bude cca 200 ha půdy, 90 ha bude dlouhodobě pronajato
Zapojení dobrovolníků	ano
Zapojení soukromého sektoru	-
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	vybraných deset druhů ptáků břehouš černoocasý, mandelík hajní, vodouš rudonohý, tenkozobec opačný, čírka modrá, poštolka rudonohá, výřeček malý, linduška
Typy managementu	-

Karta projektu č. 8

Název projektu	Restoration of Wet and Transition Biotops in the Atlantic Valleys of Wallonia
Akronym	LIFE22-NAT-BE-LIFE AtlanticValleys
ID	LIFE22-NAT-BE-LIFE-AtlanticValleys/101113519
Popis	<p>Projekt LIFE AtlanticValleys se zaměřuje na 16 lokalit N2000 a jejich okolí (v okruhu 10 km) v údolích Brabantska a Henegavska v rámci atlantské biogeografické oblasti Valonsko (ABR) ohrožené vysokou koncentrací lidských činností na tomto území (intenzivní zemědělství, urbanizace atd.). Ty vedly k degradaci přírodních oblastí biologického zájmu, které již z větší části neexistují jinak než v podobě malých izolovaných ostrůvků ve značně ochuzené krajině. Proto projekt pohlíží na valonská údolí ABR jako na jeden integrovaný ekosystém, který se zaměřuje na stanoviště od přechodových biotopů až po mokřady, kde se hromadí voda. Cílem projektu je obnovit 230 ha přírodních stanovišť v zájmu společenstev a stanovišť příznivých pro druhy v zájmu společenstev a vytvořit tak 100 ha nových chráněných území, posílit populace čolka velkého (<i>Triturus cristatus</i>) a také zvýšit povědomí veřejnosti a založit iniciativu, která povzbudí vlastníky pozemků nacházejících se v blízkosti obnovených lokalit, aby na svých zelených plochách uplatňovali postupy šetrné k biologické rozmanitosti.</p>
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	8 020 665 EUR
Příspěvek od EK	4 812 399 EUR
Počet partnerů v konsorciu	1
Státy realizace	BEL
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	1 km ²
Doba trvání (měs.)	72
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	Atlantic Biogeographical Region (ABR) of Wallonia
Témata	-
Způsob udržitelnosti	obnova a ochrana stanovišť
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	spíše ano
Publicita, PR	ne
Osvětová činnost pro veřejnost	sdílení výsledků projektu, iniciativa pro vlastníky pozemků
Využití výsledků předchozího výzkumu	projekt bude vycházet z poznatků získaných v rámci programu LIFE BNIP (2015-2022) a bude realizovat některé z jeho akčních a řídicích plánů

Název projektu	Restoration of Wet and Transition Biotops in the Atlantic Valleys of Wallonia
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	posílit populace čolka velkého (<i>Triturus cristatus</i>)
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	-
Vznik záchranného programu	-
Stupeň ohroženosti druhu	-
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano
Zahrnuta chráněná území	ano
Nákup půdy	-
Zapojení dobrovolníků	-
Zapojení soukromého sektoru	ano, vlastníci pozemků
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	2330, 3150, 4030, 6230*, 6410, 6430, 6510, 9190, 91E0* a habitaty zájmových druhů (rákosové porosty, rybníky, vlhké a záplavové louky)
Typy managementu	obnova 230 ha stanovišť v zájmu společenstev a stanovišť příznivých pro druhy v zájmu společenstev (rákosiny, rybníky, vlhké a záplavami ohrožené louky), vytvořit 100 ha nových chráněných území, podpora postupů šetrných k biologické rozmanitosti, posílení populace čolka velkého

Karta projektu č. 9

Název projektu	Recovering the Saker Falcon population of the North-Hungarian Plain
Akronym	LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads
ID	LIFE21-NAT-HU-LIFE-SakerRoads/101074704
Popis	Cílem projektu LIFE SakerRoads je zastavit a zvrátit klesající trend populace raroha velkého (<i>Falco cherrug</i>) na severu Maďarska. Jeho cílem je dosáhnout 20% nárůstu velikosti populace i úspěšnosti hnízdění. Konkrétně se projekt snaží snížit úmrtnost způsobenou člověkem, o odhalení neznámých příčin úhynu a selhání hnízdění, zlepšení úspěšnosti hnízdění díky větší dostupnosti kořisti a hnízdních míst a také o zvýšení povědomí klíčových zúčastněných stran a veřejnosti o druhu a jeho ohrožení.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	3 451 493 EUR
Příspěvek od EK	2 588 618 EUR
Počet partnerů v konsorciu	4
Státy realizace	HU
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	75
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	North-Hungarian Plain
Témata	Ecological coherence Natural resources and ecosystems Forests Grasslands Heath and Scrublands Birds
Způsob udržitelnosti	plán ochrany druhu
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	web, sociální sítě
Osvětová činnost pro veřejnost	workshopy se stakeholdery, výstava "RaptorMobil" a naučná stezka
Využití výsledků předchozího výzkumu	ano, LIFE13 NAT/HU/000183, LIFE06 NAT/HU/000384, LIFE06NAT/H/000096
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	ne
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	ptáci - Directive 92/43 - Conservation of natural habitats and of wild fauna and flora- Habitats Directive (21.05.1992),

Název projektu	Recovering the Saker Falcon population of the North-Hungarian Plain
	Directive 79/409 - Conservation of wild birds (02.04.1979)
Vznik záchranného programu	ano
Stupeň ohroženosti druhu	Červený seznam EU - EN (Endangered) - FALCONIDAE <i>Falco cherrug</i>
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano
Zahrnuta chráněná území	ano
Nákup půdy	-
Zapojení dobrovolníků	spolupráce s místními zemědělci a dobrovolníky, veřejnost
Zapojení soukromého sektoru	ano, místní zemědělci, chovatelé holubů a drůbeže
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	raroh velký <i>Falco cherrug</i> a jeho hnízdní biotopy
Typy managementu	intenzivní systém dozoru, patologické vyšetření uhynulých jedinců (otravy pesticidy a olovem, účinky elektromagnetického záření z VVN), zdravotní průzkum žijících hnízdicích ptáků, zlepšení stanovištních podmínek, zajištění vhodných umělých hnízdišť, komunikace s příslušnými skupinami zúčastněných stran s cílem omezit střety zájmů a společně provádět účinná ochranná opatření, pravidelné informování místních komunit a široké veřejnosti o výsledcích projektu

Karta projektu č. 10

Název projektu	Preserving and restoring floodplain forest habitats along the Mura-Drava-Danube rivers
Akronym	LIFE22-NAT-AT-LIFE RESTORE for MDD
ID	LIFE22-NAT-AT-LIFE-RESTORE-for-MDD/101113557
Popis	LIFE RESTORE pro MDD bude realizován v přeshraniční biosférické rezervaci Mura-Drava-Dunaj, která byla v roce 2021 UNESCO vyhlášena první říční rezervací pěti zemí na světě. Projekt se zaměřuje na zachování a obnovu největšího souvislého systému lužních lesů v povodí Dunaje. Tento úsek je jedním z hotspotů evropské biologické rozmanitosti, a je chráněn 17 lokalitami soustavy Natura 2000. Projekt se zaměřuje na ochranu a obnovu největšího lužního lesního systému v povodí Dunaje. Chorvatsko-srbská část Dunaje přispívá asi 50 % k nejpřírozenějším hydro-morfologicky nedotčeným úsekům řeky během prvních 2 000 kilometrů.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	20 024 000 EUR
Příspěvek od EK	13 416 080 EUR
Počet partnerů v konsorciu	17
Státy realizace	AU, SVN, HUN, HRV, SRB
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	2100 km ²
Doba trvání (měs.)	60
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	systém lužních lesů v povodí Dunaje - přeshraniční biosférická rezervace podél řek Dráva, Mura a Dunaj
Témata	Improved legislative compliance and enforcement Ecological coherence Habitat monitoring River basin management
Způsob udržitelnosti	vzdělávání, aplikace, implementování politik EU ke zlepšení ekologické situace řek v Evropě
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	SAP (Standard Action Project) projekt s konkrétními akcemi a cíli, které přispívají k ochraně životního prostředí a klimatu.
Publicita, PR	web, sociální sítě
Osvětová činnost pro veřejnost	vzdělávací programy, publikace, veřejné akce, školení, zvyšování povědomí o chráněných územích a projektové činnosti u místních komunit, prezentování projektu na národních platformách LIFE a na mezinárodních konferencích
Využití výsledků předchozího výzkumu	ano, obdobné projekty na Mura-Drava-Danube - LIFE14 NAT/HR/000115, LIFE17NAT/HU/000577

Název projektu	Preserving and restoring floodplain forest habitats along the Mura-Drava-Danube rivers
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	ano
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	priority floodplain forest habitat type 91E0*
Vznik záchranného programu	ne
Stupeň ohroženosti druhu	ne
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano
Zahrnuta chráněná území	ano
Nákup půdy	-
Zapojení dobrovolníků	ano
Zapojení soukromého sektoru	ano, instituce z oblasti ochrany přírody, vodního hospodářství, lesnictví a státní správy, univerzit a organizací na ochranu ŽP
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	3130 - Oligotrophic to mesotrophic standing waters with vegetation of the Littorelletea uniflorae and/or of the Isoëto-Nanojuncetea 3150 - Natural eutrophic lakes with Magnopotamion or Hydrocharition - type vegetation 3270 - Rivers with muddy banks with Chenopodion rubri p.p. and Bidention p.p. vegetation 6430 - Hydrophilous tall herb fringe communities of plains and of the montane to alpine levels 6440 - Alluvial meadows of river valleys of the Cnidion dubii 6510 - "Lowland hay meadows (Alopecurus pratensis, Sanguisorba officinalis)" 9160 - Sub-Atlantic and medio-European oak or oak-hornbeam forests of the Carpinion betuli 91E0 - "Alluvial forests with Alnus glutinosa and Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)" 91F0 - "Riparian mixed forests of Quercus robur, Ulmus laevis and Ulmus minor, Fraxinus excelsior or Fraxinus angustifolia, along the great rivers (Ulmenion minoris)"
Typy managementu	Vodní a lesnický management, monitoring biotopů, správa povodí

Karta projektu č. 11

Název projektu	Expanding the range of the lynx population in northern Poland
Akronym	LIFE22-NAT-PL-LIFE-LYNX-PL-LT-DE
ID	LIFE22-NAT-PL-LIFE-LYNX-PL-LT-DE/101114131
Popis	Hlavním cílem projektu je zlepšit nejistou situaci rysa ostrovida na okraji jeho přirozeného areálu v Polsku a vyřešit zjištěné problémy a hrozby. Díky projektu bude obnoven historický areál výskytu rysa ostrovida ve střední Evropě se zachováním ekologické konektivity v nížinné části Polska zahrnující severní ekologický koridor směrem k Litvě a Německu.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	4 329 107 EUR
Příspěvek od EK	2 597 464 EUR
Počet partnerů v konsorciu	4
Státy realizace	PL
Související podprogram	LIFE Nature
Rozloha realizace	Zvýšení oblasti výskytu rysa ostrovida z 13 200 km ² na nejméně 17 200 km ² do roku 2027
Doba trvání (měs.)	63
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	nížiny na severo-východě Polska s výskytem rysa
Témata	Mammals Ecological coherence Awareness raising - Information
Způsob udržitelnosti	vdělávání, strategie ochrany a řízení metapopulace rysa ostrovida v Polsku s cílem zajistit její životaschopnost, a tím i udržitelnost výsledků projektu
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	ano, web, youtube
Osvětová činnost pro veřejnost	ano, osvětová kampaň, publikace zpráv výsledků projektu, průzkumy veřejného mínění, zvyšování povědomí veřejnosti
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – NAT, BIO	
Omezeno na prioritní druhy a stanoviště	ne
Zařazení druhu nebo stanoviště do seznamu	Directive 92/43 - Conservation of natural habitats and of wild fauna and flora- Habitats Directive (21.05.1992) COM(2020) 380 EU Biodiversity Strategy for 2030 Bringing nature back into our lives (20.05.2020.)
Vznik záchranného programu	ano
Stupeň ohroženosti druhu	-

Název projektu	Expanding the range of the lynx population in northern Poland
Lokalita součástí sítě Natura 2000	ano
Zahrnuta chráněná území	-
Nákup půdy	ne
Zapojení dobrovolníků	ne
Zapojení soukromého sektoru	ano, veřejnost, myslivci, lesníci, mezinárodní organizace(německé a litevské)
Variabilita, počet aktivit	-
Druhy a habitaty	rys ostrovid <i>Lynx lynx</i>
Typy managementu	strategie managementu metapopulace rysa ostrovida v Polsku, obnova areálu výskytu rysa v oblasti s nejlepšími stanovištními podmínkami pro tento druh k zachování ekologické konkitivity směrem k Litvě a Německu

4. Karty projektů – LIFE ENV

Karta projektu č. 12

Název projektu	LIFE4ZOO
Akronym	LIFE22-ENV-CZ-LIFE4ZOO
ID	LIFE22/ENV/CZ/101114509
Popis	Hlavním cílem projektu LIFE4ZOO je vytvořit systém "oběhového hospodářství" na využívání vody v návštěvnických atrakcích, jako jsou ZOO. Toto "oběhové využití vody" je určeno pro vícečetné využití a opětovné zpracování vody namísto jediného lineárního využití vody od dodávky, jediného použití (např. mycího systému) až po kanalizaci. Cirkulární využívání vody bude významným příspěvkem k efektivnějšímu, přizpůsobivějšímu a odolnějšímu vodohospodářskému systému v návštěvnických atrakcích typu ZOO, který se dokáže lépe vyrovnat s aktuálními i budoucími dopady globální změny klimatu. Základem nového řešení bude konstruovaný (umělý) mokřad, který vznikne v podmačené roklince vedle výběhu levhartů. Obdobný systém začne fungovat i v Zoo Barcelona, která kvůli problémům s vodou projevila o pomoc s znovuvyužívání vody velký zájem.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	2 775 396 EUR
Příspěvek od EK	1 665 238 EUR
Počet partnerů v konsorciu	6
Státy realizace	CZ, ES
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	ZOO Barcelona + ZOO Liberec
Doba trvání (měs.)	42
Typ koordinující příjemce	akademický
Typ lokality	ZOO Barcelona a ZOO Liberec
Témata	-
Způsob udržitelnosti	aplikace, technologie FIT4USE
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	web, sociální síť
Osvětová činnost pro veřejnost	webinář na youtube, po zavedení systému bude v ZOO probíhat environmentální vzdělávání veřejnosti
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	vznik inovativního konceptu FIT4USE
Využití zisku ke spolufinancování	-
Demostrační/pilotní projekt	pilotní, v uvedených ZOO se bude jednat o prototyp
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	nadměrná spotřeba vody městských ZOO, a pravděpodobně také spolupráce mezi Univerzitami

Karta projektu č. 13

Název projektu	Towards zero emissions in European ferrous foundries using inorganic binder systems
Akronym	LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE
ID	LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439
Popis	V rámci projektu zavede 6 evropských předních sléváren železa v průmyslovém měřítku systém anorganických pojiv do svého výrobního procesu, což znamená zásadní změny, počínaje výběrem vhodného systému anorganických pojiv, změnami v procesech a investicemi do nových zařízení. Současně budou předvedeny různé metody regenerace písku. Na základě získaných výsledků budou předpokládané techniky představovat poznatky pro technologie BAT, které se podílejí na řešení environmentálních problémů a na výrobě ekologičtějších výrobků pro evropský trh.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	7 162 398 EUR
Příspěvek od EK	4 297 432 EUR
Počet partnerů v konsorciu	16
Státy realizace	FIN, ESP, PL, ITA, DEU, CZ, EST, FR
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	42
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	6 vlajkových sléváren železa ve Španělsku, Polsku, Estonsku, Finsku a Itálii
Témata	Best Available Techniques, Foundry Sector, Inorganic Binders, Emissions Reduction, Air quality
Způsob udržitelnosti	aplikace, technologie (využití anorganických pojiv v průmyslovém měřítku), koupě (investice do nových zařízení)
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano, bude vybráno dalších 15 pilotních sléváren v Evropě
Publicita, PR	webové stránky projektu azterlan.es/en; článek na ScienceDirectu
Osvětová činnost pro veřejnost	pouze spolupráce se zúčastněnými stranami
Využití výsledků předchozího výzkumu	LIFE17 ENV/FI/000173 GREEN FOUNDRY LIFE (2017-2022)
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	vznik know - how
Využití zisku ke spolufinancování	-
Demonstrační/pilotní projekt	pilotní i demonstrační

Název projektu	Towards zero emissions in European ferrous foundries using inorganic binder systems
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	specifické průmyslové provozy

Karta projektu č. 14

Název projektu	Implementation of Circular economy model for reusing of WEEE
Akronym	LIFE22-ENV-PL-RE-ELECTRO 4 LIFE
ID	LIFE22-ENV-PL-RE-ELECTRO-4-LIFE/101113652
Popis	Cílem projektu RE-ELECTRO 4 LIFE je vytvořit model opětovného využití pro umožnění maximálního opětovného využití prvků z demontovaných chladicích a klimatizačních zařízení jako náhradních dílů a zvýšení dostupnosti zpětně získaných dílů z vytápěcích, ventilačních, klimatizačních a chladicích zařízení (HVACR) na trhu. Od projektu se očekává, že bude katalyzátorem pro podobné aktivity v evropském měřítku. Projekt ukáže nový cirkulární obchodní model pro zařízení HVACR tím, že vytvoří opravárenské centrum a elektronické tržiště pro náhradní díly získané z vyřazených chladniček a klimatizací.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	3 642 376 EUR
Příspěvek od EK	2 185 426 EUR
Počet partnerů v konsorciu	4
Státy realizace	PL, CZ, SK, DE
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	30
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	-
Témata	Resource efficiency Waste from Electrical and Electronic Equipment (WEEE) Waste use Circular economy and Value chains Waste recycling Waste reduction - Raw material saving
Způsob udržitelnosti	aplikace, technologie, koupě, pronájem
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	Pokročilý a automatizovaný model opětovného použití bude připraven pro replikaci na jiných místech a v jiných odvětvích.
Publicita, PR	nemá založenou ani samostatnou stránku projektu, pouze zmínka u koordinátora a participantů
Osvětová činnost pro veřejnost	plánují zvýšit povědomí o opětovném použití a oběhovém hospodářství v odvětví chladicích a klimatizačních zařízení
Využití výsledků předchozího výzkumu	-

Název projektu	Implementation of Circular economy model for reusing of WEEE
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	Cílem je vytvořit provoz pro demontáž zařízení HVACR (vytápění, ventilace, klimatizace a chlazení) s prototypovými diagnostickými stanovišti pro testování náhradních dílů a také pět prototypových diagnostických stanovišť pro testování následujících skupin.
Využití zisku ke spolufinancování	-
Demostrační/pilotní projekt	pilotní
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	V Polsku (koordinující příjemce) neexistují závody na zpracování odpadu z elektrických a elektronických zařízení zaměřené na využití dílů, které lze znovu použít v chladicích a klimatizačních zařízeních.

Karta projektu č. 15

Název projektu	Sorting and recovery worn-out shoes and production scraps to make secondary raw materials for manufacture new REcycled SHOES
Akronym	LIFE21-ENV-IT-LIFE RE-SHOES
ID	LIFE21-ENV-IT-LIFE-RE-SHOES/101074529
Popis	Cílem projektu RE-SHOES je zavést nový obchodní model oběhového hospodářství založený na sběru, třídění a recyklaci post-spotřební outdoorové obuvi, z níž se získávají druhotné suroviny, které se použijí pro výrobu nové generace vysoce kvalitní recyklované obuvi.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	2 673 245 EUR
Příspěvek od EK	1 603 947 EUR
Počet partnerů v konsorciu	7
Státy realizace	ITA, BEL
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	42
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	Itálie
Témata	-
Způsob udržitelnosti	technologie
Komerencializace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	Ano, řešení představená v rámci projektu mají ambici přinést v rámci obuvnického průmyslu praktické postupy recyklace, které překračují současný stav, neboť jsou zaměřeny na rozvoj řízení obuvi po skončení její životnosti, které umožňuje zachovat hodnotu v rámci výrobního cyklu.
Publicita, PR	webové stránky Scarpa mají sekci Re Shoes, sociální sítě spíše s podprůměrnou sledovaností, PR v sítích obchodů s obuví SCARPA
Osvětová činnost pro veřejnost	Distribuční síť SCARPA v některých oblastech Itálie, Německa a Rakouska shromáždila od spotřebitelů 15000 párů použité obuvi.
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	Projekt je založen na zcela novém paradigmatu obnovy kožené obuvi, aby se snížil její globální dopad na výrobu.
Využití zisku ke spolufinancování	-
Demonstrační/pilotní projekt	demonstrační

Název projektu	Sorting and recovery worn-out shoes and production scraps to make secondary raw materials for manufacture new REcycled SHOES
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	Společnost Scarpa již pro některé své výrobky částečně využívá technologii EVOLO®, a sama má zjevně zájem na cirkulárním a udržitelném procesu výroby.

Karta projektu č. 16

Název projektu	upCYCLling pOlyPhenols from waSte
Akronym	LIFE21-ENV-ES-CYCLOPS
ID	LIFE21-ENV-ES-CYCLOPS/101074544
Popis	Cílem projektu LIFE CYCLOPS je technicky a ekonomicky demonstrovat udržitelnou technologii pro využití a zhodnocení polyfenolů z odpadů z olivového a vinařského průmyslu a podpořit tak oběhové hospodářství a model nulového odpadu. Kromě toho se projekt nezaměří pouze na polyfenoly, ale také na integrované nakládání s odpadem z olivového průmyslu. Kromě opětovného využití těchto vedlejších produktů bude cílem vyrábět bioplyn a digestát, zbytkový materiál vznikající při anaerobní digestaci, pro využití jako kompost v zemědělství. Bude rovněž provedena analýza přenositelnosti řešení LIFE CYCLOPS na vinařský průmysl.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	2 589 384 EUR
Příspěvek od EK	1 553 630 EUR
Počet partnerů v konsorciu	7
Státy realizace	ESP
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	43
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	Španělsko
Témata	Agricultural waste Circular economy and Value chains Resource efficiency Waste use Waste reduction - Raw material saving
Způsob udržitelnosti	technologie
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	Ano, Řešení LIFE CYCLOPS bude ověřeno v pilotním měřítku v zařízeních vlastněných společností Borges. Replikace řešení bude provedena ve vinařství spravovaném společností Unio.
Publicita, PR	webové stránky https://www.cetaqua.com/en/proyectos-destacados/life-cyclops-eu/ , na kterých lze nalézt nejnovější zprávy spojené s projektem LIFE CYCLOPS, sociální sítě
Osvětová činnost pro veřejnost	Jedním z cílů je šířit výhody řešení projektu na podporu udržitelného nakládání s odpadem z výroby olivového oleje a využití získaných polyfenolů jako udržitelné

Název projektu	upCYCLling pOlyPhenols from waSte
	alternativy na trhu s polyfenoly. Způsob, jakým toho bude dosaženo, není uveden.
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	
Využití zisku ke spolufinancování	Jedním z cílů projektu je "Vypracovat strategii pro uvedení na trh s cílem zajistit komercializaci řešení pro nakládání s olejovým a vinařským odpadem a komercializaci vysoce hodnotných získaných polyfenolů".
Demonstrační/pilotní projekt	pilotní
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	Španělsko je jedním z hlavních producentů olivového oleje.

Karta projektu č. 17

Název projektu	NATURAL AGROchemical formulations to reduce the environmental impact of pest control in vineyards
Akronym	LIFE22-ENV-IT-NATURA AGRO
ID	LIFE22-ENV-IT-NATURA-AGRO/101113781
Popis	Cílem projektu NATURAL POWER LIFE je rozšířit na evropský trh nové složení širokospektrálních herbicidů na biologické bázi a zavést nové složení širokospektrálních biocidů, obojí vyrobené z obnovitelných zdrojů.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	5 466 812 EUR
Příspěvek od EK	3 280 087 EUR
Počet partnerů v konsorciu	9
Státy realizace	IT, FR, PT
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	60
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	vinice severní Itálie (10), Francie (2), Portugalsko 1
Témata	Pollutants reduction Agricultural waste Human health protection Chemicals
Způsob udržitelnosti	technologie Microsap® (přípravky na bázi přírodních látek pro kontrolu škůdců ve vinicích bez negativního dopadu na životní prostředí)
Komeracionalizace výsledků	ano, vývoj a validace produktu
Přenositelnost výsledků	Výsledky projektu jsou určeny k šíření mezi zemědělci, výzkumnými institucemi a dalšími zainteresovanými stranami, aby se podpořilo přijetí nových metod.
Publicita, PR	ano, web, sociální média (Fb, LinkedIn), Polní dny (pozvání vinařů a zemědělců na vinice, kde jsou aplikovány nové formulace, aby viděli výsledky přímo na místě), Konference: Prezentace na významných oborových konferencích ("Enoforum", "International Symp
Osvětová činnost pro veřejnost	Webináře (aktuální výsledky a odpovídají na dotazy účastníků), Organizace návštěv demonstračních vinic, Newslettery (s aktualizacemi a důležitými informacemi o projektu), Spolupráce se vzdělávacími institucemi na vytváření vzdělávacích programů a kurzů zaměřených na udržitelné zemědělské praktiky, Partnerství s vinařskými a zemědělskými asociacemi, které pomáhají šířit informace o projektu mezi svými členy.
Využití výsledků předchozího výzkumu	-

Název projektu	NATURAL AGROchemical formulations to reduce the environmental impact of pest control in vineyards
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	ano - zavedením průlomových přírodních přípravků na ochranu rostlin (PPP) na bázi minerálních látek
Využití zisku ke spolufinancování	ano
Demonstrační/pilotní projekt	demonstrační
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	vinice koordinující italské společnosti Natural Development Group se sídlem v Castel Maggiore (Bologna) + její partneři ve FR a PT

Karta projektu č. 18

Název projektu	Adaptation of Water Framework Directive and Habitats Directive harmonization and integrated actions for freshwater quality improvement in Salaca river sub catchment.
Akronym	LIFE22-ENV-LV-LIFE IS SALACA
ID	LIFE22-ENV-LV-LIFE-IS-SALACA/101114155
Popis	Hlavním cílem projektu LIFE is Salaca je dosažení dobrého stavu vod, jak je určeno cíli Rámcové směrnice o vodách, a také dosažení cílů Směrnice o stanovištích a Strategie EU pro biodiverzitu. V povodí řeky Salaca bude prováděno Přizpůsobení směrniceových harmonizačních opatření v dílčím povodí řeky Salaca a Vývoj N2000 v novém rámci.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	5 754 798 EUR
Příspěvek od EK	3 452 879 EUR
Počet partnerů v konsorciu	5
Státy realizace	LV
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	60
Typ koordinující příjemce	státní
Typ lokality	dílčí povodí řeky Salaca (česky Sála)
Témata	-
Způsob udržitelnosti	metodika
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	metodické pokyny pro další povodí v Lotyšsku a jiných zemích EU, prezentace odborným skupinám pro kvalitu vody EU (např. ECOSTAT) a vědecké části
Publicita, PR	web, sociální sítě (podcasty na YT, Fb, Instagram)
Osvětová činnost pro veřejnost	ano, zvýšení povědomí o příčinách zhoršování kvality vody v údolí řeky Salaca
Využití výsledků předchozího výzkumu	ano, např. IP LIFE GoodWater (LIFE18 IPE /LV/000014)
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	ne
Využití zisku ke spolufinancování	ne
Demostrační/pilotní projekt	ne
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	Dosažení dobrého stavu vod v povodí Salaca, jak je určeno cíli Rámcové směrnice o vodě (Rámcová směrnice o vodě), a také dosažení cílů Směrnice o stanovištích (BD) a Strategie biodiverzity EU.

Karta projektu č. 19

Název projektu	The solution for the management of mixed hard PLASTIC waste by applying CirCuLar Economy approach
Akronym	LIFE21-ENV-PL-plasticLIFECycle
ID	LIFE21-ENV-PL-plasticLIFECycle/101074161
Popis	V rámci projektu plasticLIFECycle budou partneři projektu z Polska, Nizozemska a Slovinska recyklovat směsný plastový odpad s cílem zvýšit podíl recyklovaného plastu při výrobě nových výrobků. Cíle bude dosaženo prostřednictvím nové obchodní spolupráce mezi všemi zúčastněnými stranami, která bude založena na nových inovativních řešeních třídění tvrdého plastového odpadu na frakce, které lze recyklovat a dvou inovativních řešeních pro systematické zavádění recyklátů do výrobků s vysokou hodnotou - výrobě plastových granulí a výrobě vstříkovaných výrobků a robotickém 3D tisku.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	3 830 295 EUR
Příspěvek od EK	2 298 174 EUR
Počet partnerů v konsorciu	6
Státy realizace	PL
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	48
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	odpadové hospodářství v Nizozemí, Polsku a Slovinsku
Témata	Waste recycling Circular economy and Value chains Packaging and plastic waste
Způsob udržitelnosti	aplikace, technologie (PLCtechnology), standardy, bussiness plán
Komeracionalizace výsledků	ano
Přenositelnost výsledků	pilotní zařízení PLC technologie pro účinné třídění směsného odpadu z tvrdých plastů, standardizované postupy kompatibilní s PLC pro předtřídění směsného odpadu z tvrdých plastů v zařízeních na zpracování komunálního odpadu
Publicita, PR	web
Osvětová činnost pro veřejnost	spíše ne
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	ano

Název projektu	The solution for the management of mixed hard PLASTIC waste by applying ClrCuLar Economy approach
Využití zisku ke spolufinancování	-
Demostrační/pilotní projekt	demonstrační i pilotní
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	-

Karta projektu č. 20

Název projektu	Demonstration of the first pioneer Circular bus Concept and Line in Europe
Akronym	LIFE21-ENV-NL-LIFE CICLE
ID	LIFE21-ENV-NL-LIFE-CICLE/101073810
Popis	Projekt LIFE CICLE spojuje přechod k dopravě s nulovými emisemi s výzvou, aby se toto odvětví stalo více oběhovým. Skládá ze dvou hlavních konceptů - kruhový autobus, který se vyznačuje několika prvky modernizace a okružní autobusová linka, která se vyznačuje inovativními kruhovými zastávkami podél linek. LIFE CICLE bude s podporou místních orgánů demonstrován na linkách 37/38/90 mezi městy Leiden, Katwijk, Noordwijk a Lisse (oblasti Natura2000). Koncept LIFE CICLE bude v průběhu projektu a po jeho skončení rovněž replikován ve 3 oblastech (v blízkosti lokalit Natura 2000): v Nizozemsku, v Itálii a v Chorvatsku.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	3 598 410 EUR
Príspevek od EK	1 997 262 EUR
Počet partnerů v konsorciu	5
Státy realizace	NLD
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	33
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	trasy autobusových linek (mezi městy Leiden, Katwijk, Noordwijk and Lisse (oblasti Natura2000))
Témata	-
Způsob udržitelnosti	koncept a provozní model autobusové dopravy, který klade důraz na oběhové hospodářství a udržitelnost
Komerencializace výsledků	ano
Přenositelnost výsledků	Bude replikováno v 3 oblastech (blízko oblastí Natura 2000) v Nizozemí, Itálii a Chorvatsku.
Publicita, PR	web, články
Osvětová činnost pro veřejnost	ano, zvýšení povědomí o znečištění ovzduší dopravou a udržitelnější dopravě (cenově dostupnější, zdravější a "čistší" alternativě)
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	-
Využití zisku ke spolufinancování	ano
Demonstrační/pilotní projekt	demonstrační i pilotní

Název projektu	Demonstration of the first pioneer Circular bus Concept and Line in Europe
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	demonstrován na linkách 37/38/90 mezi městy Leiden, Katwijk, Noordwijk a Lisse - oblasti Natura 2000.

Karta projektu č. 21

Název projektu	Circular economy applied to nitrate removal: hydrogen generation and waste recovery in drinking water
Akronym	LIFE22-ENV-ES-LIFE ELEKTRA
ID	LIFE22-ENV-ES-LIFE-ELEKTRA/101113771
Popis	Hlavním cílem projektu LIFE ELEKTRA je snížit koncentraci dusičnanů v celém koloběhu vody a spoluvytvořit integrovaný, inovativní, jednoduchý, ekonomický, udržitelný a přenosný systém. Systém projektu bude založen na využití elektrochemické denitrifikace k odstranění dusičnanů z vody a jejich přeměně na plynný dusík, přičemž se zvýší dekarbonizace procesu prostřednictvím analýzy integrace obnovitelných zdrojů zaměřené na fotovoltaiku a vodík a dalších optimalizačních prostředků.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	2 329 944 EUR
Příspěvek od EK	1 397 967 EUR
Počet partnerů v konsorciu	8
Státy realizace	ESP, MT
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	42
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	La Aldea (Kanárské ostrovy), Valencie, Bingemma (Malta)
Témata	Waste water treatment Water saving Renewable energies Energy production and supply Water quality improvement Waste recycling Resource efficiency
Způsob udržitelnosti	technologické licence (elektrochemická denitrifikace vody)
Komeracionalizace výsledků	spíše ano
Přenositelnost výsledků	ano, přenos výsledků elektrochemické denitrifikační technologie aplikované na čištění toků s vysokou koncentrací dusičnanů v Evropě i mimo ni
Publicita, PR	web, sociální sítě
Osvětová činnost pro veřejnost	-
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – ENV	

Název projektu	Circular economy applied to nitrate removal: hydrogen generation and waste recovery in drinking water
Vznik patentu	ano
Využití zisku ke spolufinancování	ano
Demostrační/pilotní projekt	demostrační i pilotní
Důvody výběru pilotních nebo demostračních lokalit	nitrátově zranitelné oblasti

Karta projektu č. 22

Název projektu	Chemicals Risk Management and Assessment of Alternatives: Tools and best practices to support circularity, create more sustainable products and avoid regrettable substitution
Akronym	LIFE22-ENV-EE-LIFE FitforREACH-2
ID	LIFE22-ENV-EE-LIFE-FitforREACH-2/101113947
Popis	Cílem FFR-2 je podpořit malé a střední podniky v Estonsku, Lotyšsku, Litvě a Polsku, které ve svých výrobcích nebo procesech používají (nebezpečné) chemické látky. Zavést systémy řízení chemických rizik, motivovat a podporovat snižování používání nebezpečných látek, jejich emisí a expozice vůči nim. Hlavní cílovou skupinou a přímými příjemci práce v oblasti řízení chemických rizik budou formulátoři směsí a koneční uživatelé látek a směsí. Zvýšení chemické gramotnosti a povědomí o bezpečných výrobcích bez toxických látek u průmyslových podniků také u studentů vysokých škol.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	5 999 457 EUR
Příspěvek od EK	3 599 674 EUR
Počet partnerů v konsorciu	16
Státy realizace	EE, LV, LT, PL
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	48
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	malé a střední podniky v Estonsku, Lotyšsku, Litvě a Polsku (Postupné ukončení používání nejnebezpečnějších látek v 7 partnerských společnostech, podpora zavádění prvků řízení chemických rizik (CRM) v 70 společnostech)
Témata	Paper - Pulp - Printing Wood - Furniture Chemicals Industrial risks - Hazardous substances Pollutants reduction Risk assessment and monitoring Metal industry Hazardous waste Waste recycling Industrial waste Waste reduction - Raw material saving Waste use
Způsob udržitelnosti	metodika, příručky, školicí a informační materiály
Komeracionalizace výsledků	spíše ano

Název projektu	Chemicals Risk Management and Assessment of Alternatives: Tools and best practices to support circularity, create more sustainable products and avoid regrettable substitution
Přenositelnost výsledků	ano, rámec pro řízení chemických rizik ve formě příruček a digitálních pokynů pro podniky
Publicita, PR	web, semináře, youtube, informační letáky
Osvětová činnost pro veřejnost	ne
Využití výsledků předchozího výzkumu	Fit For Reach project FFR-1 (2015-20)
Specifická kritéria – ENV	
Vznik patentu	ne
Využití zisku ke spolufinancování	ne
Demonstrační/pilotní projekt	ne
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	společnosti s využitím nebezpečných chemických látek (koneční uživatelé látek a směsí, výrobci směsí, odpadové společnosti)

5. Karty projektů – LIFE CLIMATE

Karta projektu č. 23

Název projektu	LIFE Adapt Brdy - Adaptace lesů v Brdské vrchovině na změnu klimatu
Akronym	LIFE21-CCA-CZ-LIFE-Adapt-Brdy/101074426
ID	101074426
Popis	Hlavním cílem projektu LIFE Adapt Brdy je adaptace lesních porostů na změnu klimatu na území Brdské vrchoviny (území bývalého vojenského prostoru), zvýšení jejich schopnosti odolávat biotickým a abiotickým faktorům. Důležitá je také replikace dobré praxe přírodě blízkého managementu v jiných lokalitách ve střední Evropě. Projekt úzce souvisí se Strategií EU pro přizpůsobení se změně klimatu a Lesní strategií EU do roku 2030. Očekávanými výsledky projektu jsou zavedení přírodě blízkého hospodaření v celé Brdské vrchovině, zvýšená plocha přirozené obnovy lesa, sdílení dobré praxe a replikace výstupů, zvýšené povědomí veřejnosti o dopadu změny klimatu na lesy.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	4 977 415 EUR
Příspěvek od EK	2 986 449 EUR
Počet partnerů v konsorciu	7
Státy realizace	CZ
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	226 km ²
Doba trvání (més.)	60
Typ koordinující příjemce	státní
Typ lokality	lesní pozemky - Brdská vrchovina
Témata	Knowledge development, Natural resources and ecosystems
Způsob udržitelnosti	aplikace, sdílení dobré praxe
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	plakáty, web, články v novinách, tisková konference k zahájení
Osvětová činnost pro veřejnost	zvýšené povědomí veřejnosti o dopadu změny klimatu na lesy a dostupných řešeních
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipalitu	ne
Zapojení obyvatel	ano, formou školení, seminářů, workshopů a exkurzí
Demonstrační nebo pilotní projekt	demonstrační

Název projektu	LIFE Adapt Brdy - Adaptace lesů v Brdské vrchovině na změnu klimatu
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	výskyt smrku ztepilého na 74,3 % území, nárůst populace lýkožrouta smrkového
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ne

Karta projektu č. 24

Název projektu	LIFE WILL – Voda v krajině a půdě
Akronym	LIFE21-CCA-CZ-LIFE-WILL/101074380
ID	101074380
Popis	Projekt Voda v krajině a půdě má zvýšit odolnost zemědělské krajiny a jejích obyvatel vůči změně klimatu skrze zavedení přírodě blízkých adaptačních opatření na lokální úrovni. Tento cíl realizujeme s využitím inovativní participativní metodiky, která pomáhá zvyšovat zapojení místních aktérů a veřejnosti a jejich schopnost prosazovat účinná opatření pro zadržování vody v půdě a krajině. Za pomoci místních obyvatel se projekt realizuje ve třech pilotních lokalitách, pokud se osvědčí, může být do budoucna realizován na dalších místech Česka a Slovenska.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	2 597 269 EUR
Příspěvek od EK	1 558 361 EUR
Počet partnerů v konsorciu	5
Státy realizace	CZ, SK
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	23 km ²
Doba trvání (měs.)	60
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	3 pilotní obce + 30 replikačních obcí v ČR a SR
Témata	Soil and landscape protection Green infrastructure Resilient communities Natural resources and ecosystems
Způsob udržitelnosti	aplikace, metodika
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	web, youtube, zmínky v novinách
Osvětová činnost pro veřejnost	workshopy v rámci participativního plánování
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipality	ano
Zapojení obyvatel	ano, možnost zapojení do realizace opatření a monitoringu
Demonstrační nebo pilotní projekt	demonstrační
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	výskyt negativních dopadů změny klimatu (povodně, sucho, eroze, znehodnocování přírody a krajiny)

Název projektu	LIFE WILL – Voda v krajině a půdě
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ne

Karta projektu č. 25

Název projektu	LIFE ClimArchiBase
Akronym	LIFE22-GIC-CZ-LIFE ClimArchiBase
ID	LIFE22/GIC/CZ/101114433
Popis	Projekt LIFE ClimArchiBase se zaměřuje na rozšiřování povědomí a informací o uhlíkově neutrálních budovách mezi odborníky v oblasti architektury a stavebnictví a zajištění návrhu a realizace projektů udržitelných budov, které podporují zmírňování dopadů na životní prostředí a přizpůsobování se změně klimatu. Cílem projektu je vytvořit digitální informační platformu a interaktivní designovou příručku, která pomůže profesionálům v praxi v navrhování budov a jejich okolí. Dále vzniknou vzdělávací programy pro odborníky, které napomohou posunout jejich zavedené postupy směrem k uhlíkově neutrálním budovám.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	999 894 EUR
Příspěvek od EK	599 936 EUR
Počet partnerů v konsorciu	4
Státy realizace	CZ
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	39
Typ koordinující příjemce	soukromý (zapsaný spolek)
Typ lokality	jedná se o vzdělávací platformu
Témata	-
Způsob udržitelnosti	vzdělávání, aplikace
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	web, nově vzniklá webová databáze pro odborníky
Osvětová činnost pro veřejnost	online informační platforma; vzdělávací kurzy, webináře a workshopy pro veřejnost a odborníky
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipality	ano
Zapojení obyvatel	ne
Demonstrační nebo pilotní projekt	demonstrační
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	Zaměřuje se komplexně na udržitelné stavebnictví, bez výběru lokalit.
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ne

Karta projektu č. 26

Název projektu	LIFE Chemical Ambassadors for Europe
Akronym	LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee
ID	LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee/101074245
Popis	V rámci ChemBee projektu je zvyšováno povědomí o problému nebezpečných látek na úrovni domácností a vedoucích kanceláří a jak lze tento problém řešit. Jsou prováděny kampaně a školení soukromých spotřebitelů a vedoucích kanceláří. Cílem projektu je vyškolit co nejvíce dobrovolníků - chemických ambasadoreů a zajistit jejich replikaci a pokračování po skončení projektu s cílem v konečném důsledku snížit expozici nebezpečným chemickým látkám na nízkou úroveň.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 999 645 EUR
Příspěvek od EK	1 199 787 EUR
Počet partnerů v konsorciu	11
Státy realizace	AUT,CZ, FIN, FRA, DEU, GRC, POL, PRT, SWE
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	42
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	Baltic Sea regions
Témata	Human health protection Chemicals
Způsob udržitelnosti	technologie, metodika (školení)
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano, právě pomocí aplikace a dobrovolných "chemických" ambasadoreů projektu
Publicita, PR	webové stránky, sociální sítě (v CZ partnerem Arnika: ceskobezjedu.cz); především za účelem náboru dobrovolných ambasadoreů projektu, a zvýšení povědomí spotřebitelů o znečišťujících látkách v produktech každodenní spotřeby
Osvětová činnost pro veřejnost	ano, formou školení, propagačních materiálů a dané aplikace - to je zřejmě také jeden z hlavních cílů projektu
Využití výsledků předchozího výzkumu	využití předchozího projektu NonHazCity
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipality	ne
Zapojení obyvatel	ano, mohou se stát dobrovolnými ambasadory projektu
Demonstrační nebo pilotní projekt	demonstrační

Název projektu	LIFE Chemical Ambassadors for Europe
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	-
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ne

Karta projektu č. 27

Název projektu	Agroforestry as a Key to improve Water Management & Adaptation to Extreme Weather Events
Akronym	LIFE22-CCA-DE-LIFE-AFaktive
ID	LIFE22-CCA-DE-LIFE-AFaktive/101113703
Popis	Projekt AFaktive demonstruje a propaguje agrolesnictví (AF) jako přírodě blízké řešení (NBS) v hospodaření s půdou, podporuje zavádění agrolesnických systémů pro lepší hospodaření s vodou na úrovni zemědělských podniků a regionů na modelových a demonstračních místech, vyvíjí nástroje pro plánování a podporuje politické činitele při zlepšování politických rámcových podmínek pro zavádění agrolesnických systémů
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	5 804 670 EUR
Příspěvek od EK	3 466 802 EUR
Počet partnerů v konsorciu	21
Státy realizace	BEL, DE, NLD
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	počáteční realizace na 1 km ² v 10 lokalitách, následně regionální měřítko
Doba trvání (měs.)	60
Typ koordinující příjemce	akademický
Typ lokality	modelové a demonstrační místa v Německu, Belgii a Nizozemsku
Témata	-
Způsob udržitelnosti	metodika (vyvine nástroje pro návrh a realizaci agrolesnictví s přihlédnutím k dopadu na vodní hospodářství.)
Komerencializace výsledků	spíše ne
Přenositelnost výsledků	webový nástroj Agroforestry Planner
Publicita, PR	web, sociální sítě, poradenství, konference
Osvětová činnost pro veřejnost	propaguje na úrovni zemědělských podniků a regionů zlepšování vodního stavu na modelových a demonstračních místech v Německu, Belgii a Nizozemsku, demonstruje a propaguje agrolesnictví jako řešení založené na přírodě v hospodaření s půdou
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipality	ano
Zapojení obyvatel	ne
Demonstrační nebo pilotní projekt	demonstrační

Název projektu	Agroforestry as a Key to improve Water Management & Adaptation to Extreme Weather Events
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	Uplatňováním agrolesnictví jako adaptační strategie proti dopadům extrémních klimatických jevů přispěje AFaktive k dosažení cílů EU prostřednictvím podpory environmentální a socioekonomické adaptace. Toho bude dosaženo díky příkladům osvědčených postupů.
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ano

Karta projektu č. 28

Název projektu	Adapt and Promote a Resilient and Firewise Living Landscape
Akronym	LIFE22-CCA-PT-LIFE ResLand
ID	LIFE22-CCA-PT-LIFE-ResLand/101102953
Popis	Cílem projektu LIFE ResLand je zlepšit adaptaci přírodního parku Sintra-Cascais na dopady změny klimatu, a to zavedením důrazných opatření, která by lépe minimalizovala jeho zranitelnost vůči extrémním jevům, a to prostřednictvím budování odolnosti krajiny vůči dopadům změny klimatu (požárům, suchu a škůdcům a chorobám) a zároveň prevence eroze půdy, podpory diverzifikace ekosystémových služeb a zajištění biologické rozmanitosti a ekologických koridorů zavedením udržitelných modelů lesnicko-pastvinářského hospodaření; rozvoj a prokázání udržitelnosti a ziskovosti místních ekonomik založených na lesní pastvě a ekoturistice prostřednictvím podpory místního podnikání a podpory zelených pracovních míst; zlepšení znalostní základny, rozvoj povědomí a podpora zapojení zúčastněných stran a místní komunity do opatření pro přizpůsobení se změně klimatu.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	3 898 228 EUR
Příspěvek od EK	2 338 937 EUR
Počet partnerů v konsorciu	3
Státy realizace	PT
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	144,5 km ²
Doba trvání (měs.)	72
Typ koordinující příjemce	státní
Typ lokality	přírodní park Sintra-Cascais (Portugalsko)
Témata	-
Způsob udržitelnosti	metodika
Komeracionalizace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	ano, příklad dobré praxe
Publicita, PR	web, youtube, zmínky v novinách, veřejné prezentace
Osvětová činnost pro veřejnost	zlepšení znalostní základny, rozvoj povědomí a podpora zapojení zúčastněných stran a místní a turistické komunity do opatření pro přizpůsobení se změně klimatu
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – KLIMA	

Název projektu	Adapt and Promote a Resilient and Firewise Living Landscape
Využití výsledků pro municipality	ano
Zapojení obyvatel	ano, obyvatelé, turisté, aktivní zapojení vlastníků lesů a dalších zainteresovaných stran
Demonstrační nebo pilotní projekt	demonstrační
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	Zvýšený rozsah a četnost požárů v přírodním parku SCNP-C, v důsledku narůstajících teplot, delšího období sucha, vln veder a extrémních povětrnostních vlivů, zároveň také vysoká návštěvnost a opouštění a nezájmu vlastníků pozemků o půdu, což vedlo k nárůstu neudržovaných ploch a hromadění palivové vegetace v SCNP-C, a tím ke zvýšení jeho zranitelnosti vůči požárům. Ty mohou podpořit šíření škůdců a chorob a přispět k častějším, závažnějším a rozsáhlejšími požárům (mega-požárům).
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ano, místní, možná regionální

Karta projektu č. 29

Název projektu	Climate change mitigation in the wine sector: sustainable practices in vineyard and winery
Akronym	LIFE22-CCM-ES-CLIMAWIN
ID	LIFE22-CCM-ES-CLIMAWIN/101113948
Popis	Projekt LIFE CLIMAWIN řeší problém změny klimatu zapojením vinařského sektoru do jejího zmírnění. Vinařství a vinice se mohou stát vzorem udržitelnosti, a to přijetím řady opatření ke zmírnění změny klimatu, jako mitigačních opatření, adaptace a oběhového hospodářství, za pomoci snížení emisí, zachycování a využívání uhlíku, udržitelného využívání půdy v zemědělství a lesnictví a zamezení používání fosilních paliv a fluorovaných plynů.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	994 195 EUR
Příspěvek od EK	596 517 EUR
Počet partnerů v konsorciu	5
Státy realizace	ESP
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	42
Typ koordinující příjemce	státní
Typ lokality	vinice ve Španělsku
Témata	Agriculture - Forestry Soil and landscape protection Agricultural waste Carbon sequestration
Způsob udržitelnosti	technologie, metodika
Komeracionalizace výsledků	částečně ano
Přenositelnost výsledků	prototypy 3 zařízení pro trh, podnikatelské plány , Příručka (pomůže manažerům vinic a vinařství najít nejvhodnější opatření ke zmírnění dopadů změny klimatu pro jejich podnik), závěrečné zprávy, vědecká publikace
Publicita, PR	ne
Osvětová činnost pro veřejnost	ne
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipality	-
Zapojení obyvatel	ne
Demonstrační nebo pilotní projekt	pilotní

Název projektu	Climate change mitigation in the wine sector: sustainable practices in vineyard and winery
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	-
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ne

Karta projektu č. 30

Název projektu	Peatland restoration for greenhouse gas emission reduction and carbon sequestration in the Baltic Sea region
Akronym	LIFE21-CCM-LV-LIFE PeatCarbon
ID	LIFE21-CCM-LV-LIFE-PeatCarbon/101074396
Popis	Cílem projektu PeatCarbon je realizovat opatření ke zmírnění změny klimatu na rašeliníštích v Lotyšsku a Finsku, adaptace a demonstrace inovativních nástrojů a použitelných metod pro monitorování skleníkových plynů. Aby se zastavila neustálá degradace a uvolňování emisí uhlíku z těchto rašeliníšť, budou vybudovány hráze v odvodňovacích příkopech po obvodu rašeliníšť. Zemina nasáklá vodou umožní obnovu vegetace v degradovaných oblastech a zabrání uvolňování uhlíku z rašeliny.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	4 425 740 EUR
Příspěvek od EK	2 655 444 EUR
Počet partnerů v konsorciu	12
Státy realizace	FIN, LV
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	54,14 km ² (Lotyšsko 50,76 km ² a Finsko 3,38 km ²)
Doba trvání (měs.)	60
Typ koordinující příjemce	akademický
Typ lokality	degradované bažiny v Lotyšsku a Finsku
Témata	Bogs and Mires
Způsob udržitelnosti	metodika, aplikace
Komerencializace výsledků	ne
Přenositelnost výsledků	Ano, replikovatelný a přenosný simulační model pro nákladově efektivní monitorování a odhadování vlivu projektových opatření na emise skleníkových plynů, Vyvinuté nástroje pro nákladově efektivní monitorování a odhad emisí skleníkových plynů z rašeliníšť, Mezinárodně použitelná kniha osvědčených postupů pro provádění a monitorování opatření CCM, harmonizované metody měření a zpracování údajů o skleníkových plynech a ekosystémový model pro degradovaná rašeliníště v oblasti Baltského moře, Výsledky použitelné pro národní inventury skleníkových plynů v zemích regionu Baltského moře.
Publicita, PR	web, sociální sítě, přednášky
Osvětová činnost pro veřejnost	ano, podpora povědomí o úloze managementu bažin a zachování přírodních ekosystémů v kontextu klimatu
Využití výsledků předchozího výzkumu	LIFE Wetlands (LIFE13 NAT/LV/000578)

Název projektu	Peatland restoration for greenhouse gas emission reduction and carbon sequestration in the Baltic Sea region
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipality	ne
Zapojení obyvatel	ano, zapojení místní komunity do realizace projektových aktivit
Demonstrační nebo pilotní projekt	pilotní
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	Projekt přispěje k plnění závazků EU v rámci Pařížské dohody a poskytne přenositelné a opakovatelné nástroje pro implementaci na rašeliništích v celé EU.
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ano

Karta projektu č. 31

Název projektu	Awareness raising and behaviour change program to empower consumer-citizens to live toxic-free lives, reduce chemical risks on their health and the environment, and to upscale their positive impact
Akronym	LIFE22-GIE-HU-ToxFree LIFE for All
ID	LIFE22-GIE-HU-ToxFree-LIFE-for-ALL/101114078
Popis	Cílem projektu ToxFree LIFE for All je chránit zdraví občanů před riziky a dopady spojenými s expozicí škodlivým chemickým látkám ve výrobcích každodenní spotřeby. Jeho cílem je podpořit přechod k udržitelnému hospodářství, společnosti a životnímu prostředí bez toxických látek tím, že bude informovat spotřebitele, posilovat jejich postavení a umožňovat jim, aby si vybírali výrobky s méně nebezpečnými složkami, a tím chránili sebe, životní prostředí a signalizovali nutnost změny směrem k trhu. Projekt rovněž mobilizuje občany k podpoře politických procesů, jejichž cílem je zákaz škodlivých látek a dosažení změny chování spotřebitelů v Rakousku, České republice, Maďarsku, Slovensku a Slovinsku, tedy v zemích, které byly doposud v systematické komunikaci se spotřebiteli ohledně škodlivých látek většinou nečinné.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 998 557 EUR
Příspěvek od EK	1 199 134 EUR
Počet partnerů v konsorciu	5
Státy realizace	AT, CZ, SVN, HU
Související podprogram	LIFE Environment
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	40
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	organizace a projekty v ČR, Rakousku, Maďarsku, Slovinsku a Slovensku
Témata	Human health protection Industrial risks - Hazardous substances Risk assessment and monitoring Awareness raising - Information Chemicals
Způsob udržitelnosti	omezování a postupné vyřazování rizikových chemických látek ve výrobcích na evropské i místní úrovni
Komeracionalizace výsledků	spíše ne
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	ano, web, odborné články, sociální sítě, informační materiály a stanoviska

Název projektu	Awareness raising and behaviour change program to empower consumer-citizens to live toxic-free lives, reduce chemical risks on their health and the environment, and to upscale their positive impact
Osvětová činnost pro veřejnost	vzdělávací programy, srovnávací testy výrobků (chemické látky), články v časopisech, workshopy
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipality	ano
Zapojení obyvatel	zmobilizování 20 600 občanů k podpoře politik zaměřených na postupné vyřazení nebo odstranění látek vzbuzujících obavy
Demonstrační nebo pilotní projekt	-
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	dosažení změny chování spotřebitelů v Rakousku, České republice, Maďarsku, na Slovensku a ve Slovinsku - v zemích, které byly doposud většinou nečinné v systematické spotřebitelské komunikaci ohledně škodlivých látek
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	státní

Karta projektu č. 32

Název projektu	LIFE WATERSOURCE: Demonstrating a Climate-Resilient Drinking Water Source, Adopting Nature-Based Solutions
Akronym	LIFE22-CCA-NL-LIFE WATERSOURCE
ID	LIFE22-CCA-NL-LIFE-WATERSOURCE/101113621
Popis	LIFE WATERSOURCE ukazuje jedinečný potenciál přírodního řešení výroby pitné vody z povrchové vody v jezeře IJsselmeer, které by mělo čelit vznikajícímu riziku zasolení povrchové vody v důsledku změny klimatu a zároveň podpořit ekologii jezera, které je součástí soustavy Natura 2000. Tento projekt demonstruje 1) Zajištění zdroje pitné vody bez ohledu na současný a budoucí vodní stres způsobený změnou klimatu a zároveň doplnění nezbytných ekotopů, 2) Řešení založené na přírodě, které může ekonomicky konkurovat technologickým alternativám zajištění výroby pitné vody - především odsolování a dovozu vody z jiných zdrojů, 3) Že řešení LIFE WATERSOURCE je udržitelnější a že zajištění dostupnosti pitné vody může dokonce výrazně prospět širšímu životnímu prostředí. Projekt zahrnuje odběr vody z jezera IJsselmeer prostřednictvím čistícího ekotopu, včetně meandrujícího filtru z helophyte a břehové filtrace, v kombinaci s nádržemi, které jsou vybudovány k pokrytí přerušového odběru v případě, že je kvalita vody příliš nízká v důsledku nízkého odtoku vody z řeky do jezera.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	4 999 594 EUR
Příspěvek od EK	2 999 757 EUR
Počet partnerů v konsorciu	4
Státy realizace	NLD
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	63
Typ koordinující příjemce	soukromý / veřejný
Typ lokality	severní Nizozemsko - jezero IJsselmeer
Témata	-
Způsob udržitelnosti	aplikace, technologie (čistícího ekotopu)
Komeracionalizace výsledků	spíše ano
Přenositelnost výsledků	potenciál replikace dalšími společnostmi zabývajícími se pitnou vodou a vodohospodářské úřady v celé Evropě i mimo ni
Publicita, PR	web, sociální sítě
Osvětová činnost pro veřejnost	spíše ne
Využití výsledků předchozího výzkumu	-

Název projektu	LIFE WATERSOURCE: Demonstrating a Climate-Resilient Drinking Water Source, Adopting Nature-Based Solutions
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipality	ano
Zapojení obyvatel	ne
Demonstrační nebo pilotní projekt	demonstrační
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	jezeru hrozí riziko zasolení (povrchových vod) a je součástí Natura 2000
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ano

Karta projektu č. 33

Název projektu	Bulgaria's Water Strategies for Transition to a Climate Neutral and Resilient Society
Akronym	LIFE21-GIC-BG-LIFE WatClima
ID	LIFE21-GIC-BG-LIFE-WatClima/101074157
Popis	Projekt LIFE WatClima se zaměřuje na řešení problémů, které přináší změna klimatu ve vodohospodářském sektoru v Bulharsku. Země zažila extrémní povodně a sucha, což vedlo ke značným škodám a přerušení dodávek vody. Cílem projektu je synchronizovaně vypracovat dva klíčové strategické dokumenty v oblasti vodohospodářství - Národní strategii pro řízení a rozvoj vodohospodářského sektoru a Národní strategii pro rozvoj a řízení sektoru zásobování vodou a sanitace. Zlepšením kapacit příslušných ministerstev a zúčastněných stran se projekt snaží posílit řízení a plánování politik v oblasti opatření proti změně klimatu v odvětví vodního hospodářství. Jeho cílem je začlenit klimatické cíle do vodohospodářských politik, mobilizovat investice a zapojit zúčastněné strany a občanskou společnost do procesu strategického rozhodování.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	2 100 084 EUR
Příspěvek od EK	1 260 048 EUR
Počet partnerů v konsorciu	3
Státy realizace	BG
Související podprogram	LIFE Climate
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	36
Typ koordinující příjemce	státní
Typ lokality	celé území Bulharska
Témata	Waste water treatment Natural resources and ecosystems Water resources protection Water quality improvement Water saving Water scarcity and drought Integrated management Awareness raising - Information Environmental training - Capacity building Knowledge
Způsob udržitelnosti	Vývoj dvou hlavních národních strategií pro správu a rozvoj vodního sektoru, které zahrnují aspekty klimatické neutrality a adaptace na změnu klimatu, posílení kapacit Ministerstva životního prostředí a vody (MoEW) a Ministerstva regionálního rozvoje a veřejných

Název projektu	Bulgaria's Water Strategies for Transition to a Climate Neutral and Resilient Society
	prací (MRDPW), stejně jako provozovatelů vodovodů a kanalizací (WSS), pro lepší plánování a implementaci opatření ve vodním sektoru.
Komeracionalizace výsledků	spíše ne
Přenositelnost výsledků	ano, výsledky a metodiky sdíleny s dalšími evropskými regiony pro jejich replikaci a přenos
Publicita, PR	sociální síť, tiskové zprávy, veřejné akce, školení, veřejné konzultace a diskuse
Osvětová činnost pro veřejnost	Veřejné kampaně zvyšující povědomí o dopadech změny klimatu na vodní zdroje a o opatřeních, která mohou jednotlivci a komunity podniknout ke zmírnění těchto dopadů. Vzdělávací programy a materiály, školení pro pracovníky ve vodohospodářství, což zahrnuje minimálně 130 zaměstnanců operátorů vodovodů a kanalizací. Cílem je zlepšit jejich schopnosti v oblasti integrace klimatických aspektů do plánování a řízení vodních zdrojů. Zapojení občanské společnosti do procesu tvorby a implementace strategií pro vodní hospodářství a adaptaci na změnu klimatu. Spolupráce s institucemi: Projekt posiluje koordinaci mezi různými vládními a nevládními organizacemi, což přispívá k lepší integraci klimatických politik do sektoru vodního hospodářství na národní i regionální úrovni.
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – KLIMA	
Využití výsledků pro municipality	ano
Zapojení obyvatel	ano
Demonstrační nebo pilotní projekt	-
Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit	zvýšený nedostatek vody, záplavy, extrémní povětrnostní jevy a snížená kvalita vody v důsledku změny klimatu
Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku	ano, celostátní, regionální

6. Karty projektů – LIFE CET

Karta projektu č. 34

Název projektu	RePower the Regions
Akronym	LIFE22-CET-RePower the Regions
ID	LIFE22/CET/101120862
Popis	Participace a vedoucí postavení uhlíkově náročných regionů při přechodu na čistou energii jsou nezbytným předpokladem pro dosažení klimatické neutrality EU do roku 2050. Na základě tohoto předpokladu si projekt RePower the Regions klade za cíl zajistit, aby plány pro čistou energii v regionech byly v souladu s klimatickými cíli EU do roku 2030 a měly silnou podporu na místní úrovni a také poskytnout regionům v jejich přechodu na čisté zdroje praktická doporučení a postupy.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 763 142 EUR
Příspěvek od EK	1 498 671 EUR
Počet partnerů v konsorciu	10
Státy realizace	CZ, BGR, EST, HUN, LVA, PL, ROU, SVK, UKR
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	30
Typ koordinující příjemce	NNO
Typ lokality	16 vybraných regionů v 9 zemích, vzhledem k jejich jedinečné vazbě na uhlí, břidlice a rašelinu
Témata	-
Způsob udržitelnosti	aplikace, technologie
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	-
Publicita, PR	-
Osvětová činnost pro veřejnost	-
Využití výsledků předchozího výzkumu	průzkumy spolupracujících subjektů v místě působnosti
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	16 regionů v 9 zemích, přecházejících z uhlí (BG, CZ, HU, PL, RO, SK, UA), břidlice (EE) a rašeliny (LV) na čistou energii

Karta projektu č. 35

Název projektu	Bringing local and regional municipalities towards owning their SECAPs
Akronym	LIFE21-CET-LOCAL-OwnYourSECAP
ID	LIFE21-CET-LOCAL-OwnYourSECAP/101077109
Popis	Cílem projektu je zapojit obce do vypracování nebo modernizace jejich akčního plánu pro udržitelnou energii a klima - SECAP s ambiciózními cíli klimatické neutrality v roce 2050 a zdůrazněním opatření, která mají dvojitý (mitigační a adaptační) a trojitý účinek (mitigace, adaptace a energetická chudoba). Účelem je poskytnout místním a regionálním orgánům potřebnou kapacitu pro realizaci udržitelných plánů a strategií pro energetickou transformaci. Aby bylo možné úspěšně podpořit dosažení cílů v oblasti energetiky a klimatu, musí být strategie a plány přechodu institucionalizované, meziodvětvové a přizpůsobené úrovni inovací, ambicím a specifickému geografickému kontextu zapojených orgánů.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 813 396 EUR
Příspěvek od EK	1 722 727 EUR
Počet partnerů v konsorciu	11
Státy realizace	LV, AT, CZ, ES, FR, IE, IT, PL, PT, SK, SE
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	36
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	vybraná města a obce (celkem 88) v rámci partnerských států, v ČR se jedná o Přeštice, Tábor, dobrovolný svazek obcí Tolštejn, Žďár nad Sázavou, Rožnov p.R., Slavičín, Šumperk a Židlochovice
Témata	-
Způsob udržitelnosti	metodika - implementace a aktualizace SECAPů; zavádění energetického managementu založeného na ISO 50001; částečně technologie
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano - replikace projektových výsledků v dalších 11 zemích mimo projektové konsorcium.
Publicita, PR	webová platforma OwnYourSecap, pořádání internetových webinářů
Osvětová činnost pro veřejnost	Přímo laická veřejnost ne, ale celkem se do projektu OwnYourSECAP zapojí, vyškolí a pomůže více než 110 cílových a replikačních obcí a 1500 úředníků veřejné správy.

Název projektu	Bringing local and regional municipalities towards owning their SECAPs
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	vybraná města a obce (celkem 88) v rámci partnerských států, v ČR se jedná o Přeštice, Tábor, dobrovolný svazek obcí Tolštejn, Žďár nad Sázavou, Rožnov p.R., Slavičín, Šumperk a Židlochovice

Karta projektu č. 36

Název projektu	Central and Eastern Europe Sustainable Energy Union's Design and Implementation of regional Government Initiatives for a just energy Transition
Akronym	LIFE21-CET-LOCAL-CEESEU-DIGIT
ID	LIFE21-CET-LOCAL-CEESEU-DIGIT/101077297
Popis	Hlavním cílem je vybudovat kapacitu v 6 uhlíkově náročných regionech v 6 zemích střední a východní Evropy pro ucelené Regionální akční plány v oblasti energetiky a klimatu (ECAP), které budou v souladu s národními cíli NCEP podporujícími Zelenou dohodu a budou zahrnovat marginalizované a zranitelné skupiny, zejména energeticky chudé domácnosti. Druhým cílem je pomoci obcím formulovat, financovat a realizovat jejich ECAP sladěné s regionálními plány. Na obou úrovních bude rozšířeno rozsáhlé budování kapacit na pomoc při vytváření ECAP.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 842 097 EUR
Příspěvek od EK	1 749 992 EUR
Počet partnerů v konsorciu	12
Státy realizace	EST, SVN, PL, CZ, HUN, LVA, HRV, DEU
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	24
Typ koordinující příjemce	akademický
Typ lokality	6 uhlíkově náročných regionů v 6 zemích střední a východní Evropy
Témata	-
Způsob udržitelnosti	celistvá metodika pro plány v oblasti energetiky a klimatu; částečně technologie
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano - školící materiály pro lepší plánování a realizaci akčních plánů v oblasti energetiky a klimatu.
Publicita, PR	marketing a šíření informací o projektové činnosti CEESU, uspořádání jedné konference CEESU-DIGIT, webová platforma CEESU
Osvětová činnost pro veřejnost	školící materiály pro zapojení veřejnosti a politiků
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	obce v cílových regionech, ohrožené sociální skupiny a osoby postižené energetickou chudobou

Karta projektu č. 37

Název projektu	Leading business towards climate neutrality by speeding up the uptake of energy efficiency measures from the energy audits
Akronym	LIFE21-CET-AUDITS-AUDIT-TO-MEASURE
ID	LIFE21-CET-AUDITS-AUDIT-TO-MEASURE/101075785
Popis	Hlavním cílem projektu AUDIT-TO-MEASURE (Vedení podniků ke klimatické neutralitě urychlením zavádění energeticky účinných opatření z energetických auditů) je podpořit podniky při zavádění opatření z auditů, která jsou nezbytná pro snížení spotřeby energie a podporují jejich energetickou transformaci. AUDIT-TO-MEASURE vytvoří a zavede novou strategii zapojení (nazvanou "Audit2Action"), která umožní uvést do praxe příležitosti vyplývající z energetických auditů.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 959 494 EUR
Příspěvek od EK	1 861 519 EUR
Počet partnerů v konsorciu	10
Státy realizace	CZ, DEU, GRC, ITA, NLD, ESP
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	36
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	až 60 firem ve státech realizace, v ČR mezi hlavní řešená odvětví patří nekovové nerostné suroviny (sklo, stavební produkty), chemický, železářský, ocelářský a automobilový průmysl
Témata	-
Způsob udržitelnosti	metodika - AUDIT-TO-MEASURE vytvoří a zavede novou strategii zapojení (nazvanou "Audit2Action"), která umožní uvést do praxe příležitosti vyplývající z energetických auditů
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	webové stránky IEECP.org (které ale nejsou přímo ke konkrétnímu projektu), dále lze na stránkách jednotlivých spolupracujících partnerů nalézt zmínky o dané spolupráci
Osvětová činnost pro veřejnost	Prostor pro výměnu znalostí ("KES") je místem, kde se mohou veřejní i neveřejní návštěvníci zapojit do plodné a aktivní spolupráce mezi zúčastněnými stranami, jako jsou tvůrci politik, akademická obec, (ne)vládní agentury a průmyslové subjekty. Bude obsahovat pokyny pro podniky a energetické auditory, jejichž cílem je zvýšit jejich povědomí o energetické účinnosti

Název projektu	Leading business towards climate neutrality by speeding up the uptake of energy efficiency measures from the energy audits
	a ochotu implementovat výsledky energetických auditů.
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	podpora podniků při zavádění opatření z auditů, která jsou nezbytná pro snížení spotřeby energie a podporují jejich energetický přechod

Karta projektu č. 38

Název projektu	Certification of clean energy SMEs
Akronym	LIFE21-CET-MAINSTREAM-CONFESS
ID	LIFE21-CET-MAINSTREAM-CONFESS/101077584
Popis	CONFESS je tříletý evropský projekt realizovaný konsorciem z České republiky, Německa a Itálie. Hlavním cílem projektu je vyvinout certifikační systém určený speciálně pro malé a střední podniky ("SME"), které se zabývají čistou energií, tedy energetickou účinností nebo obnovitelnými zdroji energie. Tento certifikační systém bude vycházet z taxonomie EU a bude zahrnovat další ukazatele týkající se energie, čímž umožní komplexní hodnocení environmentální udržitelnosti.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 822 275 EUR
Příspěvek od EK	1 731 162 EUR
Počet partnerů v konsorciu	5
Státy realizace	DEU, CZ, ITA
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	36
Typ koordinující příjemce	akademický
Typ lokality	malé a střední podniky s certifikačním systémem Confess
Témata	-
Způsob udržitelnosti	metodika - certifikační schéma CONFESS
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	webová stránka projektu confes-life.eu
Osvětová činnost pro veřejnost	pouze spolupráce se zúčastněnými stranami
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	malé a střední podniky v oblasti čisté energie

Karta projektu č. 39

Název projektu		Co-creating Tools and Services for Smart Readiness Indicator Uptake
Akronym	LIFE21-CET-SMARTREADY-SRI-ENACT	
ID	LIFE21-CET-SMARTREADY-SRI-ENACT/101077201	
Popis	Cílem projektu SRI-ENACT je zapojit zúčastněné strany na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU do společné tvorby nástrojů a služeb pro zavádění „indikátoru připravenosti na chytrá řešení“ (Smart Readiness Indicator - SRI). V rámci projektu budou vyvinuty nástroje a služby, které vypočítají SRI a poskytnou doporučení a pokyny pro modernizaci inteligentních budov.	
Obecná kritéria		
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	2 097 587 EUR	
Příspěvek od EK	1 992 708 EUR	
Počet partnerů v konsorciu	12	
Státy realizace	GRC, AUT, BRG, HRV, CZ, LVA, ROU, ESP	
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition	
Rozloha realizace	-	
Doba trvání (měs.)	30	
Typ koordinující příjemce	soukromý	
Typ lokality	8 zemí EU - Rakousko, Bulharsko, Chorvatsko, Česká republika, Řecko, Lotyšsko, Rumunsko a Španělsko)	
Témata	-	
Způsob udržitelnosti	aplikace - pilotní projekty, metodické a technologické výstupy, školení a certifikace budoucích SRI auditorů	
Komeracionalizace výsledků	-	
Přenositelnost výsledků	replikaci a širší využití nástrojů a služeb SRI-ENACT.	
Publicita, PR	webová stránka projektu srienact.eu	
Osvětová činnost pro veřejnost	pouze spolupráce se zúčastněnými stranami	
Využití výsledků předchozího výzkumu	-	
Specifická kritéria – CET		
Koneční příjemci výsledků	vyškolení auditori SRI pro hodnocení připravenosti budov na inteligentní technologie + obyvatelé těchto budov, majitelé, správci budov	

Karta projektu č. 40

Název projektu	Services supporting suppliers and retailers regarding compliance with ecodesign and labelling legislation
Akronym	LIFE22-CET-ComplianceServices
ID	LIFE22-CET-ComplianceServices/101120843
Popis	Cílem projektu je poskytnout podpůrná opatření klíčovým účastníkům trhu z řad dodavatelů, maloobchodníků a montážních firem s cílem zvýšit informovanost a usnadnit správný výklad, aplikaci a efektivní využívání databáze Evropského rejstřík výrobků pro označování energetickými štítky (EPREL). V rámci projektu bude navržen komplexní soubor školicích nástrojů (nejčastěji kladené dotazy, webové semináře, možnosti elektronického vzdělávání) a také služba helpdesk, která bude zavedena na podporu otázek objasňování zúčastněných stran ve spolupráci s Evropskou komisí. Práce se zaměří na klíčové technologie současného pracovního plánu EK pro ekodesign a označování, včetně vytápění, fotovoltaiky, klimatizačních technologií a vybrané bílé techniky.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	2 537 018 EUR
Příspěvek od EK	2 410 167 EUR
Počet partnerů v konsorciu	13
Státy realizace	AUT, BEL, DNK, CZ, FRA, ITA, PRT
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	42
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	-
Témata	-
Způsob udržitelnosti	metodika
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano, tento projekt by měl vytvořit nástroje a služby, jež budou v budoucnu rozšířeny na další skupiny výrobků v rámci legislativy EU
Publicita, PR	malá
Osvětová činnost pro veřejnost	ano, formou školicích nástrojů (nejčastěji kladené dotazy, webové semináře, možnosti elektronického vzdělávání)
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	dodavatelé a maloobchodníci, kteří musí splňovat požadavky na ekodesign a označování energetické účinnosti svých výrobků v souladu s platnou

Název projektu	Services supporting suppliers and retailers regarding compliance with ecodesign and labelling legislation
	legislativou. Těmito uživateli mohou být různé firmy v odvětvích výroby a prodeje spotřebního zboží.

Karta projektu č. 41

Název projektu	ECOsystems EMPOWERing at regional and local scale supporting energy communities
Akronym	LIFE22-CET-ECOEMPOWER
ID	LIFE22-CET-ECOEMPOWER/101120775
Popis	Hlavní myšlenkou projektu ECOEMPOWER je podpořit regionální orgány vytvořením jednotného kontaktního místa, kde by zúčastněné strany mohly získat informace a poradenství v oblasti vytváření energetických komunit, jakož i technologickou, finanční, komunikační nebo právní podporu. Cílem projektu je zvýšit povědomí veřejnosti o hodnotě kolektivních energetických iniciativ, analyzovat očekávání a zajistit, aby vzniklé iniciativy byly technicky a finančně proveditelné. Bude také spojovacím bodem mezi energetickými komunitami.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 578 811 EUR
Příspěvek od EK	1 499 870 EUR
Počet partnerů v konsorciu	10
Státy realizace	IT, FR, DE, CZ, GR, BE
Související podprogram	Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	36
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	5 regionálních ekosystémů s 15 pilotními místy. Zajímavost: město Praha je jedním z regionálních ekosystémů, v němž dojde k pilotnímu ověření v projektu vyvíjených přístupů
Témata	-
Způsob udržitelnosti	metodika, ale i pronájem/koupě v případě zřízení fyzického One Stop Shopu
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	-
Publicita, PR	webová stránka projektu ecoempower.eu
Osvětová činnost pro veřejnost	ano, jedním z cílů je zvýšit povědomí občanů o potenciálu a výhodách kolektivních energetických iniciativ
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	regionální orgány pro energetické komunity (občané, malé podniky)

Karta projektu č. 42

Název projektu	Support Energy Efficiency Deployment with the Multiple Impacts CALCulation Tool
Akronym	LIFE22-CET-SEED MICAT
ID	LIFE22-CET-SEED-MICAT/101120599
Popis	Cílem projektu SEED MICAT je pomoci EU a členským státům na celostátní, regionální a místní úrovni řízení při začleňování vícenásobných dopadů (MI) do provádění zásady "Energetická účinnost na prvním místě" (EE1) a "zasít tak zárodky" pro široké uplatňování této zásady. Zohlednění MI při stanovování cílů je argumentem pro rychlé ukončení využívání fosilních paliv, ale také pro pečlivou analýzu související s různými cestami ke klimatické neutralitě s různými příspěvky od poptávky po energii a možností dodávek energie.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 572 791 EUR
Příspěvek od EK	1 494 151 EUR
Počet partnerů v konsorciu	9
Státy realizace	EU
Související podprogram	Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	36
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	-
Témata	-
Způsob udržitelnosti	aplikace
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	pomocí nástroje MICATool (modulární nástroj vyvinutý dříve v projektu MICAT, který umožňuje flexibilně přizpůsobit rámec MI různým cestám klimatické neutrality
Publicita, PR	webová stránka https://micatool.eu/seed-micat-project-en/
Osvětová činnost pro veřejnost	Nástroj MICATool, jehož zavedení do praxe řeší daný projekt LIFE, je bezplatný a slouží i pro veřejnost. Dále se za osvětu pro veřejnost dá považovat série podcastů o vícenásobných dopadech energetické účinnosti.
Využití výsledků předchozího výzkumu	HORIZON - projekt MICAT
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	členské státy EU na celostátní, regionální a místní úrovni řízení při začleňování vícenásobných dopadů (MI - Multiple Impacts) cest k uhlíkové neutralitě do

Název projektu	Support Energy Efficiency Deployment with the Multiple Impacts Calculation Tool
	zavádění a provádění zásady „energetická účinnost na prvním místě“ (EE1)

Karta projektu č. 43

Název projektu	BUILD UP Skills – Restart národních platform a plánů
Akronym	LIFE21-CET-BUILDSKILLS-DoubleDecker/101077450
ID	101077450
Popis	BUILD UP Skills je strategická iniciativa, kterou Evropská komise zahájila v roce 2011 v rámci programu Inteligentní energie pro Evropu. Hlavním cílem této iniciativy je zvýšit počet vyškolených a kvalifikovaných stavebních odborníků v celé Evropě, kteří budou schopni realizovat renovace budov s vysokou energetickou náročností i nové budovy s téměř nulovou spotřebou energie. Iniciativa se zabývá dovednostmi v souvislosti se systémy a opatřeními v oblasti energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie v budovách.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	819 271 EUR
Příspěvek od EK	778 308 EUR
Počet partnerů v konsorciu	9
Státy realizace	CZ, SK
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	18
Typ koordinující příjemce	soukromý
Typ lokality	české a slovenské stavebnictví
Témata	-
Způsob udržitelnosti	vytvoření strategického podkladu pro transformaci stavebnictví (strat. dokumenty Status-quo analýza a Národní plány rozvoje Roadmap)
Komeracionalizace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano - pro obor stavebnictví
Publicita, PR	web, konzultační a odborná platforma
Osvětová činnost pro veřejnost	ano, workshop projektu zaměřený na učňovské a odborné školství, proběhne workshop zaměřený na vysoké školství, školení, e-learning
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	pracovníci stavebních firem

Karta projektu č. 44

Název projektu	One Stop Shop - Komplexní služby motivující majitele k renovaci nemovitostí
Akronym	LIFE21-CET-HOMERENO-One Stop Shop/101077212
ID	101077212
Popis	Projekt One Stop Shop se zaměřuje na renovace rodinných domů s cílem snížit jejich energetickou potřebu. Přechod od fosilních paliv k OZE vyžaduje, aby majitelé domů změnili své návyky, aby vyrovnali poptávku s omezenou nabídkou energie, a aby přijali nové technologie. Cílem projektu je vytvořit odborné poradenství pro majitele rodinných domů, která bude pokrývat kompletní "cestu rekonstrukcí" od fáze konzultace až po samotnou rekonstrukci, pomoci majitelům rodinných domů při návržení rekonstrukce prostřednictvím interaktivního nástroje nesoucí název "Kalkulačka renovace budov", vytvořit vzdělávací kurz pro odborníky v oblasti rekonstrukcí rodinných domů a formulovat politická doporučení na podporu OSS za účelem odstranění překážek, které brání majitelům domů stát se soběstačnými domácnostmi.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	896 403 EUR
Příspěvek od EK	851 583 EUR
Počet partnerů v konsorciu	1
Státy realizace	CZ
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (més.)	36
Typ koordinující příjemce	NNO (nezisková asociace právnických a fyzických osob)
Typ lokality	ČR
Témata	-
Způsob udržitelnosti	integrované služby, expertíza a školicí program, aplikace
Komerencializace výsledků	-
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	ano, web, odborné články, sociální sítě
Osvětová činnost pro veřejnost	Posílení postavení majitelů domů při navrhování renovace budovy prostřednictvím spuštění interaktivní online „Kalkulačky renovace budovy“.
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	majitelé rodinných domů

Karta projektu č. 45

Název projektu	Odyssee-MURE – Monitoring the Energy Efficiency Pillar for Climate Neutrality
Akronym	LIFE21-CET-POLICY-OdysseeMure fit-4-55
ID	LIFE21-CET-POLICY-OdysseeMure fit-4-55/101075902
Popis	Projekt ODYSEE-MURE se zakládá na dvou internetových databázích - Odyssee, která obsahuje podrobné ukazatele energetické účinnosti a emisí CO ₂ s údaji o spotřebě energie, jejich příčinách (ukazatele činnosti) a souvisejících emisích CO ₂ a Mure, která obsahuje popis všech opatření v oblasti energetické účinnosti realizovaných na úrovni EU nebo na národní úrovni, a to včetně hodnocení jejich dopadu, pokud jsou k dispozici. Obecným cílem projektu je poskytnout komplexní sledování spotřeby energie a trendů v oblasti energetické účinnosti, jakož i hodnocení opatření politiky energetické účinnosti podle odvětví pro země EU, Švýcarsko a země Energetického společenství.
Obecná kritéria	
Celkové způsobilé výdaje (EUR)	1 950 645 EUR
Příspěvek od EK	1 853 113 EUR
Počet partnerů v konsorciu	34
Státy realizace	27 států EU + UK, NOR, CHE, SRB
Související podprogram	LIFE Clean Energy Transition
Rozloha realizace	-
Doba trvání (měs.)	30
Typ koordinující příjemce	státní
Typ lokality	mezinárodní v Evropě
Témata	-
Způsob udržitelnosti	databáze a webové nástroje ODYSEE pro monitorování a vyhodnocování dopadů politik v oblasti EE, databáze a nástroje MURE obsahují a analyzují politiky a opatření v oblasti energetické účinnosti
Komeracionalizace výsledků	spíše ne
Přenositelnost výsledků	ano
Publicita, PR	databáze ODYSSEE, databáze MURE, web, články, metodiky
Osvětová činnost pro veřejnost	nástroje a databáze ODYSSEE-MURE, regionální a národní vzdělávací akce, informační zpravodaje, stručné informace o politice, webové semináře a sociální média
Využití výsledků předchozího výzkumu	-
Specifická kritéria – CET	
Koneční příjemci výsledků	členské země EU a Energetického společenství

7. Diskuze

7.1. LIFE NAT/BIO

7.1.1. Celkové způsobilé výdaje

Celkové způsobilé výdaje projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybují ve výši od 2 847 410 € (LIFE21-NAT-IT-PREDATOR/101074458) až do výše 20 024 000 € (LIFE22-NAT-AT-LIFE-RESTORE-for-MDD/101113557).

Způsobilé výdaje budou určeny na základě předložených finančních výkazů a zpráv. Konečná vyplacená částka se bude odvíjet od skutečného čerpání způsobilých výdajů rozpočtu schváleného Evropskou komisí.

7.1.2. Příspěvek od Evropské komise

Přímé financování projektu z EU může obecně pokrýt 60–95 % způsobilých výdajů, (rámcově: předfinancování 30 %, po vyčerpání prostředků podloženém monitorovací zprávou 40 %, zádržné 30 %). U projektů v podprogramu „Příroda a biologická rozmanitost“ je to až 75 % při splnění specifických podmínek.

Celkové příspěvky od Evropské komise do projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybují ve výši od 1 708 444 € (LIFE21-NAT-IT-PREDATOR/101074458) až do výše 13 416 080 € (LIFE22-NAT-AT-LIFE-RESTORE-for-MDD/101113557).

Mezi výší celkových způsobilých výdajů a příspěvkem od Evropské komise existuje tedy v rámci hodnocených projektů přímá úměra.

7.1.3. Počet partnerů v konsorciu

Počet partnerů v konsorciu u projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybuje v široké škále od samostatného 1 partnera – který je zároveň koordinátorem (u projektu LIFE22-NAT-BE-LIFE-AtlanticValleys/101113519) až po 18 partnerů v konsorciu (u projektu LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF/101074417).

7.1.4. Počet zahraničních partnerů

Počet zahraničních partnerů v konsorciu u projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, již není tak široký, jako počet samotných partnerů. Téměř u poloviny hodnocených projektů se nevyskytuje žádný zahraniční partner. Nejvyšší počet zahraničních partnerů je naopak evidován u projektu LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF/101074417 (celkem 17 zahraničních partnerů).

7.1.5. Státy realizace

U projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, figuruje Česká republika jako stát realizace u celkem tří projektů – LIFE22-NAT-CZ-LIFE in Salt Marshes; LIFE21-NAT-IT-PREDATOR a LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF.

Nejvyšší zastoupení co do států realizace má u vybraných projektů Chorvatsko, které je zde zastoupeno celkem 4x, dále pak Slovinsko (3x), Maďarsko (3x), a Česká republika (3x).

7.1.6. Související podprogram

Souvisejícím podprogramem je u všech hodnocených projektů podprogram LIFE Nature.

7.1.7. Rozloha realizace

Rozloha realizace jednotlivých projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, není u většiny projektů detailně uvedena, což zřejmě vyplývá z charakterů záměru (např. udržení příznivého stavu populace druhu, zlepšení stavu populace druhu ve vodním ekosystému, omezení nového zavlékání invazních rostlin aj.). Tam, kde rozloha uvedena je (v rozsahu od 1–2100 km²) neexistuje žádná přímá úměra, s výjimkou jednoho projektu – LIFE22-NAT-AT-LIFE-RESTORE-for-MDD/101113557 – u kterého je zřejmé, že předpokládané způsobilé výdaje (nejvyšší ze všech hodnocených projektů) korelují s poměrně větší rozlohou realizace (2 100 km²).

7.1.8. Doba trvání

Doba trvání jednotlivých projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybuje v rozmezí od 56 (LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF) do 79 měsíců (LIFE21-NAT-SK-LIFE Metamorphosis). Průměrná doba trvání projektů přitom činí 68 měsíců.

7.1.9. Typ koordinujícího příjemce

Převažujícím typem koordinujícího příjemce u projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, je **nevládní nezisková organizace**, která zde figuruje v sedmi případech z celkových jedenácti. U dalších tří projektů je poté koordinujícím příjemcem státní instituce, a u jednoho projektu je koordinujícím příjemcem akademická instituce.

V rámci tří projektů LIFE, ve kterých je Česká republika zapojena jako koordinátor nebo partner se už projevuje větší variabilita. Koordinujícím příjemcem projektu LIFE22-NAT-CZ-LIFE in Salt Marshes je akademická instituce – Masarykova univerzita v Brně (Odborné pracoviště pro environmentální management a ochranu přírody, Přírodovědecká fakulta MU), koordinujícím příjemcem projektu LIFE21-NAT-IT-PREDATOR je státní instituce (Národní rada pro výzkum „Consiglio Nazionale delle Ricerche“ je italský národní veřejný výzkumný orgán s multidisciplinárními pravomocemi, na který dohlíží Ministerstvo pro univerzity a výzkum), a koordinujícím příjemcem u projektu LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF je nevládní nezisková organizace (Institut aplikované ekologie „Istituto di Ecologia Applicata“ je neziskové sdružení, jehož cílem je poskytovat podporu veřejným i soukromým institucím v Itálii i v zahraničí při provádění zásahů souvisejících s řízením přírodních zdrojů, zejména suchozemské a mořské fauny a biotopů).

7.1.10. Lokalita

Většina projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, se územně zaměřuje na oblasti, které jsou chráněny na dané národní nebo evropské úrovni. Žádný z projektů se územně **nezaměřuje na konkrétní obce**, ale spíše na **větší území** – regiony, národní parky, lokality soustavy Natura 2000, přeshraniční biosférické rezervace, nebo volnou krajinu, která je

charakteristická výskytem cílového druhu živočichů nebo rostlin, bez přesného vymezení hranic. Vyskytují se zde také projekty, zaměřené na povodí a konkrétní vodní plochy.

7.1.11. Témata

Témata projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy jsou velmi rozmanitá. V zásadě se **dají rozdělit** na témata a) která se týkají přímo konkrétních taxonomických kategorií hierarchických klasifikací organismů: Savci, Obojživelníci, Ptáci, Ryby, Bezobratlí, Rostliny; b) bližší popis druhů nebo stanovišť: Invazní druhy, Travní porosty, Zemědělská půda vysoké přírodní hodnoty, Lesy, Vřesoviště a křoviny aj.; c) typy plánovaných aktivit/cíle v oblasti ochrany přírody: Ekologická soudržnost, Městská biologická rozmanitost, Propojení řek, Zlepšení podmínek stanovišť, Management, Systém včasného varování, Ochrana přírody, Biodiverzita, Monitorování biotopů, Kontrola znečištění; d) typy plánovaných aktivit /cíle v oblasti jiné: Zvyšování povědomí – Informace, Lepší dodržování a prosazování právních předpisů, Školení v oblasti životního prostředí, Budování kapacit, Účast veřejnosti a zainteresovaných stran.

Ekologická soudržnost („Ecological coherence“) je **nejvíce se opakujícím pojmem** v oblasti témat hodnocených projektů. Ekologická soudržnost je jádrem evropského práva týkajícího se volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Soudržnost evropských chráněných lokalit musí být a měla by být posílena.

7.1.12. Způsob udržitelnosti výsledků

Udržitelnost výsledků jednotlivých projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, je ve většině případů zajištěna samotnou **metodikou a aplikací** konkrétních cílů. Důraz se klade také na **vzdělávání a příklady dobré praxe**. V několika případech dojde ke koupi či pronájmu pozemků. Specifickým způsobem udržitelnosti výsledků v kategorii NAT je rovněž vznik **plánů na ochranu druhu** a plánů na obnovu a ochranu stanovišť.

7.1.13. Komeracionalizace výsledků

Žádný z posuzovaných projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této Analýzy **nepočítá s komercionalizací** svých výsledků.

7.1.14. Přenositelnost výsledků

Všechny hodnocené projekty **počítají s přenositelností svých výsledků**, ať už formou plánů replikovatelnosti, předáním svého know – how, či prostým sdílením získaných zkušeností a poznatků kolegům. Pro replikaci výsledků byly u některých projektů vytvořeny specializované skupiny (např. Jihoevropská skupina pro management sumců „SEMG“), jiné projekty počítají s předáváním znalostí a know-how projektu v různých lokalitách, regionech a členských státech EU, kde se vyskytují cílové druhy, prostřednictvím účasti na akcích, konferencích. Důležitou součástí projektů je **nadnárodní přenos znalostí**.

7.1.15. Publicita, PR

Vzhledem k tomu, že většina projektů je v počáteční fázi realizace, u žádného z projektů **nebyla zaznamenána významná publicita**. Projekty se prezentují většinou zmínkami na stránkách koordinátora, případně partnerů projektu, mívají založené sociální sítě, případně Youtube kanál. U části projektů dokonce nebylo možné najít přehlednou charakteristiku a prezentaci projektu,

kromě povinného listu na stránkách Evropské komise, případně zmínce na webových stránkách koordinátora projektu.

7.1.16. Osvětová činnost pro veřejnost

Osvětová činnost pro veřejnost se dle dostupných informací předpokládá u všech projektů. Plánují se vzdělávací programy, **komunikační a osvětové kampaně**, publikace, veřejné akce, školení, **zvyšování povědomí** o chráněných územích, cílových druzích a projektové činnosti u místních komunit, prezentování projektů na národních platformách LIFE a na mezinárodních konferencích,

7.1.17. Využití výsledků předchozího výzkumu

Podle dostupných informací využili výsledky předchozích výzkumů **3 projekty** v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy. Jedná se o projekty LIFE22-NAT-BE-LIFE AtlanticValleys, kdy bude projekt vycházet z poznatků získaných v rámci programu LIFE BNIP (2015-2022) a bude realizovat některé z jeho akčních a řídicích plánů, dále projekt LIFE21-NAT-HU-LIFE SakerRoads, který využije předchozí výzkumy LIFE13 NAT/HU/000183, LIFE06 NAT/HU/000384, LIFE06NAT/H/000096 a projekt LIFE22-NAT-AT-LIFE RESTORE for MDD, který vychází z obdobných projektů na Mura-Drava-Danube – LIFE14 NAT/HR/000115, LIFE17NAT/HU/000577.

7.1.18. Prioritní druhy a stanoviště

Směrnice rady č. 92/43/EEC, klade zvláštní důraz na prioritní typy stanovišť a prioritní druhy, které mají zvláštní význam pro Evropská společenství vzhledem k podílu jejich přirozeného výskytu na jejich území.

Pouze **4 hodnocené projekty z celkových 11 se přímo zabývají prioritními druhy a stanovišti**. Jedná se o český projekt LIFE22-NAT-CZ-LIFE in Salt Marshes (prioritním stanovištěm jsou zde 1340* Vnitrozemské slané louky), dále projekt LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF (prioritním druhem je zde **Canis lupus*), projekt LIFE22-NAT-AT-LIFE RESTORE for MD (prioritním stanovištěm je zde 91E0* Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) a projekt LIFE21-NAT-SK-LIFE Metamorphosis (prioritním stanovištěm je zde 6210* Polopřirozené suché trávníky a křoviny na vápnitém podloží (*Festuco-Brometalia*) *význačná naleziště vstavačovitých).

U projektu LIFE21-NAT-SK-LIFE 4 STEPPE BIRDS se očekávají **nepřímé pozitivní dopady** i na další prioritní druhy a stanoviště významné pro EU: **Osmoderma eremita* a slániska a travinné biotopy (např. 1340*, 6120* a 6260*).

7.1.19. Zařazení druhu a stanoviště do seznamu

U jednotlivých projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, byly přímo řešena tyto prioritní stanoviště:

1340* Vnitrozemské slané louky (u projektu LIFE22-NAT-CZ-LIFE in Salt Marshes)

Vyskytují se na zasolených půdách, které mají největší koncentraci solí v hloubce 25-30 cm pod povrchem. Při postupném odpařování vody může sůl krystalizovat na povrchu půdy

a vytvářet slaná oka. Na slaniscích rostou vzácné druhy rostlin, které jsou adaptovány na vysoký obsah soli v půdě, který naopak většině rostlin nevyhovuje. Zároveň se na slaniscích vyskytují vzácné druhy hmyzu a ptáků.

91E0* Smišené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) (u projektu LIFE22-NAT-AT-LIFE RESTORE for MD)

Jednotka zahrnuje lužní lesy v nejnižších částech aluvií řek a potoků, kde jsou hlavním ekologickým faktorem pravidelné záplavy způsobené povrchovou vodou nebo zamokření způsobené podzemní vodou. Patří sem nezapojené vrbo-topolové porosty (měkký lužní les) rozšířené v záplavových územích větších řek a olšiny podél potoků a menších řek ve vyšších polohách. Charakteristicky se uplatňují nitrofilní a hygrofilní druhy.

6210* Polopřirozené suché trávníky a křoviny na vápnitěm podloží (*Festuco-Brometalia*)

Zapojené až mezernaté obvykle druhově bohaté trávníky s dominancí kostřavy valiské, k. žlábkaté, některých kavylů, válečky prapořité, sverepu vzpřímeného a s výskytem širokolistých vytrvalých bylin. Významné je také zastoupení vstavačovitých. Tato společenstva se vyskytují obvykle na výslunných svazích, zpravidla na středně hlubokých až hlubokých půdách, na bazických, vzácněji také na minerálně chudších horninách, především na sedimentárních horninách křídly, ale také na paleogenních a neogenních sedimentech a na spraších.

U jednotlivých projektů LIFE v kategorii NAT, posuzovaných v rámci této analýzy, byl řešen tento prioritní druh:

Vlk obecný* *Canis lupus* (u projektu LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF)

Vzhledem k požadavkům druhu i jeho populační dynamice je nezbytné pro účinnou územní ochranu vymezit území ve velikosti řádově desítek až stovek km². V těchto lokalitách je nutné omezit některé formy hospodářského využití a zachovat klidové zóny s minimálním rušením. Hlavním faktorem ohrožujícím existenci druhu je především přímé pronásledování člověkem vyplývající z konfliktů s jeho hospodářskými aktivitami i obecný negativní vztah lidí k vlku jako konkurenčnímu predátorovi. Dalším ohrožujícím faktorem je fragmentace krajiny, která limituje migraci a disperzi jedinců při hledání nových teritorií. Součástí ochrany vlka je také zachování průchodnosti krajiny v rámci biotopu velkých savců.

U projektu LIFE21-NAT-SK-LIFE 4 STEPPE BIRDS se očekávají **nepřímé pozitivní dopady** i na další prioritní druhy a stanoviště významné pro EU: **Osmoderma eremita* a slaniska a travinné biotopy (např. *1340, *6120 a *6260).

Páchník hnědý* *Osmoderma eremita*

Páchník hnědý se vyskytuje na dvou typech stanovišť. Jednak jsou to porosty dnes klasifikované jako původní listnaté lesy, které byly v minulosti specifickým způsobem hospodářsky využívány (vrbovny, pastevní lesy), a jednak jsou to staré parky, aleje či hráze rybníků. Tyto antropogenní biotopy představují dnes většinu lokalit, z čehož lze odvodit i příčiny ohrožení druhu. Je jím především odstraňování starých stromů (jak osídlených, tak k osídlení vhodných – v parcích i lesích, kde se vyskytuje) a související likvidace alejí (často z "bezpečnostních" důvodů). Vzhledem k tomu, že došlo k fragmentaci původního areálu (odlesnění) má páchník hnědý sklon

k vytváření mikropopulací, které jsou o to více náchylné k vymření z vnitřních příčin, je zachování alejí klíčovým faktorem umožnění komunikace mezi mikropopulacemi.

6120* Polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnatých podložích

Stanoviště zahrnuje společenstva převážně jednoletých, piskomilných rostlin na území vnitrozemských vátných písků.

6260* Panonské písčité stepi

Sekundární vegetace suchých a živinami chudých křemičitých písků na místě původních acidofilních, případně borových doubrav. Vyskytuje se na často narušovaných místech, jako jsou protipožární bezlesé pruhy podél železničních tratí a vojenská cvičiště. V sukcesi navazuje na druhově chudé otevřené trávníky s paličkovcem šedavým, u nichž se díky vývoji vegetačního krytu postupně zpevňuje dříve pohyblivý písčité substrát.

7.1.20. Vznik záchranného programu

Podle dostupných informací se vznik záchranného programu u většiny hodnocených projektů **nepředpokládá**, nebo to přímo nevyplývá z informací o projektu. Vzhledem k charakterům jednotlivých projektu ale budou zcela jistě vznikat dokumenty jako **plány péče, metodiky, strategie managementu** aj. U projektu LIFE21-NAT-SK-LIFE 4 STEPPE BIRDS byl konkrétně avizován například vznik Akčního plánu ochrany (pro SK) pro mandelíka hajního (*Coracias garrulus*) a břehouše černoocasého (*Limosa limosa*).

7.1.21. Stupeň ohroženosti druhu

V rámci sedmi projektů LIFE v kategorii NAT byly jednotlivé druhy živočichů zařazeny z hlediska stupně jejich ohroženosti. Jedná se o druhy:

- *Canis lupus* - Zvláště chráněný druh: **KO**; Červený seznam: **CR**; Směrnice o stanovištích: Příloha II a IV
- *Salmo obtusirostris* - ohrožený (**EN**) podle IUCN 2024-1 a **endemický** druh vyskytující se v EU výhradně v Chorvatsku
- *Colias myrmidone* - nejohroženější druh projektu LIFE21-NAT-SK-LIFE Metamorphosis je ve většině **střední Evropy vyhynulý**, Zvláště chráněný druh: **SO**, evropsky významný druh
- *Falco cherrug* - Zvláště chráněný druh: **KO**; Červený seznam: **CR**; evropsky významný druh
- *Lynx lynx* - Zvláště chráněný druh: **SO**; Červený seznam: **EN**; Evropsky významný druh
- *Triturus cristatus* - Zvláště chráněný druh: **SO**; Červený seznam: **EN**; evropsky významný druh
- *Coracias garrulus* - Zvláště chráněný druh: **KO**; evropsky významný druh
- *Limosa limosa* - Zvláště chráněný druh: **KO**; Červený seznam: **CR**

Z výše uvedeného je zřejmé, že hodnocené projekty LIFE se zaměřují na **evropsky významné druhy, endemické druhy**, či jiným způsobem významné druhy živočichů.

7.1.22. Součást sítě Natura 2000

Všechny hodnocené projekty LIFE v kategorii NAT se územně zaměřují z části, nebo celkově na oblasti Natura 2000. Ke každému projektu LIFE je na stránkách Evropské komise ve veřejné databázi LIFE projektů uveden konkrétní výčet jednotlivých lokalit.

Jedním z cílů projektu LIFE21-NAT-SK-LIFE Metamorphosis je dokonce **vytvoření 3 nových lokalit**, zařazených do sítě Natura 2000 a 10 dalších lokalit jako ohnisek biologické rozmanitosti.

7.1.23. Chráněná území

Všechny hodnocené projekty LIFE v kategorii NAT se územně zaměřují z části, nebo celkově na oblasti zvláště chráněných území. Na evropské úrovni jsou tato území zařazena do soustavy Natura 2000, kdy se jedná jak o ptačí oblasti, tak o evropsky významné lokality. Na úrovni jednotlivých států se poté jedná o velkoplošná či maloplošná chráněná území.

7.1.24. Nákup půdy

Podle dostupných informací se nákup půdy **předpokládá pouze u dvou projektů LIFE**.

V rámci projektu LIFE21-NAT-SK-LIFE Metamorphosis se bude nakupovat minimálně 30 ha půdy a minimálně 70 ha půdy se bude pronajímat.

V rámci projektu LIFE21-NAT-SK-LIFE 4 STEPPE BIRDS se bude vykupovat cca 200 ha půdy a přibližně 90 ha bude dlouhodobě pronajato.

7.1.25. Zapojení dobrovolníků

Většina z hodnocených projektů **počítá se zapojením dobrovolníků**, formou spolupráce s místními zemědělci, komunitami a dobrovolníky, případně institucemi (zapojení škol), kteří se budou podílet formou dobrovolnických akcí na aktivní náplni daného projektu, nebo na participativním sběru dat.

7.1.26. Zapojení soukromého sektoru

Zapojení veřejného sektoru v rámci hodnocených projektů LIFE je možné u větší části z nich. U části projektů nebylo možné získat informace, týkající se konkrétního zapojení soukromého sektoru. Ty projekty, které však se zapojením soukromého sektoru počítají, zmiňují především **příležitost pro místní zemědělce** a jiné subjekty, dále příležitost **pro instituce z oblasti ochrany přírody, vodního hospodářství, lesnictví a státní správy, univerzit a organizací na ochranu životního prostředí**. Některé projekty budou cílit na specifické odvětví soukromého sektoru, např. projekt LIFE21-NAT-IT-PREDATOR, který zapojí specializované firmy v souvislosti s odchytem, úpravou a prodejem sumců, a chce tak vytvořit místní oběhové hospodářství.

7.1.27. Variabilita a počet aktivit

Vzhledem k tomu, že se většina hodnocených projektů nachází v počáteční fázi, nebylo možné konkrétně vyhodnotit variabilitu a počet projektů. Obecně jsou cíle jednotlivých programů poměrně variabilní, počet plánovaných aktivit, ač se u jednotlivých projektů liší, se zdá být **obecně vysoký**.

7.1.28. Druhy/habitaty

Různorodost cílových druhů rostlin, živočichů a jednotlivých biotopů je v rámci hodnocených projektů LIFE v kategorii NAT vysoká.

V rámci projektů LIFE v kategorii NAT budou projektovými cíli ovlivněny **následující druhy rostlin či živočichů**: sumec velký (*Silurus glanis*), vlk obecný (*Canis lupus*), pstruh jaderský (*Salmo obtusirostris*), okrasné invazní druhy rostlin (nebylo možné dohledat konkrétní druhy), následující druhy motýlů: *Colias myrmidone*, *Callimorpha quadripunctaria*, *Euphydryas aurinia*, *Euphydryas maturna*, *Eriogaster catax*, *Lopinga achine*, *Lycaena dispar*, *Lycaena helle*, *Phengaris arion*, *Phengaris nausithous*, *Phengaris teleius*, *Parnassius mnemosyne*, *Parnassius apollo*, *Pseudophilotes bavius*, *Zerynthia Polyxena*; následující druhy ptáků: břehouš černoocasý (*Limosa Limosa*), mandelík hajní (*Coracias garrulus*), vodouš rudonohý (*Tringa totanus*), tenkozobec opačný (*Recurvirostra avosetta*), čírka modrá (*Spatula querquedula*), poštolka rudonohá (*Falco vespertinus*), výreček malý (*Otus scops*), linduška úhorní (*Anthus campestris*), čolek velký (*Triturus cristatus*), raroh velký (*Falco cherrug*), rys ostrovid (*Lynx lynx*).

Řešené **druhy habitatů** jsou rovněž velmi rozmanité: vnitrozemské slané louky; polopřirozené suché trávníky a křoviny na vápnitém podloží (*Festuco-Brometalia*), polopřirozené suché trávníky a facie křovin na vápnatých podložích; smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy; rákosové porosty, rybníky, vlhké a záplavové louky; jezera; vodní toky s výskytem endemického druhu; ale i příměstské oblasti.

Pouze **4 hodnocené projekty z celkových 11 se přímo zabývají prioritními druhy a stanovišti**. Jedná se o český projekt LIFE22-NAT-CZ-LIFE in Salt Marshes (prioritním stanovištěm jsou zde 1340* Vnitrozemské slané louky). U projektu LIFE21-NAT-SK-LIFE 4 STEPPE BIRDS se očekávají **nepřímé pozitivní dopady** i na další prioritní druhy a stanoviště významné pro EU: **Osmoderma eremita* a slániska a travinné biotopy (např. *1340, *6120 a *6260). Všechny tyto druhy a stanoviště jsou popsány v kapitole 7.1.18.

7.1.29. Typy managementu

Konkrétní typy managementu jsou popsány v následující tabulce.

ID projektu	Způsoby managementu
LIFE22/NAT/CZ/101113725	Tradiční způsoby obhospodařování (pastva a seč), i experimentální metody, např. výsevy původních poloparazitických druhů rostlin za účelem potlačení růstu invazních druhů a výsevy regionálních směsí osiva pro obnovu původní mokřadní flóry. Ke zmírnění dopadů odvodnění a znečištění vod budou na některých lokalitách instalována biotechnická opatření.
LIFE21-NAT-IT-PREDATOR/101074458	Vývoj, testování, používání a šíření účinného systému včasného odhalování daného druhu v jezerech; Testování metod odchyty za účelem výběru nejlepší selektivní a účinné

	<p>metody, Vytvoření místního oběhového hospodářství.</p>
LIFE21-NAT-IT-LIFE WILD WOLF/101074417	<p>Zvýšená schopnost zvládat vlky a lidské chování v kriticky vnímaných situacích v příměstských oblastech.</p> <p>Snížení návyku vlků na antropogenní zdroje potravy a ztráta jeho ekologické role v důsledku snížené přítomnosti atraktantů pro vlky v příměstských oblastech, včetně dostupných hospodářských zvířat.</p> <p>Lepší porozumění chování vlků místními lidmi a participativní sběr dat.</p>
LIFE22-NAT-HR-Improve-River-LIFE/101114250	<p>Odstranění umělých bariér v oblasti rozšíření druhu, zajištění průchodnosti, další ochranná opatření z hlediska ekologických nároků druhu.</p>
LIFE22-NAT-SI-LIFE-OrnamentallAS/101107725	<p>Prevence, účinnější nakládání se zahradním odpadem, výzkum alternativního využití materiálu, vývoj účinných metod řízení invazivních druhů rostlin s ohledem na účinnost obnovy stanovišť, zařazení výsledků do různých plánů, které budou realizovány většinou až po skončení projektu. Dále má být obnoveno 100 ha stanovišť.</p>
LIFE21-NAT-SK-LIFE-Metamorphosis/10107448	<p>Mapování, genetický screening vybraných druhů; Restituce (vypouštění uměle odchovaných jedinců) nebo translokace jedinců z dostatečně silných populací; Obnova biotopů (s využitím osvědčených postupů pro cílové druhy motýlů); Odstraňování náletové vegetace, prořezávání lesů, vytváření širších ekotonů mezi lesy a pastvinami; Podpora přechodu od intenzivního obhospodařování velkoplošných monokulturních travních porostů k extenzivnímu využívání mozaiky biotopů s úpravou režimu pastvy, snížením počtu zvířat na plochu, upřednostněním smíšených stád, ponecháním nepokosených linií vegetace a soliterních stromů a keřů a vyloučením mulčování z postupů hospodaření; Jedním z cílů je dokonce vytvoření 3 nových lokalit, zařazených do sítě Natura 2000 a 10 dalších lokalit jako ohniska biologické rozmanitosti.</p>

<p>LIFE21-NAT-SK-LIFE-4-STEPPE-BIRDS/101074480</p>	<p>Obnova 700 ha travnatých biotopů, z toho 140 ha zpětným zatravněním orné půdy. Rozvoj udržitelného hospodaření extenzivní pastvou nebo kosením. Instalace 1600 hnízdních budek pro včelojeda lesního a červenku obecnou. Bude vykoupeno 200 ha půdy, 90 ha bude dlouhodobě pronajato. Bude obnoveno 30 ha mokřadů, za účelem zlepšení retence vody. Výsadba 1000 stromů. Zřízení 10 km koridorů biologické rozmanitosti (pásky trvalkové květeny, linie stromů a keřů).</p>
<p>LIFE22-NAT-BE-LIFE-AtlanticValleys/101113519</p>	<p>Obnova 230 ha stanovišť v zájmu společenstev a stanovišť příznivých pro druhy v zájmu společenstev (rákosiny, rybníky, vlhké a záplavami ohrožené louky), vytvořit 100 ha nových chráněných území, podpora postupů šetrných k biologické rozmanitosti, posílení populace čolka velkého</p>
<p>LIFE21-NAT-HU-LIFE-SakerRoads/101074704</p>	<p>Intenzivní systém dozoru, patologické vyšetření uhynulých jedinců (otravy pesticidy a olovem, účinky elektromagnetického záření z VVN), zdravotní průzkum žijících hnízdicích ptáků, zlepšení stanovištních podmínek, zajištění vhodných umělých hnízdišť, komunikace s příslušnými skupinami zúčastněných stran s cílem omezit střety zájmů a společně provádět účinná ochranná opatření</p>
<p>LIFE22-NAT-AT-LIFE-RESTORE-for-MDD/101113557</p>	<p>Vodní a lesnický management, monitoring biotopů, správa povodí</p>
<p>LIFE22-NAT-PL-LIFE-LYNX-PL-LT-DE/101114131</p>	<p>Tvorba strategie managementu metapopulace rýsa ostrovida v Polsku, Obnova areálu výskytu rýsa v oblasti s nejlepšími stanovištními podmínkami pro tento druh k zachování ekologické konkitivity směrem k Litvě a Německu</p>

7.2. LIFE ENV

7.2.1. Celkové způsobilé výdaje

Celkové způsobilé výdaje projektů LIFE v kategorii ENV, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybují ve výši od 2 329 944 € (LIFE22-ENV-ES-LIFE-ELEKTRA/101113771) až do výše 7 162 398 € (LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439).

Způsobilé výdaje budou určeny na základě předložených finančních výkazů a zpráv. Konečná vyplacená částka se bude odvíjet od skutečného čerpání způsobilých výdajů rozpočtu schváleného Evropskou komisí.

7.2.2. Příspěvek od Evropské komise

Přímé financování projektu z EU může obecně pokrýt 60–95 % způsobilých výdajů, (rámcově: předfinancování 30 %, po vyčerpání prostředků podloženém monitorovací zprávou 40 %, zádržné 30 %). U projektů v podprogramu „Environment“ je to až 60 % při splnění specifických podmínek.

Celkové příspěvky od Evropské komise do projektů LIFE v kategorii ENV, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybují ve výši od 1 397 967 € (LIFE22-ENV-ES-LIFE-ELEKTRA/101113771) až do výše 4 297 432 € (LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439). Všechny projekty kromě jediného (LIFE21-ENV-NL-LIFE-CICLE/101073810 financován 55 %) byly zafinancovány v nejvyšší možné výši 60 %.

7.2.3. Počet partnerů v konsorciu

Počet partnerů v konsorciu u projektů LIFE v kategorii ENV, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybuje od 4 partnerů (LIFE22-ENV-PL-RE-ELECTRO-4-LIFE/101113652) až po 16 partnerů v konsorciu (LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439 nebo LIFE22-ENV-EE-LIFE-FitforREACH-2/101113947). Na většině projektů se podílí přibližně 7 partnerů v konsorciu.

7.2.4. Počet zahraničních partnerů

Počet zahraničních partnerů v konsorciu, kteří spolupracují na vybraných projektech LIFE v kategorii ENV, se odvíjí od různých faktorů jako potřeby odborného zázemí nebo geografické diverzity. Množství zahraničních partnerů se tak pohybuje v rozmezí o zahraničních partnerů (LIFE21-ENV-ES-CYCLOPS/101074544) až 15 (LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439).

Projekty bez zahraničních partnerů mohou být např. národní projekty zaměřené na řešení specifického problému nebo výzvy v jedné zemi. Naopak projekty s několika zahraničními partnery jsou obvykle ty, které řeší komplexní environmentální problémy na evropské nebo globální úrovni. Tyto projekty často vyžadují široké spektrum odborných znalostí a dovedností, které lze nejlépe dosáhnout mezinárodní spoluprací.

7.2.5. Státy realizace

U posuzovaných projektů LIFE v kategorii ENV figuruje Česká republika jako stát realizace u celkem 3 projektů. Prvním je LIFE22/ENV/CZ/101114509 LIFE4ZOO: Projekt koordinuje Technická univerzita v Liberci, která si přizvala libereckou ZOO a ZOO ve španělské Barceloně.

Dalšími jsou LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439 a LIFE22-ENV-PL-RE-ELECTRO-4-LIFE/101113652: ČR je státem podílejícím se na těchto projektech.

Dalšími státy, které se nejčastěji podílejí na vybraných projektech z kategorie ENV, jsou Španělsko, Polsko, Francie nebo Německo.

7.2.6. Související podprogram

Souvisejícím podprogramem je u všech hodnocených projektů podprogram LIFE Environment.

7.2.7. Rozloha realizace

Rozloha realizace jednotlivých projektů LIFE v kategorii ENV, nejsou u jednotlivých projektů uvedeny a nelze tak určit průměrnou rozlohu projektů v této kategorii. Projekty jsou vztaženy k aktivitám podniků (např. slévárny železa v projektu LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439), vinice na ekologicky udržitelnou produkci vína napříč severní Itálií, Francií a Portugalskem v řádech několika desítek hektarů (LIFE22-ENV-IT-NATURA-AGRO/101113781), nižší desítky kilometrů na trasách autobusových linek mezi městy Leiden, Katwijk, Noordwijk and Lisse (LIFE21-ENV-NL-LIFE-CICLE/101073810) nebo dílčí povodí řeky Salaca v Lotyšsku (přes 3 000 km²).

7.2.8. Doba trvání

Doba trvání jednotlivých projektů LIFE v kategorii ENV, posuzovaných v rámci této analýzy se pohybuje v rozmezí od 30 (LIFE22-ENV-PL-RE-ELECTRO-4-LIFE/101113652) do 60 měsíců (LIFE22-ENV-LV-LIFE-IS-SALACA/101114155 a LIFE22-ENV-IT-NATURA-AGRO/101113781). Nejčastější doba trvání projektů byla 42 měsíců.

7.2.9. Typ koordinujícího příjemce

U projektů LIFE v kategorii ENV byl převažujícím typem koordinujícího příjemce soukromý subjekt, a to u 8 projektů. U dalších 2 projektů je koordinujícím příjemcem nevládní nezisková organizace, u jednoho projektu státní instituce (veřejný výzkumný institut v Lotyšsku u projektu LIFE22-ENV-LV-LIFE-IS-SALACA/101114155) a u jednoho akademická instituce (Technická univerzita v Liberci u projektu LIFE22/ENV/CZ/101114509)

7.2.10. Lokalita

U 6 projektů z kategorie ENV jsou lokality projektu přeshraničního charakteru, tedy jsou realizovány na více lokalitách v několika státech. Nejčastěji jsou zapojeny podniky obdobného charakteru napříč evropskými státy (např. LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439 nebo LIFE22-ENV-EE-LIFE-FitforREACH-2/101113947). U zbývajících projektů jsou projekty realizovány vně území jednoho státu, jelikož se vztahují ke konkrétnímu území nebo státu se specifickými problémy (např. LIFE22-ENV-LV-LIFE-IS-SALACA/101114155 nebo LIFE21-ENV-NL-LIFE-CICLE/101073810).

Lokality pro projekty LIFE jsou vybírány na základě kritérií, jako relevance k environmentálním cílům pro dosažení konkrétních environmentálních nebo klimatických cílů stanovených EU, potenciál pro úspěšnou implementaci na základě dostupnosti potřebné infrastruktury, technologií nebo odborných znalostí a dalších zdrojů, spolupráce s místními úřady, univerzitami,

neziskovými organizacemi a dalšími partnery pro sdílení zdrojů a know-how, ekologické a socioekonomické aspekty s ohledem na jejich ekologický stav a socioekonomické podmínky pro přínos místním komunitám, jako je vytvoření pracovních míst nebo zlepšení kvality života. Důležitým pro výběr lokality v tomto podprogramu jsou také environmentální výzvy lokalit, jako je znečištění, degradace půdy nebo voda, která neodpovídá kvalitativním normám.

7.2.11. Témata

Témata posuzovaných projektů LIFE v kategorii ENV, jsou velmi rozmanitá a pokrývají **environmentální a klimatické výzvy**. Nejčastějším okruhem témat ve vybraných projektech je zaměření se na oběhové hospodářství a snižování odpadů, které zahrnuje projekty pro podporu efektivního využívání zdrojů, udržitelného nakládání s odpady, recyklaci a snižování environmentálních dopadů produktů a služeb. Mezi další projektová témata patří zlepšení nejlepších dostupných technik a redukce emisí ve slévárenském sektoru, využívání anorganických pojiv a zlepšení kvality ovzduší. Důraz je kladen na efektivní využívání zdrojů, recyklaci a redukci odpadu, zejména v kontextu elektrických a elektronických zařízení (WEEE) a balících materiálů, plastového odpadu a zemědělského odpadu. Projekty podporují cirkulární ekonomiku, hodnotové řetězce a šetření surovin. Další témata zahrnují ochranu lidského zdraví před chemikáliemi a znečišťujícími látkami, úpravu odpadních vod, zlepšení kvality vody, využívání obnovitelných energií, průmyslové riziko a nebezpečný odpad. Klíčovými aspekty jsou také environmentální vzdělávání a zvyšování povědomí, lepší dodržování legislativy a její vymáhání.

7.2.12. Způsob udržitelnosti výsledků

Udržitelnost výsledků vybraných projektů LIFE v kategorii ENV, je ve často zajištěna vznikem a **zavedením technologie** a technologické licence. Jako příklad lze uvést technologii Microsap® - přípravky na bázi přírodních látek pro kontrolu škůdců ve vinicích bez negativního dopadu na životní prostředí (v rámci projektu LIFE22-ENV-IT-NATURA-AGRO/101113781). Dalšími způsoby udržitelnosti výsledků jsou zavádění metodiky a standardů, které budou moci využívat obdobné společnosti a projekty v jiných odvětvích.

7.2.13. Komeracionalizace výsledků

Pro komercializaci výsledků jsou obecně vhodné projekty, které vyvíjejí nové technologie nebo produkty s potenciálem pro širší využití na trhu. Naopak projekty, které se spíše zaměřují na ochranu přírody nebo specifické regionální ekologické iniciativy, mohou mít menší potenciál pro komercializaci výsledků.

Právě proto lze u některých projektů LIFE v kategorii ENV, posuzovaných v rámci této Analýzy, **očekávat komercializaci výsledků**, a to především těch projektů, v rámci kterých vznikají nové technologie a technologické licence nebo metodiky. Jedná se tak např. o projekty:

- LIFE21-ENV-IT-LIFE-RE-SHOES/101074529: Cílem zavedení nového obchodního modelu oběhového hospodářství založeného na sběru, třídění a recyklaci post-spotřební outdoorové obuvi.
- LIFE21-ENV-PL-plasticLIFECycle/101074161: PLCtechnology - inovativní řešení třídění tvrdého plastového odpadu na frakce a dvou inovativních řešeních pro systematické zavádění recyklátů do výrobků s vysokou hodnotou.

- LIFE21-ENV-NL-LIFE-CICLE/101073810: technologie Microsap® - rozšíření na evropský trh nového složení širokospektrálních herbicidů na biologické bázi a zavedení nového složení širokospektrálních biocidů

7.2.14. Přenositelnost výsledků

Každý z projektů LIFE v kategorii ENV vykazuje vysokou přenositelnost a potenciál pro přenositelnost a replikování svých výsledků. Nejčastěji se jedná o předání **vzniklé technologie** a know-how, vyvinutých v rámci projektů, které lze aplikovat v různých průmyslových odvětvích. Například pilotní slévárny a recyklační zařízení budou implementovat pokročilé modely opětovného použití a třídění odpadu (LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439), zatímco řešení v obuvnickém průmyslu (LIFE21-ENV-IT-LIFE-RE-SHOES/101074529) a vinařství (LIFE21-ENV-ES-CYCLOPS/101074544) budou ověřena a replikována v praxi. Projekty zaměřené na zemědělství a vodohospodářství nabídnou nové metodické pokyny a budou sdíleny mezi zemědělci, výzkumnými institucemi a odbornými skupinami EU. Elektrochemické a chemické technologie budou aplikovány na čištění vod a řízení chemických rizik, s cílem zlepšit environmentální standardy v různých regionech a odvětvích. Tyto iniciativy tak přispívají k šíření inovativních řešení a udržitelných postupů napříč Evropou a mimo ni.

7.2.15. Publicita, PR

Ačkoli většina sledovaných projektů v kategorii ENV má založené webové stránky poskytující základní informace o projektu, tyto stránky jsou mnohdy nedostatečně podrobné a neposkytují ucelený přehled o jednotlivých aktivitách a výsledcích. Pouze část projektů tak disponuje přehlednými a detailně vyplněnými webovými stránkami, které umožňují získat komplexní a relevantní informace o projektu. Vedle publicity na webových stránkách mohou mít projekty založené sociální sítě (Facebook, LinkedIn, kanál YouTube), případně se prezentují odbornými články v periodících nebo přednáškami v rámci konferencí a seminářů. V některých případech však projekty webové stránky ani jinou formu prezentace vůbec nemají a nelze tak dohledat o projektu více informací, než je uvedeno na Veřejné databázi LIFE, spravované Evropskou komisí.

7.2.16. Osvětová činnost pro veřejnost

Osvětová činnost pro veřejnost u projektů ENV se předpokládá u většiny projektů, a to hlavně formou webinářů, kurzů a přednášek ve spolupráci se vzdělávacími institucemi, veřejných akcí a návštěv demonstračních ploch. Cílem je tak zvýšit povědomí veřejnosti o fungování udržitelného nakládání s odpady, znečišťování ovzduší a zhoršování kvality vod a možnostech řešení těchto problematik. U projektu LIFE22/ENV/CZ/101114509 bude probíhat environmentální vzdělávání návštěvníků areálu ZOO.

7.2.17. Využití výsledků předchozího výzkumu

Podle dostupných informací využili výsledky předchozích výzkumů 3 projekty v kategorii ENV.

- Projekt LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE/101074439, soustředěný na slévárny železa a zavedením anorganických pojiv do výrobního procesu,

využívá výsledky předchozího projektu LIFE17 ENV/FI/000173 Green Foundry LIFE.

- Projekt LIFE22-ENV-LV-LIFE-IS-SALACA/101114155, zabývající se přístupem k plánování a provádění činností obnovy řek, navazuje na výsledky projektu, do té doby jediného obdobného projektu v Lotyšsku LIFE18 IPE/LV/000014 LIFE GOODWATER IP.
- Projekt LIFE22-ENV-EE-LIFE-FitforREACH-2/101113947 podporuje malé a střední podniky v Lotyšsku, Litvě, Estonsku a Polsku v jejich postupech řízení chemických rizik na základě přístupů a nástrojů vyvinutých v předchozím projektu LIFE14 ENV/LV/000174 FitforREACH-1.

7.2.18. Vznik patentu

U některých vybraných projektů kategorie ENV lze předpokládat vznik patentu, za který může být označen výsledek inovativní práce, která byla realizována během projektu a následně podpořena ochranným právem v podobě patentu. To znamená, že během průběhu projektu byla vyvinuta nová technologie, metoda nebo vynález, který je unikátní a má potenciál poskytnout konkurenční výhodu.

Projekt LIFE22-ENV-PL-RE-ELECTRO-4-LIFE/101113652 ukáže nový cirkulární obchodní model pro zařízení HVACR tím, že vytvoří opravárenské centrum a e-tržiště pro náhradní díly získané z vyřazených chladniček a klimatizací. Cílem projektu je tak vytvořit provoz pro demontáž zařízení HVACR (vytápění, ventilace, klimatizace a chlazení). Projekt LIFE22-ENV-IT-NATURA-AGRO/101113781 zase zavádí průlomové přírodní přípravky na ochranu rostlin (PPP) na bázi minerálních látek.

7.2.19. Demonstrační nebo pilotní projekt

Demonstrační i pilotní projekty patří do „standardních projektů“, které musí být v souladu s jednou nebo více tematickými prioritami stanovených v rámci dvou oblastí jednotlivých podprogramů. Pilotní projekty jsou zaměřeny na ověření a testování nových technologií nebo konceptů v reálném prostředí. Na rozdíl od pilotních projektů jsou demonstrační projekty zaměřeny na ukázkou funkčnosti a efektivity již vyvinutých technologií nebo procesů. Jsou realizovány ve fázi, kdy je technologie či proces již vyvinut a připraven k demonstraci svého potenciálu.

U většiny projektů v kategorii ENV se jedná o demonstrační projekty, které mají v rámci projektu předvést novou technologii nebo metodiku. LIFE22-ENV-CZ-LIFE4ZOO je projekt, jehož cílem je demonstrovat strukturovaný a integrovaný přístup k hospodaření s vodou v městských zoologických zahradách, zejména v období sucha. Bude demonstrován ve dvou zoologických zahradách v různých klimatických zónách. Stejně tak demonstračním je projekt LIFE21-ENV-FI-GREEN CASTING LIFE, který má prokázat technickou a ekologickou proveditelnost použití anorganických pojiv ve slévárnách železa v průmyslovém měřítku.

7.2.20. Využití zisku ke spolufinancování

Co se týče využití zisku na spolufinancování u vybraných projektů v kategorii ENV, jsou tyto informace podstatně omezené. Dá se předpokládat, že u projektu LIFE22-ENV-IT-NATURA-AGRO/101113781 bude zisk využit ke spolufinancování mezi italskou společností Natural Development Group se sídlem v Castel Maggiore (Bologna) a jejími partnery ve Francii

a Portugalsku pro komercializaci řešení pro nakládání s olejovým a vinařským odpadem a komercializaci vysoce hodnotných získaných polyfenolů.

7.2.21. Důvod výběru pilotních / demonstračních lokalit

Lokality pro jednotlivé projekty kategorie ENV byly vybrány s ohledem na rozličné důvody, obecně se ale jedná o malé nebo střední podniky a provozy nebo území, které se potýkají s environmentálními problémy. Při volbě lokalit je brán ohled na dosažení environmentálních cílů s potenciálem pro zlepšení stavu vodních zdrojů, ovzduší a biodiverzity, nebo také s ohledem na bezpečnostní aspekty spojené s využíváním rizikových chemických látek.

Do oblasti problematiky vod lze zařadit projekt LIFE22/ENV/CZ/101114509 v Zoologické zahradě v Liberci (kde voda na koupání i napájení zvířat končí v městské kanalizaci) a ZOO v Barceloně (která se potýká s nedostatkem vody) jehož hlavním cílem projektu je vytvořit systém "oběhového hospodářství" na využívání vody v návštěvnických atrakcích, jako jsou ZOO. Projekt LIFE22-ENV-LV-LIFE-IS-SALACA/101114155 je implementován v povodí řeky Salaca na základě dosažení dobrého stavu vod, jak je určeno cíli Rámcové směrnice o vodách, a také s ohledem na soustavu Natura 2000, což může zahrnovat podporu biodiverzity a ochranu ohrožených druhů. Lokality u projektu LIFE22-ENV-PL-RE-ELECTRO-4-LIFE/101113652 pro zpracování odpadu z elektrických a elektronických zařízení byly vybrány s ohledem na nedostatek závodů na zpracování odpadu z elektrických a elektronických zařízení v Polsku. V případech projektů se lokality vybíraly na základě dostupnosti vinic a sadů, infrastruktury podporující tuto výrobu s ohledem na spolupracující podniky.

7.3. LIFE CLIMATE

V této kategorii jsou hodnoceny projekty Prioritních oblastí: CCM – Zmírňování změny klimatu, CCA – Přizpůsobování se změně klimatu, GIC – Správa a informace v oblasti klimatu a GIE – Správa a informace v oblasti životního prostředí.

Obecným rámcem oblasti CCM je podpora přechodu na nízko-emisní a udržitelné hospodářství pružně reagující na změnu klimatu, obecným rámcem oblasti CCA je podpora snah vedoucích ke zvýšené odolnosti na změnu klimatu, obecným rámcem oblasti GIC je podpora příspěví k rozvoji a implementaci klimatické politiky a legislativy EU a tematickými prioritami oblasti GIE jsou poté a) informační a komunikační činnosti a kampaně na zvyšování informovanosti v souladu s prioritami 7. akčního programu pro ŽP; b) podpůrné činnosti účinného kontrolního postupu, podpora dodržování environmentálních právních předpisů EU a podpora informačních systémů a informačních nástrojů v oblasti ŽP EU.

7.3.1. Celkové způsobilé výdaje

Celkové způsobilé výdaje projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybují ve výši od 994 195 € (LIFE22-CCM-ES-CLIMAWIN/101113948) až do výše 5 804 670 € (LIFE22-CCA-DE-LIFE-AFaktive/101113703).

Způsobilé výdaje budou určeny na základě předložených finančních výkazů a zpráv. Konečná vyplacená částka se bude odvíjet od skutečného čerpání způsobilých výdajů rozpočtu schváleného Evropskou komisí.

7.3.2. Příspěvek od Evropské komise

Přímé financování projektu z EU může obecně pokrýt 60–95 % způsobilých výdajů, (rámcově: předfinancování 30 %, po vyčerpání prostředků podloženém monitorovací zprávou 40 %, zádržné 30 %). U projektů v podprogramu „Zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně“ může přímé financování pokrýt maximálně 60 %.

Celkové příspěvky od Evropské komise do projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybují ve výši od 596 517 € (LIFE22-CCM-ES-CLIMAWIN/101113948) až do výše 3 466 802€ (LIFE22-CCA-DE-LIFE-AFaktive/101113703).

Mezi výší celkových způsobilých výdajů a příspěvkem od Evropské komise existuje tedy v rámci hodnocených projektů přímá úměra.

7.3.3. Počet partnerů v konsorciu

Počet partnerů v konsorciu u projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybuje v široké škále od 3 partnerů (u projektu LIFE22-CCA-PT-LIFE-ResLand/101102953 a dalších) až po 21 partnerů v konsorciu (u projektu LIFE22-CCA-DE-LIFE-AFaktive/101113703), který je co do počtu partnerů ale spíše výjimkou (v rámci posuzovaných projektů v kategorii Climate se jedná o projekt také s největšími předpokládanými výdaji).

7.3.4. Počet zahraničních partnerů

Počet zahraničních partnerů v konsorciu u projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, již není tak široký, jako počet samotných partnerů. Pouze v jednom případě se u projektu nevyskytuje žádný zahraniční partner (LIFE22-GIC-CZ-LIFE ClimArchiBase). Nejvyšší počet zahraničních partnerů je naopak evidován u projektu LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee/101074245 (celkem 10 zahraničních partnerů).

7.3.5. Státy realizace

U projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, figuruje Česká republika jako stát realizace u celkem pěti hodnocených projektů. Jedná se o projekty: LIFE21-CCA-CZ-LIFE-Adapt-Brdy/101074426; LIFE21-CCA-CZ-LIFE-WILL/101074380; LIFE22-GIC-CZ-LIFE ClimArchiBase; LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee/101074245 a LIFE22-GIE-HU-ToxFree-LIFE-for-All/101114078.

Nejvyšší zastoupení co do států realizace má u vybraných projektů v této kategorii Česká republika, které je zde zastoupena celkem **5x**, shodně po dvou zastoupeních pak mají **Finsko, Nizozemsko a Rakousko**.

Dá se tedy říct, že **v oblasti projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy se Česká republika řadí mezi úspěšné koordinátory nebo partnery daných projektů.**

7.3.6. Související podprogram

Souvisejícím podprogramem u kategorií CCA, CCM a GIC (v zastoupení 9 projektů) je podprogram **LIFE Climate**. Souvisejícím podprogramem u kategorií GIE (v zastoupení 2 projektů) je podprogram **LIFE Environment**.

7.3.7. Rozloha realizace

Rozloha realizace jednotlivých projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, není zhruba u poloviny projektů detailně uváděna.

Konkrétní rozloha realizace je např. uvedena u projektů LIFE21-CCA-CZ-LIFE-Adapt-Brdy/101074426, kde se bude jednat o celkem **226 km² lesních pozemků** na území Brdské vrchoviny, dále u projektu LIFE21-CCA-CZ-LIFE-WILL/101074380, kde se bude jednat o **23 km² pozemků v rámci jednotlivých pilotních a replikačních obcí** na území ČR a SR, dále LIFE22-CCA-PT-LIFE-ResLand/101102953, kde rozloha činí **144,5 km² v rámci přírodního parku Sintra – Cascais**, nebo celkem **54,14 km² degradovaných bažin** v Lotyšsku a Finsku.

7.3.8. Doba trvání

Doba trvání jednotlivých projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybuje v rozmezí od 36 (LIFE21-GIC-BG-LIFE-WatClima/101074157) do 72 měsíců (LIFE22-CCA-PT-LIFE-ResLand/101102953). Průměrná doba trvání projektů přitom činí 52 měsíců. **V porovnání např. s projekty v rámci kategorie NAT se jedná o kratší časové období.**

7.3.9. Typ koordinujícího příjemce

Převažujícím typem koordinujícího příjemce u projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, je **státní organizace**, která zde figuruje **ve čtyřech případech** z celkových jedenácti. U dalších **tří projektů je poté koordinujícím příjemcem soukromá instituce**, a u shodně dvou projektů je koordinujícím příjemcem akademická instituce či nevládní nezisková organizace.

V rámci pěti projektů LIFE, ve kterých je **Česká republika zapojena jako koordinátor nebo partner** se už opět projevuje **větší variabilita**. Koordinujícím příjemcem projektu LIFE21-CCA-CZ-LIFE-Adapt-Brdy/101074426 je **státní podnik** Vojenské lesy a statky ČR, s. p., koordinujícím příjemcem projektu LIFE21-CCA-CZ-LIFE-WILL/101074380 je **obecně prospěšná společnost** Člověk v tísni, koordinujícím příjemcem u projektu LIFE22-GIC-CZ-LIFE ClimArchiBase je **soukromá instituce** Centrum pasivního domu, koordinujícím příjemcem u projektu LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee/101074245 je **soukromá instituce** Baltic Environmental Forum Deutschland a koordinujícím příjemcem u projektu LIFE22-GIE-HU-ToxFree-LIFE-for-All/101114078 je **nevládní nezisková organizace** Tudatos Vásárlók Egyesülete.

7.3.10. Lokalita

Většina projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, se územně zaměřuje na určitá **modelová a demonstrační místa a oblasti** jak ve volné krajině (modelová a demonstrační místa v Německu, Belgii a Nizozemsku; vinice ve Španělsku; bažiny v Lotyšsku a Finsku; jezero IJsselmeer v severním Nizozemsku), tak v rámci jednotlivých obcí

(3 pilotní obce + 30 replikačních obcí v ČR a SR). Některé projekty – charakteru vzdělávacích platforem či informačních aplikací (LIFE22-GIC-CZ-LIFE ClimArchiBase; LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee), **nemají vymezenou lokalitu jako takovou, ale zaměřují se na určitou cílovou skupinu v rámci jednotlivých států.**

7.3.11. Témata

Témata projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, jsou velmi rozmanitá. **Přírodní zdroje a ekosystémy** („Natural resources and ecosystems“) je **nejvíce se opakující pojem** v oblasti témat hodnocených projektů.

Dalšími klíčovými tématy projektů v klimatické kategorii jsou: Ochrana půdy a krajiny, Zelená infrastruktura, Odolná společenství, Vývoj znalostí, Zemědělství – Lesnictví, Přírodní rizika (povodně - lesní požáry - sesuvy půdy), Zemědělský odpad, Sekvestrace uhlíku, Čištění odpadních vod, Ochrana vodních zdrojů, Úspora vody, Nedostatek vody a sucho, Zvyšování povědomí – Informace, Školení v oblasti životního prostředí - Budování kapacit, Rozvoj znalostí, Lepší dodržování a prosazování právních předpisů, Posuzování a monitorování rizik aj.

Projekty LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee/101074245 a LIFE22-GIE-HU-ToxFree-LIFE-for-All/101114078 vzhledem ke svému charakteru řeší **společná témata Ochrana lidského zdraví, Chemické látky**, Posuzování a monitorování rizik, Zvyšování povědomí – Informace.

7.3.12. Způsob udržitelnosti výsledků

Udržitelnost výsledků jednotlivých projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, je ve většině případů zajištěna samotnou **metodikou a aplikací** konkrétních cílů (např. zavedení přírodě blízkého hospodaření v celé Brdské vrchovině, zvýšená plocha přirozené obnovy lesa, sdílení dobré praxe a replikace výstupů, zvýšené povědomí veřejnosti o dopadu změny klimatu na lesy; zvýšení odolnosti zemědělské krajiny a jejich obyvatel vůči změně klimatu skrze zavedení přírodě blízkých adaptačních opatření na lokální úrovni; demonstrace a propagace agrolesnictví jako přírodě blízké řešení v hospodaření s půdou, podpora zavádění agrolesnických systémů pro lepší hospodaření s vodou na úrovni zemědělských podniků a regionů na modelových a demonstračních místech; realizace opatření ke zmírnění změny klimatu na rašeliništích v Lotyšsku a Finsku, adaptace a demonstrace inovativních nástrojů a použitelných metod pro monitorování skleníkových plynů aj.). Důraz se klade také na **vzdělávání. Specifickým způsobem udržitelnosti výsledků v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE je rovněž vznik digitálních informačních platforem** – např. cílem projektu LIFE22-GIC-CZ-LIFE ClimArchiBase je vytvořit digitální informační platformu a interaktivní designovou příručku, která pomůže profesionálům v praxi v navrhování uhlíkově neutrálních a udržitelných projektů budov a jejich okolí.

7.3.13. Komeracionalizace výsledků

Většina z posuzovaných projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, **nepočítá s komercionalizací** svých výsledků, nebo tato informace není jednoznačná. **Pravděpodobná komercionalizace je možná** u projektů LIFE22-CCA-NL-LIFE-WATERSOURCE/101113621, kdy by mohlo řešení založené na přírodě **ekonomicky konkurovat technologickým alternativám** zajištění výroby pitné vody – především odsolování a dovozu vody z jiných zdrojů a také u projektu LIFE22-CCM-ES-CLIMAWIN/101113948, kde by mohly vzniknout **3 prototypy zařízení pro trh** ve vinařském sektoru.

7.3.14. Přenositelnost výsledků

Všechny hodnocené projekty **počítají s přenositelností svých výsledků.**

Pro replikaci výsledků byly u některých projektů vytvořeny **specializované webové nástroje** (např. nástroj Agroforestry Planner, který vznikne v rámci „nejdražšího“ z hodnocených projektů LIFE22-CCA-DE-LIFE-AFactive/101113703. V případě projektu LIFE21-CCM-LV-LIFE-PeatCarbon/101074396 zase vznikne **replikovatelný a přenosný simulační model** pro nákladově efektivní monitorování a odhadování vlivu projektových opatření na emise skleníkových plynů, dále budou vyvinuty nástroje pro nákladově efektivní monitorování a odhad emisí skleníkových plynů z rašelinišť i mezinárodně použitelná kniha osvědčených postupů pro provádění a monitorování opatření CCM použitelné pro národní inventury skleníkových plynů v zemích regionu Baltského moře.

7.3.15. Publicita, PR

Vzhledem k tomu, že většina projektů je v počáteční fázi realizace, u žádného z projektů **nebyla zaznamenána významná publicita.** Projekty se prezentují většinou zmínkami na stránkách koordinátora, případně partnerů projektu, mívají založené sociální sítě, případně Youtube kanál.

Z českých projektů je evidována větší publicita a PR u projektu LIFE21-CCA-CZ-LIFE-Adapt-Brdy/101074426, který na vlastních webových stránkách <https://adaptbrdy.czu.cz/cs> přehledně informuje odbornou i laickou veřejnost o své aktivitě.

U projektu LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee/101074245 byla zaznamenána **aktivita v souvislosti s nábořem dobrovolných ambasadorů** projektu, kteří mají zvýšit povědomí spotřebitelů o znečišťujících látkách v produktech každodenní spotřeby.

U části projektů se však stále obtížně hledá přehledná charakteristiku a prezentace projektu, kromě povinných informací na stránkách Evropské komise, případně zmínce na webových stránkách koordinátora projektu.

7.3.16. Osvětová činnost pro veřejnost

Osvětová činnost pro veřejnost se dle dostupných informací předpokládá u všech projektů. Plánují se vzdělávací programy, **komunikační a osvětové kampaně**, publikace, veřejné akce, školení, **zvyšování povědomí o dopadech změny klimatu** na lesy, na vodní zdroje a **zvyšování povědomí o opatřeních, která mohou jednotlivci a komunity podniknout ke zmírnění těchto dopadů.**

Projekty LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee/101074245 a LIFE22-GIC-CZ-LIFE ClimArchiBase mají osvětovou činnost pro veřejnost jako hlavní cíl, kterého dosáhnou pomocí online informačních platforem; webových aplikací, vzdělávacích kurzů, webinářů a workshopů pro veřejnost a odborníky.

7.3.17. Využití výsledků předchozího výzkumu

Podle dostupných informací využili výsledky předchozích výzkumů **2 projekty** v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy. Jedná se o projekty LIFE21-CCM-LV-LIFE-PeatCarbon/101074396, kdy bude projekt vycházet z poznatků získaných v rámci programu LIFE

Wetlands (LIFE13 NAT/LV/000578 a projekt LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee/101074245, který využije výsledky předchozího projektu NonHazCity.

7.3.18. Využití výsledků pro municipalitu

Municipalita je veřejnoprávní korporace, tedy právnická osoba, která je základní jednotkou veřejné správy, územní samosprávný celek základního stupně. V tomto smyslu je subjektem samosprávy a v různé míře, podle typu obce, také vykonavatelem státní správy.

Podle dostupných informací **by mohly municipality v různé míře využít výsledky celkem sedmi hodnocených projektů** kategorie CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy.

7.3.19. Zapojení obyvatel

Většina z hodnocených projektů **počítá se zapojením obyvatel, formou školení, seminářů, workshopů a exkurzí, s cílem zvýšení povědomí o dopadech změny klimatu na různé ekosystémy a o opatřeních, která mohou jednotlivci a komunity podniknout ke zmírnění těchto dopadů.** Mohou se zapojit například obyvatelé obcí, turisté, vlastníci lesů a zainteresované strany. Místní komunity i jednotlivci se mohou aktivně zapojit do realizace projektových aktivit, opatření a monitoringu (LIFE21-CCA-CZ-LIFE-Adapt-Brdy/101074426; LIFE21-CCA-CZ-LIFE-WILL/101074380; LIFE22-CCA-PT-LIFE-ResLand/101102953 aj.) nebo například podpořit politiku zaměřenou na postupné vyřazení nebo odstranění látek vzbuzujících obavy (LIFE22-GIE-HU-ToxFree-LIFE-for-All/101114078).

7.3.20. Demonstrační/pilotní projekt

„Demonstrační prvky“: zavádějí do praxe, testují, vyhodnocují a šíří opatření, metodiky nebo přístupy, které jsou v konkrétních – například geografických, ekologických či socioekonomických – souvislostech daného projektu nové nebo neznámé a které by bylo možné použít za podobných okolností jinde, zatímco „Pilotní prvky“: používají techniku nebo metodu, jež dosud ani na jiném místě nebyla použita či vyzkoušena, které v porovnání se současnými osvědčenými postupy nabízejí potenciální přínos v oblasti životního prostředí nebo klimatu.

U většiny projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, je **obtížné rozklíčovat**, zda se jedná o pilotní či demonstrační projekty. Projekty, které avizují **vznik nově vyvinutých nástrojů** (LIFE21-CCM-LV-LIFE PeatCarbon – nástroje pro nákladově efektivní monitorování a odhad emisí skleníkových plynů z rašelinišť a LIFE22-CCM-ES-CLIMAWIN – vznik tří prototypů zařízení navržených pro řízení energie ve vinicích a vinařstvích) **se dá říct, že se jedná o pilotní projekty. Ve všech ostatních případech radíme projekty na základě dostupných informací do kategorie demonstračních projektů.**

7.3.21. Důvody výběru pilotních nebo demonstračních lokalit

Důvody výběru pilotních/demonstračních lokalit jednotlivých projektů LIFE v kategorii CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, jsou velmi různorodé, ačkoliv jejich hlavním společným jmenovatelem zůstává **výskyt negativních dopadů změny klimatu v rámci dané lokality.**

Projekty LIFE22-GIC-CZ-LIFE ClimArchBase, LIFE22-GIE-HU-ToxFree LIFE for All, LIFE21-GIC-BG-LIFE WatClima a LIFE21-GIE-DE-LIFEChemBee se zaměřují **na území celých konkrétních států EU**.

V případě projektu ClimArchBase se bude jednat o **celé území České republiky. Budovy v EU jsou zodpovědné za 36 % emisí uhlíku**. Více než 40 % celkové spotřeby primární energie ve vyspělých evropských zemích v současnosti tvoří spotřeba primární energie v budovách. Budovy jsou zároveň sektorem s nejvyšším potenciálem nákladově efektivního snižování emisí skleníkových plynů v dlouhodobém horizontu. Projekt ToxFree LIFE for All probíhá v Rakousku, Česku, Maďarsku, Slovinsku a na Slovensku, v zemích, které byly doposud většinou **nečinné v systematické spotřebitelské komunikaci ohledně škodlivých látek**. Z podobných důvodů vznikl také projekt ChemBee. Projekt WatClima se pak soustředí na vodohospodářský sektor v rámci **celého území Bulharska**, které zažilo **extrémní povodně a sucha**, což vedlo ke značným škodám a **přerušeni dodávek vody**.

Další projekty jsou poté zaměřeny **na konkrétní území a ekosystémy, v menším měřítku** než výše uvedené.

Demonstrační lokalita projektu LIFE21-CCA-CZ-LIFE-Adapt-Brdy/101074426 – území Brdské vrchoviny – byla vybrána s ohledem na **výrazné oslabení smrkových lesních porostů v důsledku klimatických změn**, doprovázené výrazným nárůstem populací lýkožrouta smrkového, zejména v oblastech s monokulturami stejnověkých smrkových porostů, kde se smrk ztepilý vyskytuje na 74,3 % území.

Přírodního park Sintra-Cascais v Portugalsku – demonstrační lokalita projektu LIFE22-CCA-PT-LIFE-ResLand/101102953 – byla vybrána pro **zvýšený rozsah a četnost požárů v přírodním parku**, v důsledku narůstajících teplot, delšího období sucha, vln veder a extrémních povětrnostních vlivů, v kombinaci s opouštěním a nezájmem vlastníků pozemků o půdu, což vedlo k nárůstu neudržovaných ploch a hromadění palivové vegetace, a tím ke zvýšení zranitelnosti lokality vůči požárům.

Demonstrační lokalita projektu LIFE22-CCA-NL-LIFE-WATERSOURCE/101113621 – jezero IJsselmeer v Nizozemsku, které je součástí Natura 2000, čelí vznikajícímu riziku **zasolení povrchové vody** v důsledku změny klimatu.

Projekt LIFE21-CCM-LV-LIFE-PeatCarbon/101074396 realizuje opatření ke zmírnění změny klimatu na demonstračních lokalitách – rašeliništích v Lotyšsku a Finsku, aby se zastavila neustálá **degradace a uvolňování emisí uhlíku** z těchto rašelinišť.

7.3.22. Vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku

U více než poloviny projektů kategorie CCA, CCM, GIC a GIE, posuzovaných v rámci této analýzy, se očekává vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku. U dalších projektů **nejsou potenciální budoucí vlivy zřejmé, ale nedají se vyloučit**.

Projekt LIFE22-GIE-HU-ToxFree-LIFE-for-All/101114078 mobilizuje několik desítek tisíc občanů **k podpoře politických procesů**, jejichž cílem je zákaz škodlivých látek a dosažení změny chování spotřebitelů v Rakousku, České republice, Maďarsku, Slovensku a Slovinsku, tedy v zemích, které byly doposud v systematické komunikaci se spotřebiteli ohledně škodlivých látek většinou nečinné.

Projekt LIFE22-CCA-DE-LIFE-AFaktive/101113703 například vyvíjí nástroje pro plánování a podporuje politické činitele při **zlepšování politických rámcových podmínek** pro zavádění agrolesnických systémů.

Zlepšením kapacit příslušných ministerstev a zúčastněných stran se projekt LIFE21-GIC-BG-LIFE-WatClima/101074157 snaží **posílit řízení a plánování politik v oblasti opatření proti změně klimatu v odvětví vodního hospodářství**. Jeho cílem je začlenit klimatické cíle do vodohospodářských politik.

7.4. LIFE CET

Cílem podprogramu CET (Clean Energy Transition) bude usnadnit transformaci na energeticky účinné hospodářství založené na energii z obnovitelných zdrojů, které je neutrální z hlediska změny klimatu a odolné vůči změně klimatu, prostřednictvím financování koordinačních a podpůrných akcí v celé Evropě. Tyto akce mají za cíl odstranit překážky na trhu, které brání socioekonomickému přechodu k udržitelné energii, a zpravidla zapojují řadu malých a středních subjektů, včetně subjektů včetně místních a regionálních orgánů veřejné správy a neziskových organizací a spotřebitele.

7.4.1. Celkové způsobilé výdaje

Celkové způsobilé výdaje projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybují ve výši od 819 271 € (LIFE21-CET-BUILDSKILLS-DoubleDecker/101077450) až do výše 2 537 018 € (LIFE22-CET-ComplianceServices/101120843).

Způsobilé výdaje budou určeny na základě předložených finančních výkazů a zpráv. Konečná vyplacená částka se bude odvíjet od skutečného čerpání způsobilých výdajů rozpočtu schváleného Evropskou komisí.

7.4.2. Příspěvek od Evropské komise

Na podprogram Přechod na čistou energii je na období 2021–2024 přidělena orientační částka ve výši 527 milionů EUR.

Významná část tohoto rozpočtu bude použita k financování koordinačních a podpůrných akcí v rámci grantů na ostatní akce na období čtyř let, zatímco možnost financovat standardní akční projekty se předpokládá až od roku 2023.

U projektů v podprogramu „Přechod na čistou energii“ může výše podpory od Evropské komise činit maximálně 95 %.

Celkové příspěvky od Evropské komise do projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybují ve výši od 778 308 € (LIFE21-CET-BUILDSKILLS-DoubleDecker/101077450) až do výše 2 410 167 € (LIFE22-CET-ComplianceServices/101120843).

Mezi výší celkových způsobilých výdajů a příspěvkem od Evropské komise existuje tedy v rámci hodnocených projektů přímá úměra.

7.4.3. Počet partnerů v konsorciu

Počet partnerů v konsorciu u projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy, se pohybuje v široké škále **od 1 koordinátora projektu, který k sobě nemá žádného partnera** (u projektu LIFE21-CET-HOMERENO-One Stop Shop/101077212) **až po 34 partnerů v konsorciu** (u projektu LIFE21-CET-POLICY-OdysseeMure fit-4-55/101075902), který je co do počtu partnerů **ale spíše výjimkou** (v rámci posuzovaných projektů v podprogramu CET totiž zahrnuje 27 států EU + UK, NOR, CHE, SRB).

Průměrně mají projekty v podprogramu Clean Energy Transition 10 partnerů v konsorciu.

7.4.4. Počet zahraničních partnerů

Počet zahraničních partnerů v konsorciu u projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy, **je u většiny projektů vysoký**, přičemž se pohybuje v rozmezí 4–28 partnerů.

Pouze v jednom případě se u projektu nevyskytuje žádný zahraniční partner (LIFE21-CET-HOMERENO-One Stop Shop/101077212), kde je **Centrum pasivního domu (CZ) koordinátorem bez partnera**. Druhý český projekt LIFE21-CET-BUILDSKILLS-DoubleDecker/101077450 má **v konsorciu 8 partnerů, z nichž pouze 4 jsou zahraniční (SK). Tento trend ale vyvrací další český projekt LIFE22-CET-RePower-the-Regions/101120862 s 8 zahraničními partnery.**

Nejvyšší počet zahraničních partnerů je naopak evidován u projektu LIFE21-CET-POLICY-OdysseeMure fit-4-55/101075902 (celkem **28 zahraničních partnerů z 34 členů konsorcia**).

7.4.5. Státy realizace

Česká republika figuruje jako stát realizace **ve všech dvanácti hodnocených projektech v podprogramu Clean Energy Transition**, a co do států realizace má tak **nejvyšší zastoupení u hodnocených projektů. V porovnání s ostatními podprogramy jde o velký rozdíl.** Je to samozřejmě dáno charakterem podprogramu CET, jehož cílem je usnadnit transformaci na energeticky účinné hospodářství založené na energii z obnovitelných zdrojů, které je neutrální z hlediska změny klimatu a odolné vůči změně klimatu, prostřednictvím financování koordináčních a podpůrných akcí v celé Evropě. Nicméně se dá říct, že v oblasti projektů LIFE v podprogramu CET, posuzovaných v rámci této analýzy se Česká republika řadí mezi úspěšné koordinátory nebo partnery daných projektů.

7.4.6. Související podprogram

Souvisejícím podprogramem v kategorii CET u všech 12 hodnocených projektů je podprogram **LIFE Clean Energy Transition**.

7.4.7. Rozloha realizace

Rozloha realizace jednotlivých projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy, není u žádného projektu detailně uváděna. Je to dáno tím, že se jednotlivé projekty **soustředí na území celých států.**

7.4.8. Doba trvání

Doba trvání jednotlivých projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy se pohybuje v rozmezí od 18 měsíců (LIFE21-CET-BUILDSKILLS-DoubleDecker/101077450)

do 42 měsíců (LIFE22-CET-ComplianceServices/101120843). **Průměrná doba trvání projektů přitom činí 32 měsíců.** V porovnání např. s projekty v rámci podprogramu NAT nebo CCA, CCM, GIC a GIE se jedná o kratší časové období.

7.4.9. Typ koordinujícího příjemce

Převažujícím typem koordinujícího příjemce u projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy, je **soukromá organizace**, která zde figuruje **v sedmi případech z celkových dvanácti**.

U dalších čtyřech projektů je poté koordinujícím příjemcem nevládní nezisková organizace (2x) nebo akademická instituce (2x), a u jednoho projektu je koordinujícím příjemcem státní instituce.

V rámci tří projektů LIFE, ve kterých je **Česká republika zapojena jako koordinátor** je koordinujícím příjemcem projektu LIFE22-CET-RePower the Regions **nevládní nezisková organizace CEE Bankwatch Network**; koordinujícím příjemcem projektu LIFE21-CET-BUILDSKILLS-DoubleDecker/101077450 **soukromá organizace SEVEn**, The Energy Efficiency Center, z. ú.; a koordinujícím příjemcem projektu LIFE21-CET-HOMERENO-One Stop Shop/101077212 je **nezisková asociace** právnických a fyzických osob **Centrum pasivního domu, z. s.**

7.4.10. Lokalita

Většina projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy, se ve velkém měřítku územně zaměřuje na celé jednotlivé státy Evropské unie, v menším měřítku pak na určitá **modelové a demonstrační regiony, města a obce nebo podniky a firmy**.

Projekt LIFE22-CET-RePower the Regions se například zaměřuje na 16 vybraných regionů v 9 zemích, **vzhledem k jejich jedinečné vazbě na uhlí, břidlici a rašelinu**; projekt LIFE21-CET-LOCAL-CEESEU-DIGIT/101077297 se zaměřuje na **6 uhlíkově náročných regionů v 6 zemích** střední a východní Evropy. Projekt LIFE22-CET-ECOEMPOWER/101120775 si jako lokalitu zvolil **5 regionálních ekosystémů** s 15 pilotními místy. Město Praha je jedním z regionálních ekosystémů, v němž dojde k pilotnímu ověření v projektu vyvíjených přístupů.

Projekt LIFE21-CET-AUDITS-AUDIT-TO-MEASURE/101075785 bude vést ke klimatické neutralitě **až 60 firem ve státech realizace** (CZ, DEU, GRC, ITA, NLD, ESP), v ČR mezi hlavní řešená odvětví patří nekovové nerostné suroviny (sklo, stavební produkty), chemický, železářský, ocelářský a automobilový průmysl.

7.4.11. Témata

Témata projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy nebyla na stránkách Evropské komise u žádného z projektů uvedena.

7.4.12. Způsob udržitelnosti výsledků

Udržitelnost výsledků jednotlivých projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této Analýzy je ve většině případů zajištěna **metodikou a aplikací** konkrétních cílů (např. celistvá metodika pro plány v oblasti energetiky a klimatu; metodika AUDIT-TO-MEASURE vytvoří a zavede novou strategii, která umožní uvést do praxe příležitosti vyplývající z energetických auditů; tvorba strategického podkladu pro transformaci stavebnictví (strategické dokumenty

Status-quo analýza a Národní plány rozvoje, Roadmap); zapojení obcí do vypracování nebo modernizace jejich akčních plánů pro udržitelnou energii a klima - SECAP s ambiciózními cíli klimatické neutrality v roce 2050 a zdůrazněním opatření, která mají dvojí (mitigační a adaptační) a trojí účinek (mitigace, adaptace a energetická chudoba); vývoj certifikačního systému určeného speciálně pro malé a střední podniky, které se zabývají čistou energií, tedy energetickou účinností nebo obnovitelnými zdroji energie aj.)

Specifickým způsobem udržitelnosti výsledků v kategorii CET je rovněž **vznik databází a webových nástrojů** – např. cílem projektu LIFE21-CET-POLICY-OdysseeMure fit-4-55/101075902 je tvorba databáze a webového nástroje ODYSSEE pro monitorování a vyhodnocování dopadů politik v oblasti EE, databáze a nástroje MURE obsahují a analyzují politiky a opatření v oblasti energetické účinnosti.

Odborné poradenství, školení a vzdělávání je také velmi důležitým způsobem udržitelnosti výsledků u projektů v kategorii CET. Jako příklady lze uvést projekt LIFE21-CET-HOMERENO-OneStop Shop/101077212, jehož cílem je vytvořit odborné poradenství pro majitele rodinných domů, která bude pokrývat kompletní "cestu rekonstrukci" od fáze konzultace až po samotnou rekonstrukci, pomoci majitelům rodinných domů při navržení rekonstrukce prostřednictvím interaktivního nástroje nesoucí název "Kalkulačka renovace budov" a vytvořit vzdělávací kurz pro odborníky v oblasti rekonstrukcí rodinných domů; nebo projekt LIFE21-CET-BUILDSKILLS-DoubleDecker/101077450, kde je cílem je zvýšit počet vyškolených a kvalifikovaných stavebních odborníků v celé Evropě, kteří budou schopni realizovat renovace budov s vysokou energetickou náročností i nové budovy s téměř nulovou spotřebou energie.

7.4.13. Komeracionalizace výsledků

Žádný z posuzovaných projektů LIFE v kategorii CET, posuzovaných v rámci této Analýzy **nepočítá s komercionalizací** svých výsledků, nebo tato informace není jednoznačná.

7.4.14. Přenositelnost výsledků

Všechny hodnocené projekty **počítají s přenositelností svých výsledků**.

Pro replikaci výsledků budou například vytvořeny **specializované webové nástroje** (např. webová platforma OwnYourSecap, webová platforma CEESSEN, nástroje a služby SRI-ENACT, modulární nástroj MICATool, který umožňuje flexibilně přizpůsobit rámec MI různým cestám klimatické neutrality; nástroje a databáze ODYSSEE-MURE aj.

Jak již bylo uvedeno výše, **odborné poradenství, školení a vzdělávání** je také velmi důležitým způsobem udržitelnosti a rovněž přenositelnosti výsledků u projektů v kategorii CET. V rámci většiny projektů budou vytvořeny školicí materiály pro lepší plánování v oblasti energetiky a klimatu.

7.4.15. Publicita, PR

U žádného z projektů nebyla zaznamenána významná publicita. Projekty se prezentují většinou svými **webovými stránkami**, mívají založené sociální sítě, a dále se prezentují **již přímo svými webovými platformami, databázemi a nástroji**, za jejímž účelem byly vytvořeny.

Většina projektů ale má jako jeden z cílů marketing a šíření informací o své projektové činnosti, v mnoha případech i uspořádání seminářů, školení a konferencí.

7.4.16. Osvětová činnost pro veřejnost

Osvětová činnost pro veřejnost se dle dostupných informací předpokládá u všech projektů, **z větší části se ale omezuje pouze na odbornou veřejnost, tvůrce politik, akademické obce, (ne)vládní agentury a průmyslové subjekty** (školení cílových a replikačních obcí a úředníků veřejné správy; pokyny pro podniky a energetické auditory; workshopy zaměřené na vysoké školství; vzdělávací kurzy pro odborníky v oblasti stavebnictví aj.)

Mezi projekty, které budou oslovovat **přímo občany**, patří například projekt LIFE22-CET-ECOEMPOWER/101120775, kde jedním z cílů je zvýšit povědomí občanů o potenciálu a výhodách kolektivních energetických iniciativ; nebo LIFE22-CET-SEED-MICAT/101120599, kde se za osvětu pro veřejnost dá považovat série podcastů o vícenásobných dopadech energetické účinnosti.

7.4.17. Využití výsledků předchozího výzkumu

Podle dostupných informací využil výsledky předchozích výzkumů **1 projekt** v kategorii CET, posuzovaných v rámci této analýzy. Jedná se o projekt LIFE22-CET-SEED-MICAT/101120599, který využívá nástroj MICATool vyvinutý v rámci předchozího projektu MICAT, který probíhal v období 01/10/2020–30/11/2023 (Číslo grantové dohody: 101000132).

7.4.18. Koneční příjemci výsledků

Jako specifické kritérium ve vztahu k podprogramu CET bylo vybráno kritérium „Koneční příjemci výsledků“.

Podprogram „Přechod na čistou energii“ má přispět k provádění akcí souvisejících s energií v rámci Zelené dohody pro Evropu, včetně iniciativy „renovační vlna“ **v odvětví stavebnictví**, a věnuje náležitou pozornost územím, která nejsou napojena na evropské sítě, jako jsou **nejvzdálenější regiony EU**. Přispěje k plnění cílů spravedlivé transformace tím, že podpoří **území a skupiny občanů, na něž měl přechod z fosilních paliv na čistou energii negativní dopad**, vybuduje kapacity pro **příslušné subjekty** a zvýší investice do čisté energie, zejména do energetické účinnosti a místně dostupných, udržitelných, obnovitelných zdrojů energie.

S tím úzce souvisí koneční příjemci výsledků podprogramu, kterými jsou:

- obce v cílových regionech, ohrožené sociální skupiny a osoby postiženým energetickou chudobou
- 16 regionů v 9 zemích, přecházejících z uhlí (BG, CZ, HU, PL, RO, SK, UA), břidlice (EE) a rašeliny (LV) na čistou energii
- regionální orgány v roli zprostředkovatelů pro energetické komunity (občané, malé podniky)
- malé střední podniky, které budou podporovány v přechodu na čistou energii
- účastníci trhu z řad dodavatelů, maloobchodníků a montážních firem
- vyškolení auditori SRI pro hodnocení připravenosti budov na inteligentní technologie + obyvatelé těchto budov, majitelé, správci budov

- vyškolení a kvalifikovaní stavební odborníci v celé Evropě
- majitelé rodinných domů, kteří budou své domy renovovat, za účelem snížení energetické spotřeby

8. Shrnutí

8.1. LIFE NAT/BIO

Celkové způsobilé výdaje projektů se pohybují ve výši od 2 847 410 € do 20 024 000 €, **projekty tohoto podprogramu jsou tedy nejnákladnější z celého programu LIFE**. Výše podpory od Evropské komise může pokrýt maximálně 75 % způsobilých výdajů, dotace se pohybují ve výši od 1 708 444€ do 13 416 080 €.

Počet partnerů se pohybuje od 1 do 18 partnerů v konsorciu. Téměř u poloviny hodnocených projektů se nevyskytuje žádný zahraniční partner, nejvyšší počet je 17 zahraničních partnerů. U posuzovaných projektů figuruje Česká republika jako stát realizace u celkem tří projektů. Nejvyšší zastoupení mají dále Chorvatsko, Slovinsko a Maďarsko, **tedy státy se zachovalým přírodním dědictvím**.

Rozloha realizace je uvedena jen u některých projektů a pohybuje se v rozsahu 1-2100 km², neexistuje přímá úměra mezi předpokládanými způsobilými výdaji a rozlohou realizace. Doba trvání jednotlivých projektů se pohybuje v rozmezí od 56 do 79 měsíců, průměrná doba trvání projektů přitom činí 68 měsíců. Převažujícím typem koordinujícího příjemce je nevládní nezisková organizace, která zde figuruje ve většině případů. U dalších projektů je koordinujícím příjemcem státní instituce, případně akademická instituce. **Již tedy neplatí, že úspěšné projekty by měla vést silná veřejná instituce, neziskový sektor je brán jako plně relevantní**.

Většina projektů se územně zaměřuje na oblasti, které jsou chráněny na národní nebo evropské úrovni. Žádný z projektů se územně nezaměřuje na konkrétní obce, ale spíše na větší území (regiony, povodí, chráněná území nebo volnou krajinu, která je charakteristická výskytem cílového druhu živočichů nebo rostlin). Témata projektů se týkají přímo konkrétních taxonomických skupin, bližšího popisu druhů nebo stanovišť, typů plánovaných aktivit v oblasti ochrany přírody a typů plánovaných aktivit v související oblasti. Nejvíce se opakujícím pojmem v oblasti témat je „ekologická soudržnost“.

Udržitelnost výsledků je ve většině případů zajištěna samotnou metodikou a aplikací konkrétních cílů. Důraz se klade také na vzdělávání a příklady dobré praxe. V několika případech dojde ke koupi či pronájmu pozemků. Specifickým způsobem udržitelnosti výsledků je rovněž vznik plánů na ochranu druhu a plánů na obnovu a ochranu stanovišť. **Žádný z posuzovaných projektů nepočítá s komercializací svých výsledků**. Všechny hodnocené projekty počítají s přenositelností svých výsledků formou plánů replikovatelnosti, předáním svého know-how nebo sdílením získaných zkušeností a poznatků kolegům. **Důležitou součástí projektů je nadnárodní přenos znalostí**.

Vzhledem k tomu, že většina projektů je v počáteční fázi realizace, u žádného nebyla zaznamenána významná publicita. Projekty se prezentují většinou zmínkami na stránkách koordinátora, případně partnerů projektu, mívají založené sociální sítě, případně Youtube kanál. Osvětová činnost pro veřejnost se předpokládá u všech projektů. Plánují se vzdělávací programy, komunikační a osvětové kampaně, publikace, veřejné akce, školení, zvyšování povědomí o chráněných územích, cílových druzích a projektové činnosti u místních komunit, prezentování projektů na národních platformách LIFE a na mezinárodních konferencích. Podle dostupných informací využily výsledky předchozích výzkumů 3 projekty.

Pouze 4 hodnocené projekty se přímo zabývají prioritními druhy a stanovišti. Přímo byla řešena prioritní stanoviště 1340, 6120, 6210, 6260 a 91E0 a prioritní druhy vlk obecný a páchník hnědý. **Již tedy nepřetržitě často úporná snaha navýšit podíl financování ze strany EU za cenu věnování se zejména prioritním druhům.** Podle dostupných informací se u většiny hodnocených projektů nepředpokládá vznik záchranného programu, budou ale vznikat dokumenty jako plány péče, metodiky nebo strategie managementu. Hodnocené projekty se zaměřují na evropsky významné druhy, endemické druhy, či jiným způsobem významné druhy živočichů. Všechny hodnocené projekty se územně zaměřují na lokality soustavy Natura 2000. Podle dostupných informací se nákup půdy předpokládá pouze u dvou projektů.

Většina z hodnocených projektů počítá se zapojením dobrovolníků, formou spolupráce s místními zemědělci, komunitami a dobrovolníky, případně institucemi (zapojení škol), kteří se budou podílet formou dobrovolnických akcí na aktivní náplni daného projektu, nebo na participativním sběru dat. Zapojení veřejného sektoru je možné u větší části projektů, které zmiňují především příležitost pro místní zemědělce a jiné subjekty, dále příležitost pro instituce z oblasti ochrany přírody, vodního hospodářství, lesnictví a státní správy, univerzit a organizací na ochranu životního prostředí.

Vzhledem k tomu, že se většina hodnocených projektů nachází v počáteční fázi, nebylo možné konkrétně vyhodnotit variabilitu a počet aktivit, počet plánovaných aktivit se zdá být obecně vysoký. Různorodost cílových druhů a jednotlivých biotopů je vysoká, podobně jako typy managementu detailně popsané v kap. 7.1.29.

8.2. LIFE ENV

Celkové způsobilé výdaje projektů se pohybují ve výši od 2 329 944 € do 7 162 398 €. Výše podpory od Evropské komise může pokrýt maximálně 60 % způsobilých výdajů, dotace se pohybují ve výši od 1 397 967 € do 4 297 432 €.

Počet partnerů se pohybuje od 4 do 16 partnerů v konsorciu. Na většině projektů se podílí přibližně 7 partnerů v konsorciu. Množství zahraničních partnerů se pohybuje v rozmezí 0 až 15. **Projekty s několika zahraničními partnery jsou obvykle ty, které řeší komplexní environmentální problémy na evropské nebo globální úrovni.** U posuzovaných projektů figuruje Česká republika jako stát realizace u celkem 3 projektů. Dalšími státy, které se nejčastěji podílejí na vybraných projektech jsou Španělsko, Polsko, Francie nebo Německo.

Rozlohy realizace nejsou u jednotlivých projektů uvedeny, projekty jsou vztaženy k aktivitám podniků, například na ekologicky udržitelnou produkci vína v řádech několika desítek hektarů, na nižší desítky kilometrů na trasách autobusových linek nebo na dílčí povodí. Doba trvání projektů se pohybuje v rozmezí od 30 do 60 měsíců. Nejčastější doba trvání projektů byla 42 měsíců. Převažujícím typem koordinujícího příjemce je soukromý subjekt, u menšiny potom nevládní nezisková organizace, státní instituce nebo akademická instituce. **Soukromý sektor se tedy jeví jako ideální koordinující příjemce, pokud zajistí spolupráci s ostatními sektory.**

Řada projektů je realizována na více lokalitách v několika státech EU, ostatní projekty jsou realizovány vně území jednoho státu. Lokality jsou vybírány na základě kritérií, jako relevance k environmentálním nebo klimatickým cílům EU, dostupnost potřebné infrastruktury, technologií nebo odborných znalostí, spolupráce s místními úřady, univerzitami, neziskovými organizacemi

a dalšími partnery pro sdílení zdrojů a know-how apod. Důležité jsou také environmentální výzvy území, jako je znečištění, degradace půdy nebo kvalita vody. Témata posuzovaných projektů jsou velmi rozmanitá a pokrývají environmentální a klimatické výzvy. Nejčastějším okruhem témat ve vybraných projektech je zaměření se na oběhové hospodářství a snižování odpadů.

Udržitelnost výsledků je často zajištěna vznikem a zavedením technologie a technologické licence, případně zaváděním metodiky a standardů, které budou moc využívat obdobné společnosti a projekty v jiných odvětvích. U některých projektů lze očekávat komercializaci výsledků, a to především těch projektů, v rámci kterých vznikají nové technologie a technologické licence nebo metodiky. Každý z projektů vykazuje potenciál pro přenositelnost a replikování svých výsledků. Nejčastěji se jedná o předání vzniklé technologie a know-how, vyvinutých v rámci projektů, které lze aplikovat v různých průmyslových odvětvích.

Pouze část projektů disponuje přehlednými a detailně vyplněnými webovými stránkami, které umožňují získat komplexní a relevantní informace o projektu. Vedle publicity na webových stránkách mohou mít projekty založené sociální sítě (Facebook, LinkedIn, kanál YouTube), případně se prezentují odbornými články v periodících nebo přednáškami v rámci konferencí a seminářů. Osvětová činnost pro veřejnost se předpokládá u většiny projektů, a to hlavně formou webinářů, kurzů a přednášek ve spolupráci se vzdělávacími institucemi, veřejných akcí a návštěv demonstračních ploch. Cílem je zvýšit povědomí veřejnosti o fungování udržitelného nakládání s odpady, znečišťování ovzduší a zhoršování kvality vod a možnostech řešení těchto problematik. Podle dostupných informací využily výsledky předchozích výzkumů 3 projekty.

U některých projektů lze předpokládat vznik patentu. U většiny se jedná o demonstrační projekty, které mají v rámci projektu předvést novou technologii nebo metodiku. Lze předpokládat, že u některých projektů bude zisk využit ke spolufinancování.

Lokality pro jednotlivé projekty byly vybrány s ohledem na rozličné důvody, obecně se ale jedná o malé nebo střední podniky a provozy nebo území, které se potýkají s environmentálními problémy. Při volbě lokalit je brán ohled na dosažení environmentálních cílů s potenciálem pro zlepšení stavu vodních zdrojů, ovzduší a biodiverzity, nebo také s ohledem na bezpečnostní aspekty spojené s využíváním rizikových chemických látek.

8.3. LIFE CLIMATE

Celkové způsobilé výdaje projektů se pohybují ve výši od 994 195 € do 5 804 670 €. Výše podpory od Evropské komise může pokrýt maximálně 60 % způsobilých výdajů, dotace se pohybují ve výši od 596 517 € do 3 466 802 €.

Počet partnerů se pohybuje od 3 do 21 partnerů v konsorciu. Pouze v jednom případě se u projektu nevyskytuje žádný zahraniční partner, nejvyšší počet je 10 zahraničních partnerů. Česká republika figuruje jako stát realizace u celkem pěti hodnocených projektů. Nejvyšší mají dále Finsko, Nizozemsko a Rakousko.

Rozloha realizace není zhruba u poloviny projektů detailně uváděna. Konkrétní rozloha realizace je např. 226 km² lesních pozemků 23 km² pozemků v rámci jednotlivých pilotních a replikačních obcí, 144,5 km² v rámci přírodního parku nebo 54,14 km² degradovaných mokřadů. Doba trvání se pohybuje v rozmezí od 36 do 72 měsíců, průměrná doba činí 52 měsíců. Nejčastějším typem

koordinujícího příjemce je státní organizace, ale je běžné že je jím soukromá společnost, akademická instituce či nevládní nezisková organizace. **Otázky ochrany klimatu jsou spojené především se závazky na úrovni státu, i proto jsou státní instituce logicky nejvhodnějším koordinujícím příjemcem.**

Většina projektů se zaměřuje na určitá modelová a demonstrační území jak ve volné krajině, tak v rámci jednotlivých obcí nebo nemají vymezenou lokalitu jako takovou, ale zaměřují se na určitou cílovou skupinu v rámci jednotlivých států. Témata jsou velmi rozmanitá. **Nejvíce se opakující pojem jsou „přírodní zdroje a ekosystémy“.**

Udržitelnost výsledků je ve většině případů zajištěna samotnou metodikou a aplikací konkrétních cílů. Důraz se klade také na vzdělávání. Specifickým způsobem udržitelnosti výsledků je rovněž vznik digitálních informačních platforem. Většina z posuzovaných projektů nepočítá s komercializací svých výsledků, nebo tato informace není jednoznačná. Výjimku představují řešení založená na zajištění výroby pitné vody nebo vzniku prototypů zařízení pro trh ve vinařském sektoru. Všechny hodnocené projekty počítají s přenositelností svých výsledků. Pro replikaci výsledků byly u některých projektů vytvořeny specializované webové nástroje.

Vzhledem k tomu, že většina projektů je v počáteční fázi realizace, u žádného z projektů nebyla zaznamenána významná publicita. Projekty se prezentují většinou zmínkami na stránkách koordinátora, případně partnerů projektu, mívají založené sociální sítě, případně Youtube kanál. Osvětová činnost pro veřejnost se dle dostupných informací předpokládá u všech projektů. Plánují se vzdělávací programy, komunikační a osvětové kampaně, publikace, veřejné akce, školení, zvyšování povědomí o dopadech změny klimatu na lesy, na vodní zdroje a zvyšování povědomí o opatřeních, která mohou jednotlivci a komunity podniknout ke zmírnění těchto dopadů. Podle dostupných informací využili výsledky předchozích výzkumů 2 projekty.

Podle dostupných informací by mohly municipality v různé míře využít výsledky celkem významné části hodnocených projektů. Většina z projektů počítá se zapojením obyvatel, formou školení, seminářů, workshopů a exkurzí, s cílem zvýšení povědomí o dopadech změny klimatu na různé ekosystémy a o opatřeních, která mohou jednotlivci a komunity podniknout ke zmírnění těchto dopadů. Mohou se zapojit například obyvatelé obcí, turisté, vlastníci lesů a zainteresované strany.

U většiny projektů je obtížné určit, zda se jedná o pilotní či demonstrační projekty. Důvody výběru pilotních/demonstračních lokalit jsou velmi různorodé, ačkoliv jejich hlavním společným jmenovatelem zůstává výskyt negativních dopadů změny klimatu v rámci dané lokality. **U více než poloviny projektů se očekává vliv na místní, regionální, krajskou či státní politiku.** U dalších projektů nejsou potenciální budoucí vlivy zřejmé, ale nedají se vyloučit.

8.4. LIFE CET

Celkové způsobilé výdaje projektů se pohybují ve výši od 819 271 € do 2 537 018 €. Výše podpory od Evropské komise může pokrýt maximálně 95 % způsobilých výdajů, dotace se pohybují ve výši od 778 308 € do výše 2 410 167 €.

Počet partnerů se pohybuje od 1 do 34 partnerů v konsorciu. Průměrně mají projekty 10 partnerů v konsorciu. **Počet zahraničních partnerů v konsorciu je u většiny projektů vysoký, přičemž se pohybuje v rozmezí 4-28 partnerů, pouze v jednom případě se u projektu nevyskytuje žádný**

zahraniční partner. Česká republika figuruje ve všech hodnocených projektech. V porovnání s ostatními podprogramy jde o velký rozdíl, který je dán charakterem podprogramu CET.

Rozloha realizace není u žádného projektu detailně uváděna. Je to dáno tím, že se jednotlivé projekty soustředí na území celých států. Doba trvání se pohybuje v rozmezí od 18 měsíců do 42 měsíců. Průměrná doba trvání projektů přitom činí 32 měsíců. **Ve většině projektů je typem koordinujícího příjemce soukromá společnost.** Koordinujícím příjemcem jsou také nevládní neziskové organizace, akademické instituce nebo státní instituce.

Většina projektů se ve velkém měřítku územně zaměřuje na celé jednotlivé státy Evropské unie, v menším měřítku pak na určitá modelové a demonstrační regiony, města a obce nebo podniky a firmy. Témata nebyla na stránkách Evropské komise u žádného z projektů uvedena.

Udržitelnost výsledků je ve většině případů zajištěna metodikou a aplikací konkrétních cílů, případně vznikem databází a webových nástrojů nebo odborného poradenství, školení a vzdělávání. **Žádný z posuzovaných projektů nepočítá s komercionalizací svých výsledků** nebo tato informace není jednoznačná. Všechny hodnocené projekty počítají s přenositelností svých výsledků. Pro replikaci výsledků budou například vytvořeny specializované webové nástroje nebo odborné poradenství, školení a vzdělávání.

U žádného z projektů nebyla zaznamenána významná publicita. Projekty se prezentují většinou svými webovými stránkami, mívají založené sociální sítě, a dále se prezentují již přímo svými webovými platformami, databázemi a nástroji, za jejichž účelem byly vytvořeny. **Osvětová činnost pro veřejnost se dle dostupných informací předpokládá u všech projektů, z větší části se ale omezuje pouze na odbornou veřejnost, tvůrce politik, akademické obce, (ne)vládní agentury a průmyslové subjekty.** Podle dostupných informací využil výsledky předchozích výzkumů jen 1 projekt.

Konečnými příjemci výsledků podprogramu jsou obce v cílových regionech, ohrožené sociální skupiny a osoby postižené energetickou chudobou, regiony přecházejících z uhlí a rašeliny na čistou energii, regionální orgány v roli zprostředkovatelů pro energetické komunity, malé a střední podniky, které budou podporovány v přechodu na čistou energii, účastníci trhu z řad dodavatelů, maloobchodníků a montážních firem, vyškolení auditoři SRI pro hodnocení připravenosti budov na inteligentní technologie, obyvatelé těchto budov, majitelé, správci budov, vyškolení a kvalifikovaní stavební odborníci v celé Evropě nebo majitelé rodinných domů, kteří budou své domy renovovat, za účelem snížení energetické spotřeby.

www.integracons.com